

Kl. 09.00–14.00

16.00–16.32

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 3 maj justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält Amir Jawad som suppleant i socialförsäkringsutskottet under Mauricio Rojas ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 24 maj–13 juli* till

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Amir Jawad (L)

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2022/23:23 för tisdagen den 2 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från civilutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:334

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:334 Elstöd till företag

av Niklas Karlsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 21 juni 2023.

Prot. 2022/23:111
24 maj

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 23 maj 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

Interpellation 2022/23:336

Till riksdagen
Interpellation 2022/23:336 Småföretag
av Lorena Delgado Varas (V)
Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 21 juni 2023.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 23 maj 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

Interpellation 2022/23:353

Till riksdagen
Interpellation 2022/23:353 En offensiv innovationsstrategi
av Aida Birinxhiku (S)
Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 21 juni 2023.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 23 maj 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

Interpellation 2022/23:358

Till riksdagen
Interpellation 2022/23:358 Nakbadagen
av Jamal El-Haj (S)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 9 juni 2023.
Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 23 maj 2023
Utrikesdepartementet
Tobias Billström (M)
Enligt uppdrag
Anna Hammargren
Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemorior

Prot. 2022/23:111

24 maj

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2022/23:FPM85 Rekommendationer om digital utbildning och digital kompetens *COM(2023) 205*, *COM(2023) 206* till utbildningsutskottet
2022/23:FPM86 Ändringar av EU:s krishanteringsregelverk *COM(2023) 227*, *COM(2023) 228*, *COM(2023) 229*, *COM(2023) 226* till finansutskottet
2022/23:FPM87 Cybersolidaritetsinitiativet *COM(2023) 208*, *COM(2023) 207*, *COM(2023) 209* till försvarsutskottet

§ 6 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2022/23:119 till konstitutionsutskottet

§ 7 Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott

*Förbättrade åtgärder
när barn misstänks
för brott*

Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU21

Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (prop. 2022/23:78) föredrogs.

Anf. 1 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Ännu en gång samlas justitieutskottet här i kammaren för debatt, och jag tror att detta blir min sista före sommaruppehållet. Jag har under våren fått debattera alltifrån deltagande i terroristorganisation till terrorismfrågor i allmänhet, unga lagöverträdare med mera. Det här är tunga och viktiga ämnen. Dagens debatt, som utgår från justitieutskottets betänkande nummer 21 och propositionen *Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott*, är inget undantag.

Visst skulle vi alla helst vilja ha en situation där vi inte skulle behöva prata om barn som brottslingar. Dock står vi här i dag och är hyfsat enade som utskott kring denna proposition. Det är en proposition som grundar sig på förslag från en utredning som den socialdemokratiskt ledda regeringen tillsatte 2019. Förslag från utredningen är också en av punkterna i vårt 34-punktsprogram mot gängkriminalitet.

Jag vill därför redan nu passa på att nämna att vi socialdemokrater står bakom betänkandet i sin helhet och att vi inte har några egna reservationer.

Herr talman! Jag har i ett flertal debatter nämnt att samhällets kamp mot kriminaliteten ska vara skoningslös. Det är lika sant i dag som det var första gången jag fick chansen att stå här i talarstolen för justitieutskottets räkning.

Den grova brottsligheten bland unga är ett stort problem och ett hot mot vårt demokratiska samhälle. Det faktum att den kryper ned i åldrarna är inte något vi vare sig kan eller ska blunda för. Ungas brottslighet ska

och måste bekämpas med alla medel, där fokus framför allt måste vara på det förebyggande arbetet.

Som mamma, som lärare och som politiker gör det ont i mig att se att brottsligheten kryper ned i åldrarna. Det gör ont att se hur grov den är, och det gör ont att så tydligt svart på vitt se att samhället har misslyckats. För samhällets största ansvar – *vårt* största ansvar, som jag har nämnt många gånger tidigare – är att skydda våra barn och ge alla barn och unga i Sverige möjligheten att bli sitt bästa jag.

Herr talman! ”Jag var ung och dum” – det är nog en mening som många av oss någon gång har yttrat. Och om vi själva inte har sagt det är jag övertygad om att vi alla har någon i vår närhet som har sagt exakt dessa ord. För visst är de flesta av oss kanske lite dumma och oberäkneliga när vi är unga. Vi kanske dricker alkohol innan vi har åldern inne, vi kanske snattar någon chokladbit från affären, vi kanske bryter oss in på det där utebadet som är stängt på natten, vi kanske kör alldeles för fort, vi kanske fejkar vår ålder för att komma in på det där diskot eller nattklubben, vi kanske hamnar i slagsmål, vi kanske utdelar ett första slag och vi kanske hotar med våld i krogkön när vi ännu inte har förmågan att hantera situationen.

Många av dessa incidenter är rent krasst olagliga, och den som åker fast räknas in i kategorin unga lagöverträdare. Dock är det också så att de flesta av de unga lagöverträdarna i vårt land endast begår ett eller några få brott och slutar med det när de blir vuxna.

Men det finns undantag. Det finns barn och unga som tyvärr inte stannar vid den här typen av brottslighet. Därför är det viktigt att vi skiljer på brott och brott samt gör vårt rättssystem tydligt och rättssäkert. Rättssamhället ska alltid agera kraftfullt mot brottslighet. Genom de påföljder ett brott får demonstrerar vi våra värderingar och befäster vad som är rätt och fel i ett samhälle. Unga som begår brott ska därför räkna med kända konsekvenser och påföljder, samtidigt som vi ser till att andra unga inte hamnar i samma situation. För vi ska alltid göra både och!

Då och då blir det dock uppenbart att vissa delar av vårt rättssystem inte är helt vattentäta och att justeringar därför måste göras. Många av de åtgärder vi ser i betänkandet utgår just från dessa tankar. Men låt mig vara tydlig: Det här är inte ett betänkande som för oss socialdemokrater grundar sig i någon önskan om att barn ska sitta i fängelse. Det handlar inte om att låta upp några förutsättningar för att sänka straffrättsåldern. Det finns inte heller några sådana förslag i betänkandet som ligger på bordet, vilket nog många kan uppfatta det som när de läser betänkandet.

Herr talman! Jag tror inte på idén att låsa in barn för minsta lilla brott. Jag vet att i princip all forskning pekar på att den typen av konsekvenser kan ha motsatt effekt, och jag tror inte att folk här inne vill att barn ska komma ut som grövre kriminella.

Den allvarliga brottsligheten och det grova och ibland dödliga våld vi ser ska vi aldrig acceptera. Men de flesta av våra barn och unga begår inte den typen av brott, och detta måste vi också kunna prata om. Man ska kunna få vara lite ung och dum, få känna ånger och få göra rätt för sig utan att rättsliga åtgärder ska påverka hela ens liv.

Herr talman! Vad handlar då betänkandet om? Jo, det är ett betänkande som i huvudsak tar upp frågan om hur regelverket för utredningar mot barn som misstänks för brott ska kunna förbättras. Många av förslagen grundar sig i att det ska gälla grova och allvarliga brott. Men det handlar också om att det ska säkerställas att en hög grad av rättssäkerhet och effektivitet upprätthålls i just sådana utredningar.

De lagändringar som vi debatterar i dag och som vi senare kommer att rösta igenom handlar bland annat om att fler utredningar ska kunna genomföras när barn under 15 år misstänks för brott. Det handlar om att bevistalan ska få väckas i fler fall, och då kopplat till allvarlig brottslighet. Det handlar om att ett målsägandebiträde eller en särskild företrädare för barn ska kunna förordnas för en målsägande när den som misstänks ha begått brottet är under 15 år. Människor förtjänar såklart att ha samma rätt till hjälp och stöd oavsett om brottet begås av en straffmyndig person eller av en person som ännu inte har fyllt 15.

Betänkandet handlar alltså först och främst om att samhället inte ska få stå passivt och se på när unga begår grova brott och riskerar att dras in i kriminalitet. Det handlar om att vi socialdemokrater tror och står bakom att ändamålsenliga insatser från samhällets sida kan hindra en negativ spiral och bidra till att barnet får den hjälp och det stöd som hon eller han behöver.

Herr talman! Detta är alltså ett betänkande som i grunden är en fortsättning på socialdemokratisk politik – politik som handlar om att göra både och. Det handlar om att både agera, reagera och förebygga. Det handlar om att få samhället att både reagera kraftfullt mot den grova brottsligheten och ha brottsoffret i åtanke. Det handlar både om ingripande åtgärder och om att motverka att barn fortsätter på en brottslig bana. Det handlar om viktiga signalvärden för samhället om vad som är rätt och fel, men det handlar också om att se till att barn inte trillar mellan stolarna.

För oss socialdemokrater var det redan när utredningen tillsattes viktigt att ha ett barnrättsperspektiv. Därför är vi tacksamma för att de lagförslag som regeringen nu har presenterat följer mycket av utredningens förslag. Det var tydligt att utredningen hade ett barnrättsperspektiv i mycket av arbetet och att man gick in och korrigerade vissa av de delar som Sverige har fått kritik för.

Några av de delar som är positiva ur ett barnrättsperspektiv är en tydlig ambitionshöjning när det kommer till socialtjänstens närvaro vid förhör – detta då socialtjänsten kan agera som stöd till barnet och att de kommer in i ett tidigt skede, vilket kan vara viktigt för det fortsatta arbetet.

Positivt är också att bevistalan ska kunna lyftas i fler fall. Det handlar om fall där barnet utfört handlingen och därmed behöver stöd och insatser för att inte fortsätta i en kriminell bana, men det handlar också om fall där barnet faktiskt är oskyldigt men där utredningen visat på annat. Kevinfallet är ett tydligt exempel på en situation vi inte vill se upprepas igen.

Herr talman! En dag kommer jag att lämna riksdagen. En dag kommer jag att lämna detta fantastiska uppdrag som riksdagsledamot och med största sannolikhet gå tillbaka till ett liv som lärare. En likvärdig skola, en stark socialtjänst, en bredd av fritidsmöjligheter tillgängliga för alla, en möjlighet till ett första jobb och en första bostad, rätten till en stark välfärd och ett jämlikt samhälle är det jag hoppas kunna bidra med och driva igenom under min tid här.

När den dagen kommer då jag går tillbaka till att vara lärare vill jag nämligen kunna se mina elever i ögonen och veta att jag gjorde vad jag kunde för att de skulle få leva i ett tryggt och jämlikt Sverige. I slutändan är det faktiskt det som spelar någon roll. Beslut kopplade till vad vi gör i justitieutskottet är inte det som kommer göra den stora skillnaden.

Ibland finns det dock åtgärder som är viktiga och långsiktiga, som kom till för att säkerställa en hög grad av rättssäkerhet och där utgångspunkten är att göra både och. Det handlar om bättre verktyg för rättsväsendet att ta till när barn misstänks för brott och om tidiga insatser för att förebygga att barn hamnar i kriminalitet.

I dag är en sådan dag. I dag kan såväl politikern som läraren i mig vara glad.

Anf. 2 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Herr talman! Jag tror inte på att vi ska låsa in barn för minsta lilla brott, säger ledamoten i talarstolen. Det är väl ingen som tycker det. Den här typen av fäktande mot väderkvarnar fördummar debatten lika mycket som socialdemokratiska påståenden om att barn svälter. Vi har verkliga problem i Sverige som vi behöver lösa med en seriös och konstruktiv debatt. Det vore förträffligt om Socialdemokraterna kunde bidra till det i stället för att hålla på och tramsa på det här sättet.

Vi har också väldigt unga personer som är farliga och som vi behöver låsa in. Socialdemokraterna har långt ifrån haft en rak linje i hur man ska hantera det problemet. Fram till nyligen var ni emot ungdomsfängelser, nu är ni för ungdomsfängelser – med mera, och så vidare.

Min fråga är: Vilka unga personer vill Socialdemokraterna låsa in för att ge brottsoffer upprättelse och skydda samhället?

Anf. 3 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! Fredrik Kärrholm från Moderaterna ställer såklart viktiga frågor utifrån hur vi ser på den grova brottsligheten bland barn och unga. Redan förra mandatperioden tog vi socialdemokrater viktiga steg för att göra vissa förändringar när det gällde till exempel straffrabatten för grov brottslighet. Det måste handla om grov brottslighet så att vi inte, som jag nämnde i mitt anförande, riskerar att låsa in barn och unga för ett slagsmål, till exempel i en krogkö. Det är klart att det är allvarligt, men vi vet att dessa personer aldrig kommer att komma tillbaka till ett bättre liv om vi låser in dem.

Faktum är att vi i Tidöavtalet också ser flera förslag som flera barnrättsorganisationer är oerhört kritiska mot. Ni vill utreda att ta bort straffrabatten för alla brott. Ni vill också utreda möjligheten till sänkt straffrättsålder. Detta är förslag som vi socialdemokrater inte tror på och inte är beredda att följa.

Vi måste göra andra insatser. Det handlar om att vi ska ha en likvärdig skola där alla barn kan lyckas. Det handlar om en stark socialtjänst som tidigt kommer in i barns och ungas liv. Det handlar om att vi redan i förskolan ser till att hjälpa de barn som vi ser riskerar att hamna på glid. Det är åtgärder som jag vill se.

Herr talman! Jag tycker också att det är olyckligt att Fredrik Kärrholm lyfter denna problematik och samtidigt menar att vi inte har en situation i Sverige där barn mår dåligt eller där barn inte får mat. Varenda skola jag

har besökt det senaste halvåret vittnar om hur mycket mer mat det går åt i matbespisningen på måndagar och fredagar.

Barn i Sverige har det tufft. Att blunda för den situationen, att förneka att det finns barn som har det tufft, tycker jag är ett större problem än att du vill ifrågasätta oss socialdemokrater.

Anf. 4 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Herr talman! Det här var ett svar som staplade så många klyschor och felaktigheter på varandra att det är omöjligt att på ett rimligt sätt bemöta dem med den talartid som står till förfogande. Jag får nöja mig med att konstatera att du inte svarade på min fråga och att du fortsätter att ha en helt felaktig beskrivning av verkligheten och beskylla Moderaterna för att stå för saker och tycka saker som vi absolut inte gör. Det är långt ifrån den ambition om att vara en gnutta konstruktiv som det är rimligt att kräva av en opposition.

Anf. 5 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! Det blir tydligt att Moderaterna tänker stå för en linje som vi är mycket kritiska mot – där man är beredd att bryta mot barnkonventionen, där man är beredd att ignorera det faktum att barn i Sverige mår dåligt och där man är beredd att låsa in barn och unga. Det tycker ni ju i Tidöavtalet att man ska titta på.

Tydligt är också att i alla fall vi socialdemokrater fortsätter kämpa för vad forskning visar, för vad barnrättsorganisationer pratar om och för vad barnkonventionen säger att barn har rätt till. Det är den politik jag tänker fortsätta driva och som vi socialdemokrater kommer att vara tydliga med.

Nu har Kärrholm bevisat att Moderaterna inte står på forskningens sida, inte står på barnrättsperspektivets sida och inte ser att barn och unga i Sverige har det dåligt och att vi har ett klassystem i Sverige som tvingar unga till en viss typ av kriminell bana som vi aldrig kan acceptera. Men det handlar inte om att barn ska låsas in. Det handlar om att skola, socialtjänst och vuxna förebilder ska finnas för att ge stöd till dessa barn så att inget barn i vårt land riskerar att bli kriminell.

Anf. 6 TALMANNEN:

Jag vill förtydligt påminna om att vi talar via talmannen och inte säger du till varandra i kammaren.

Anf. 7 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Vänsterpartiet är i stort väldigt positivt till förslaget i propositionen. Jag vill dock yrka bifall till vår reservation om att riksdagen ska avslå förslaget i den del det avser fler drogtestar av barn under 15 år. Det menar vi inte bör genomföras.

En av huvudpunkterna i propositionen är vikten av att kunna föra bevisningen när barn misstänks för brott trots att de är under 15 år och inte kan åtalas. Det måste då handla om grova, allvarliga brott där det är viktigt att klarlägga både om misstanken är befogad och, undantagsvis, om barnet kanske i stället skulle kunna rentvås från misstanken.

Fallet Kevin kommer i många åtanke. Vi bör nog se att det var ett extremt fall på många sätt men också att det handlade om så små barn att bevistalan kanske inte ens hade varit till hjälp den gången. När barnen kommer högre upp i åldrarna kan dock detta vara väldigt viktigt.

En annan aspekt som lyfts i propositionen är att brottsoffrens position stärks genom att man ska kunna förordna målsägandebiträde eller särskild företrädare för den som barnet har utsatt för ett allvarligt brott.

Något jag också tycker är viktigt att belysa är att det i remissvaren till propositionen finns mängder av både intressant och oroväckande information om hur svagt genomslag barnperspektivet och barnkonventionen trots allt har fått i svensk rätt och praxis.

Jag går tillbaka till frågan om bevistalan. Om ett barn misstänks för brott är givetvis tidiga och ändamålsenliga insatser från samhället jätteviktiga. Det kan hindra och bromsa en negativ spiral av brottsliga aktiviteter som annars kan fortsätta. Vi kan med det här instrumentet också bidra till att barnet får skarpare hjälp och stöd och kanske också till att familjen får stöd, om det är nödvändigt.

De flesta förslagen i propositionen är väl avvägda. Man kan ställa sig bakom dem med tillförsikt. Men förslaget om drogtesterna bör inte genomföras. Alla människor och i synnerhet barn behöver skyddas från onödiga ingrepp, till exempel kroppsbesiktningar. Det finns redan i dag möjlighet att drogtesta barn som är under 15 år. Den regleringen bör vi låta vara tillräcklig. Samhället bör inte möta barns och ungas beroende med mer tvång.

Vi vill som alltid prioritera att arbeta brett förebyggande för att förverkliga barnens rättigheter enligt barnkonventionen och de skyldigheter som vi rimligtvis ska ha i en välfärdsstat.

Det förebyggande arbetet behöver utvecklas. När det gäller insatser för drogfrihet vill vi lyfta upp att ungdomsmottagningarna ska inkludera alkohol- och drogrådgivning i sin verksamhet. Ungdomsmottagningarna bör få en mer central roll genom att uppdraget breddas. Vi föreslår också att Maria Ungdom i Stockholm ska bli ett nationellt kunskapscentrum om ungas beroende, för att ta till vara kunskaper och erfarenheter och utveckla forskning och kompetens.

Vårt ifrågasättande av förslaget om att vidga möjligheterna till drogtestar delas bland annat av Brottsförebyggande rådet. De anser inte heller att argumentationen för att vidga möjligheterna till drogtestar är stark nog. Man pekar särskilt på artikel 16 i barnkonventionen och markerar att sådana ingrepp bör användas i så begränsad utsträckning som möjligt.

De faktorer som uppges bidra till att det utförs för få drogtestar är enligt Brå inte länkade till själva lagtexten. De ser att det redovisas exempel där det finns en ovilja, många gånger väl motiverad, bland poliserna att använda tvångsmedel mot barn. Det kan handla om tidspress när det gäller att nå fram till socialtjänsten, särskilt på obekväma tider, och tveksamhet inom polisen till att kontakta åklagaren för att få drogtestet godkänt.

Svårigheterna bekräftas delvis av kommunerna. Där handlar det om problem utanför kontorstid om man inte har socialtjänst som snabbt kan komma in och bedöma behovet av drogtest och kommande behandling. Enligt Brå kan man därmed inte lösa de här problemen genom att formulera lagtexten annorlunda. Det handlar om andra insatser i välfärden.

Barnafrid, som är ett kompetenscentrum om barn i Linköping, markerar återigen betydelsen av förebyggande arbete på alla nivåer och att en prioritet förstås bör omfatta även dem som redan har uppvisat problembe- teende. Man pekar på specialistbehov inom vården och markerar också att vi har problem som behöver hanteras akut.

Det handlar bland annat om polisens förhörsmetoder. Det har utveck- lats sådana för att komma närmare barn som brottsoffer, men de är inte anpassade till barn som misstänkta förövare. Det finns alltså ingen evi- densbaserad därvidlag. Man markerar att det inför att det ska utbildas yt- terligare inom polisen är angeläget att få fram evidensbaserade riktlinjer.

Man markerar också att det kan behövas ytterligare förstärkningar för att hela kedjan i rättssystemet ska bli traumamedveten. Trauma kan drabba barn efter missbruk av narkotika och alkohol, men det kan också finnas risker förknippade med missbruk av sexualitet, pornografi och pengospel. De behöver vara rustade på ett bredare plan.

Jag vill till slut relatera också till Brottsoffermyndighetens remissvar. De uppmärksammar att målsägandebiträden förstås är viktiga men att en argumentation pågår om att det är tragiskt att målsägandebiträdets förord- nande riskerar att upphöra inför process i hovrätten. Det är kanske extra viktigt att vi är vaksamma när det handlar om unga misstänkta och när det finns stor risk att vi har unga målsägande i de processerna.

En underårig har väldigt svårt att själv bevaka sina intressen i en rätts- process. En vuxen skulle i alla fall ha större möjlighet att göra det. Det är viktigt att inte tro att bara vårdnadshavare kan rycka in. De unga behöver få behålla målsägandebiträdena också i hovrättsförhandlingarna.

Med detta vill jag avslutningsvis gå tillbaka till mitt yrkande om att Vänsterpartiet gärna ser att propositionen i stora delar klubbas men att vi avstår från att vidga möjligheterna till drogtest av barn under 15 år.

Anf. 8 PONTUS ANDERSSON (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi justitieutskottets betänkande *Förbätt- rade åtgärder när barn misstänks för brott*.

Låt mig först påpeka att ingen människa föds kriminell. Att ett barn väljer en kriminell livsstil är främst ett misslyckande för föräldrarna. En förälders uppgift är att göra sina barn redo för världen, så att de ska kunna ta hand om sig själva. Så ser det ut för inte bara människor utan faktiskt de flesta däggdjur. När ungen är redo låter man den ta sig an världen. Men inga andra däggdjur behåller ungen vid sin sida så länge som en mamma och en pappa gör. Människans värld är mer komplex än djurens.

Våra barn ska genomgå en obligatorisk förskola och grundskoleutbild- ning på tio år. Därefter kan de mot bidrag fortsätta att studera och ta sig an än mer komplexa uppgifter än i grundskolan. Hur länge de fortsätter med detta innan arbetsmarknaden tar vid är upp till dem själva. Utöver att gå i skolan ska de lära sig att hitta arbete, betala räkningar och allt annat som krävs för att klara sig genom livet. Det är så vårt fantastiska svenska väl- färdssamhälle fungerar. Alla barn har samma möjligheter att göra precis vad de vill med sina liv och att nå precis så långt de själva vill.

De barn som i stället väljer en kriminell livsstil har precis samma möj- ligheter men ofta också en eller flera riskfaktorer som ökar risken att de väljer kriminalitetens bana. Dessa riskfaktorer kan vara alltifrån att föräld- rarna saknar arbete till att man växer upp utan en pappa, att man är född

utomlands eller har utländsk bakgrund, att det finns missbruk i hemmet eller att man har en diagnos.

Trots detta är det enbart en väldigt liten minoritet av dem med en eller flera riskfaktorer som väljer kriminalitetens bana. Det är därför jag återkommande använder mig av orden ”väljer att bli kriminell” snarare än ”hamnar i kriminalitet”. Det är för att majoriteten av dem med tuff uppväxt inte väljer den kriminella vägen.

I Tidöavtalet är regeringen och Sverigedemokraterna överens om en sänkning av straffmyndighetsåldern. Anledningarna till detta är många. När barn väl misstänks för brott är det många instanser som har misslyckats.

För det första har föräldrarna misslyckats med att fostra barnen i en kultur där man lär sig vad som är rätt och fel, och också följer vad som är rätt och fel. För det andra har skolan misslyckats med att tidigt upptäcka signalerna och komma med de åtgärder som krävs för att få barnen på rätt spår. För det tredje har socialtjänsten misslyckats med att sätta in åtgärder mot såväl barnet som föräldrarna i tillräckligt god tid. Sedan står man där med ett barn som borde ha uppfostrats till en god samhällsmedborgare men som i stället misstänks för ett grovt brott.

Bara i Region Stockholm anmäldes förra året nästan 5 000 brott där den misstänkte var under 15 år gammal. Vi har exempelvis 14-åringen som misstänks ha deltagit i en skjutning med automatvapen mot en lägenhetsdörr i januari i år. Vi har också 13-åringen som sedan i vintras är misstänkt för ett våldtäktsförsök mot en kvinna i Borås. Och vi har inte minst alla dessa unga killar – ofta klädda i Adidasbyxor och med magväska – som tjänar snabba pengar på att sälja narkotika till yngre, jämnåriga och äldre. Inga av dessa kommer att bli dömda eftersom de inte är straffmyndiga.

Det är Sverigedemokraternas bestämda uppfattning att när föräldrar misslyckats med att uppfostra sina barn, när skolan inte kunnat säga stopp och när socialtjänsten inte kunnat göra tillräckligt måste nästa instans ta över ansvaret och tydligt sätta gränser. Vi kan inte lämna dessa barn vind för våg.

Det är orimligt att personer under 15 år inte döms till någon som helst påföljd för sin brottslighet. Det handlar inte bara om att brottsoffer ska få upprättelse utan också om att förhindra att dessa barn begår ännu grövre brott i framtiden. Vi måste från samhällets sida gå in och sätta tydliga gränser när alla andra tidigare instanser misslyckats med att just sätta gränser.

Herr talman! En av de mer tragiska berättelser jag hört från detta nya Sverige, som tidigare regeringar har varit med och skapat, var från förskolepersonal i Södertälje som menar att de redan där kan veta vilka barn som kommer att växa upp och vara involverade i pågående konflikter och som riskerar att bli antingen skytt eller måltavla. Så här hade vi inte behövt ha det i Sverige. De politiker och partier som aktivt kämpat för en hög invandring till Sverige och ett rättssystem som inte anpassas efter dagens situation är ansvariga för hur det ser ut.

Men med det sagt – ju tidigare samhället identifierar vilka barn som är i farozonen att välja en kriminell livsstil, desto bättre kommer samhället också att bli på att få dessa barn att bli goda samhällsmedborgare. Ingen människa föds till kriminell, men om föräldrar, skola, fritidsverksamhet, socialtjänst med mera inte lyckas få barnen att bli goda samhällsmedborgare måste det få konsekvenser.

Med denna proposition genomför vi ett antal åtgärder för att tidigt förhindra fortsatt kriminalitet, såsom möjlighet till fler utredningar av barn under 15 år som misstänks för brott och att fler drogtestar för barn under 15 år ska genomföras. Men det är långt ifrån tillräckligt.

Med Tidöavtalets genomförande kommer brottsbekämpande myndigheter att kunna använda hemliga tvångsmedel mot barn som är under 15 år. Vi kommer även att se till att få en sänkt straffmyndighetsålder. Det är för de barns skull som aldrig tydligt fått veta var gränsen går, men också för alla de brottsoffer som annars får leva med att deras förövare går fria från straff på grund av för låg ålder.

Anf. 9 FREDRIK KÄRRHOLM (M):

Herr talman! Att barn i Sverige i så hög utsträckning är involverade i grov organiserad brottslighet och i planerat dödligt våld saknar motstycke i vår egen historia och saknar motsvarighet i jämförbara länder. Just nu är flera barn under 15 år misstänkta eller åtalade för väldigt grova våldsbrott, bland annat mord och mordförsök.

Skjutvapenvåldet är dessvärre bara ett symptom på ett mycket större problem med brottsaktiva kriminella nätverk, som i skrämmande utsträckning har kommit att bestå av unga personer under 15 år. Vi har en förändrad verklighet, och det kräver en anpassad lagstiftning. Vi måste göra mer för att motverka att barn dras in i kriminalitet eller utnyttjas i kriminella sammanhang.

De föreslagna lagändringar vi debatterar här i dag är långt ifrån hela lösningen, men en viktig del i lösningen. Fram till nu har ribban varit hög för att utreda brottslighet som begås av en gärningsperson under 15 år, och det gäller även brottslighet av allvarigare slag. Kravet på att en utredning ska vara av särskild betydelse ersätts nu av ett rekvisit som innebär att utredning får inledas om det är påkallat med hänsyn till allmänna eller enskilda intressen.

Att fler utredningar nu ska få genomföras när barn är under 15 år är mycket betydelsefullt. Ett målsägandebiträde eller en särskild företrädare för barn ska också kunna förordnas för målsägande när den misstänkte som har begått brottet är under 15 år. Genom att tilldela barnet en företrädare skyddar vi barnets rättigheter och intressen under rättsprocessen. Det säkerställer att barnet har ett starkt stöd och att dess röst hörs och beaktas. Vi ska alltid värna rättssäkerheten, och det görs med detta lagförslag.

Att tillåta att bevistalan väcks i fler fall är viktigt. Att i domstol avgöra skuldfrågan för brott även när gärningspersonen är under 15 år är ett berättigat intresse hos både det enskilda brottsoffret och samhället i stort. Det möjliggör att omständigheter kring ett allvarligt brott utreds och att tillräckligt ingripande åtgärder kan vidtas mot den som ligger bakom brottet.

Det finns även ett intresse av att myndigheter och andra aktörer som verkar för barnets intressen tillser att barnet inte fortsätter att begå brott. Här finns inget motsatsförhållande – tvärtom. Ur rättssäkerhetssynpunkt och för allmänhetens förtroende för rättsväsendet är det viktigt att brottmålsavgöranden är rättvisa och riktiga. Resning ska därför kunna beviljas av en dom om bevistalan som har fått laga kraft under samma förutsättningar som för brottmålsdomar i övrigt. Det är viktigt, och det är en fråga om rättvisa.

Att fler drogtestar ska få genomföras mot barn under 15 år är avgörande för att bekämpa och förhindra drogmissbruk bland barn och ungdomar. Genom att man upptäcker och därmed kan behandla drogmissbruk tidigt kan man hjälpa unga individer till ett bättre liv där de kan undvika framtida brottslighet.

Slutligen vill jag även nämna möjligheten för åklagare att genom strafföreläggande besluta om ungdomstjänst. Det är en viktig åtgärd för att snabbare och mer effektivt kunna sätta in en lämplig, meningsfull och kännbar konsekvens för unga som begår brott. Ungdomstjänst ger dessa individer en chans att lära av sina misstag samtidigt som de bidrar till samhällsnytta.

Mer behöver emellertid göras – mycket mer –, inte minst att sänka straffmyndighetsåldern. Men sammantaget är lagändringen i denna proposition ett steg på vägen mot att tillskapa ett system som ger unga rättvis behandling, ger brottsoffer upprättelse och tillgodoser samhällets skyddsbehov.

Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Vi debatterar nu betänkandet *Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott*.

Barn och unga, och familjer, kan vara i behov av stöd och råd för att få en fungerande vardag, för ibland mår de av olika skäl inte bra. Det kan handla om psykisk ohälsa. Det kan handla om olika typer av diagnoser. Det kan vara svårigheter att ta sig till skolan för en ung person.

Därför krävs tydlig och bra samverkan på strukturell nivå för dessa familjer. Det handlar om stöd redan på MVC, BVC, förskola och sedan skola allteftersom den unga personen blir äldre. Men alla barn och unga som inte mår bra till hundra procent är inte potentiellt kriminella personer. Det är otroligt viktigt att vi kommer ihåg det när vi diskuterar frågor som dessa. Ibland låter det i debatten som om alla barn och unga är potentiellt kriminella.

Samtidigt, herr talman, måste vi självklart se att det i dag finns väldigt unga personer med ett kriminellt beteende. Det finns ett stort behov hos både den som är misstänkt och den som är brottsoffer att vi klargör vad som faktiskt har hänt. Vem har gjort vad? Vad var skälet? Vad var det som föregick att brottet begicks? Här talar vi om grövre brott såsom mord eller grov misshandel.

Även om det handlar om unga personer måste vi säkerställa vem som är skyldig till brottet, annars kan man fortsätta tro att en oskyldig person är skyldig. Det är lika illa som att en skyldig person får gå fri. Jag tycker att det är viktigt att vi gör dessa saker dels för att brottsoffret ska få upprättelse och ha en chans att gå vidare och inte lägga saker och ting på sina egna axlar, dels för att de unga personer som har begått dessa brott ska få det stöd som de behöver.

Det finns självfallet misslyckanden i vuxensamhället som kan leda till att väldigt unga personer gör sig skyldiga till dessa handlingar. Det handlar om att socialtjänsten inte funnits med som ett tidigt stöd. Det handlar om föräldrar som har brustit i sin omsorgsförmåga. Det handlar också om släkt och om skola som inte har funnits till hands för dessa unga personer.

Jag har samtidigt svårt att köpa argumentationen att de unga väljer att bli kriminella bara för att vuxensamhället har misslyckats. Det är ju vuxensamhället som inte funnits till hands och stöttat dem. Jag har svårt att se att 13-åringar skulle välja att begå grova brott om de känt en framtidstro att kunna bli en del av samhället.

Herr talman! Jag tycker att det är bra att vi i och med detta betänkande nu går fram med förslag om att utreda fler brott som begås av unga personer mellan 12 och 15 år för att säkerställa att de får de insatser som de behöver och som de kanske hade behövt tidigare. Men vi måste samtidigt orka tänka på det viktiga arbete som görs och som behöver förbättras inom socialtjänsten för att ge stöd och insatser på ett tidigt stadium så att de unga inte hamnar i ett läge där vuxensamhället har misslyckats.

Jag yrkar härmed bifall till regeringens förslag.

Anf. 11 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott. Det är i många avseenden både ledsamt och sorgligt att vi behöver fördjupa oss i ämnet, men utvecklingen med allt yngre grovt kriminella kräver det.

Att barn och ungdomar begår brott är i sig inget nytt, men tidigare har det mestadels handlat om enklare brott i form av exempelvis stöld och skadegörelse. Tyvärr måste jag säga att det vi nu upplever i form gängkriminalitet och grova våldsbrott har eskalerat över tid.

Jag var tidigare chef för kriminalunderrättelsetjänsten i Malmö och Skåne. För drygt 20 år sedan gjorde vi en kartläggning av kriminella unga i gängmiljö eftersom vi märkte att något var på gång. Många var under 15 år, och vi kunde konstatera att flera av dem hann utveckla en tung kriminalitet utan några egentliga åtgärder från samhällets sida. En grupp som utmärkte sig var de som anmälts för nio brott eller fler, och flera av dem återfinns vi nu som tongivande i den gängkriminella miljön.

Vad hände då med vår rapport? Jo, den kritiserades av kriminologer som menade att vi överdrev. Budskapet från dem var att några kriminella ungdomsgäng inte fanns på kartan. Vår polisledning fick kalla fötter och ville inte publicera rapporten. Vad var orsaken till det? Drygt 95 procent av killarna – för det handlar om unga killar – var av utländsk härkomst. Man ansåg därför att risken var för stor att vi skulle stämplas som främlingsfientliga, trots att det bara var en lägesrapport och en redogörelse för situationen i Malmö.

Det vi såg i Malmö för drygt 20 år sedan har utvecklats och spridit sig som en cancersvulst till stora delar av vårt samhälle. En journalist försökte nyligen fånga utvecklingen och skrev: ”I det nya Sverige finns barnsoldater. Tonårspojkar redo att mörda för att bli någon, för pengar, för att bli upptagna i ett gäng. Eller bara för spänningens skull, för att dödandet ger dem en kick.”

Är det överdrivet? Ja, det kan det vara. Han målar med väldigt bred pensel, men det finns ett korn av sanning i detta. Verkligheten talar sitt tydliga språk. Polisen räknar i dag med att det finns runt 30 000 personer, varav många minderåriga, i den gängkriminella miljön. I den meningen talar vi inte längre om ett fåtal.

Låt mig ge några exempel.

En 15-åring sitter nu häktad misstänkt för stämpling till terroristbrott och har vad som sägs starka kopplingar till IS. Säkerhetspolisen har uppmärksammat och varnat för en trend där allt yngre söker sig till våldsbejakande extremism.

I Gävle finns gänget G15 med ett trettiotal medlemmar, de flesta av dem minderåriga tonårpojkar. Gänget ägnar sig åt grov våldsbrottslighet, narkotikabrott och vapenbrott. Sex av dem är nu åtalade för mord.

Ett annat exempel nämndes här tidigare. Det handlar om en 14-åring som har skjutit med automatvapen här i Stockholm. Det har skett flera skjutningar med minderåriga involverade.

Jag vill också peka på att det finns unga som inte vill bli kriminella men som ändå blir indragna i detta. För en tid sedan träffade jag en förtvivlad ensamstående mamma som bor på Rosengård i Malmö med sin 13-årige son. Hon berättade att sonen av andra killar hade tvingats till cannabisförsäljning och inte kunde dra sig ur av rädsla för represalier. Så den varianten finns också. Barn tvingas begå brott, men här har vi förhoppningsvis en lagstiftning som kan förhindra detta genom att rekryteringen kriminaliseras.

Detta var bara ett axplock ur den senaste tidens våldsbrott som begåtts av minderåriga. Utvecklingen är likartad i stora delar av landet. Utöver de grova våldsbrotten har vi även stök, ordningsstörningar, stöld, förnedringsrån med mera med yngre inblandade, många under 15 år.

Vi har låtit det gå dithän eftersom det offentliga Sverige ägnat sig åt ett slags förnekelse av rädsla för att anklagas för främlingsfientlighet och i värsta fall rasism. Problemen har sopats under mattan. Här kan vi faktiskt tala om en påbjuden tystnadskultur, men ingen kan med kraft påstå att det inte har funnits varningssignaler de senaste två decennierna och väl det.

När saken nu debatteras landar man oftast i att försöka hitta de bakomliggande orsakerna till att barn och unga dras in i kriminalitet, vilket flera talare har varit inne på. Utanförskap, segregation, socioekonomiska faktorer och misslyckad skolgång lyfts gärna som utlösande faktorer. Mer och fler brottsförebyggande insatser föreslås.

Herr talman! Jag gillar brottsförebyggande insatser i den mån de är verkningsfulla. Sanningen är den att vi i vårt land satsat på detta i decennier men tyvärr ofta med nedslående resultat.

Alla vet att familjen har stor betydelse för grundläggande trygghet. Trygga familjer ger trygga barn med goda värderingar. Alla vet att vi behöver välfungerande skolor med ordning och reda och att barn behöver ges möjlighet till stimulerande fritid. Vi kristdemokrater verkar för allt detta, men förebyggande insatser tar ofta lång tid innan de ger synbar effekt. Frågan är vad vi gör nu, när vi har den här akuta situationen.

Som jag brukar säga: Om huset brinner hjälper det föga att fundera på brandförebyggande åtgärder. Först måste vi släcka branden. Vi måste vidta åtgärder mot de mest våldsamma unga och göra allt som står i vår makt för att få bort dem från gatan innan de skadar eller dödar fler.

Att verka för att förebygga och förhindra nyrekrytering är lovvärt, och det måste vi självklart göra framöver. Vi har gjort det, som jag sa, och vi måste sätta in mer insatser där. Men vad gör vi med barn som trots det begår grova våldsbrott? Vad gör vi med småpojkar som blir lejda mördare?

Vad gör vi med barn som begår grova brott som narkotikabrott eller utpressning eller placerar ut sprängladdningar vid fastigheter?

Herr talman! Det ingår inte i liggande förslag, men för egen del tror jag att vi måste inrätta särskilda ungdomsdomstolar som handlägger alla brott av unga under 18 år även i det fall straffmyndighetsåldern är oförändrad. Viktigt är att det blir någon form av insatser som gör att även våldsverkare under 15 år kommer bort från gatorna. I nuläget är det en olycklig uppdelning mellan tingsrätt och förvaltningsrätt när det gäller unga under 15 år.

Nu lägger regeringen fram ett antal lagförslag som syftar till att förändra och förbättra regelverket för utredningar mot barn som misstänks för brott. Föreslagna ändringar borde ha gjorts långt tidigare, men det är välkommet att regeringen nu tar tag i frågan.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i dess helhet.

Anf. 12 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Det är inget nytt att barn begår brott, varken i Sverige eller på andra ställen, utan det har alltid förekommit. De som är mest brottsaktiva brukar vara kring myndighetsåldern eller strax däröver. Det som har förändrats är att brottsligheten blivit mer utbredd längre ned i åldrarna och att den blivit allt grövre. Detta är en stor problematik i vårt land.

När barn begått brott måste mönstret brytas. Samhället och staten behöver träda in snabbt, för det är viktigt att det blir en snabb konsekvens när det händer.

Dagens ärende, propositionen och det beslut som jag tors lova kommer att fattas innebär bland annat att fler utredningar ska göras när icke straffmyndiga, det vill säga barn under 15 år, begår brott. Det här är bra, dels för brottsoffren, dels för dem som begått brotten. Insatser behöver sättas in så att inte kriminaliteten förvärras, vilket annars snabbt kan bli fallet.

Herr talman! Partierna är i allt väsentligt helt överens om förslagen i propositionen, vilka bygger på en utredning som den dåvarande S-MP-regeringen tillsatte och som den nuvarande högerregeringen tagit vidare. Det finns ett undantag, som nämndes tidigare av Vänsterpartiets ledamot. Vänsterpartiet motsätter sig de ökade drogtesterna riktade mot barn. Det är dock en förändring som Miljöpartiet och andra partier stöder, för det är viktigt att upptäcka narkotikaanvändande och -missbruk, särskilt hos minderåriga. Det är en integritetskränkning – det ska vi inte sticka under stol med – men det måste finnas en grundad misstanke i de här fallen. Ju fler barn med den här problematiken som vi kan upptäcka, desto fler kan vi också hjälpa.

Herr talman! Vi kommer inte alltid att vara lika eniga som i det här betänkandet. Högerregeringen kommer med all sannolikhet framöver att lägga fram propositioner som vi kommer att motsätta oss, inte minst när det gäller unga som begår brott. Sänkt straffmyndighetsålder är ett sådant exempel. Men i just det här betänkandet är det välavvägda förslag som vi från Miljöpartiet står bakom. Jag yrkar därför bifall till förslaget i betänkandet.

Herr talman! Slutligen kan jag inte låta bli att kommentera debatten, eller vad man ska kalla det, om svält och hunger. Om jag skulle påstå att jag blir chockad över debatten skulle jag överdriva. Jag är inte ens förvånad. Men jag tror inte att många skulle tolka ”chock” som ett tillstånd av akut cirkulationspåverkan som medför nedsatt syretillförsel till vävnad-

erna, vilket faktiskt är innebörden av ordet. Om nu ordet svält alls har använts på det sätt som framförs i den debatten tror jag på motsvarande sätt att de flesta är smarta nog att förstå vilken den faktiska innebörden är.

Anf. 13 JUNO BLOM (L):

Herr talman! ”Alla barn har rätt till en trygg uppväxt och varje barn som dras in i kriminalitet är ett samhällsmisslyckande.” Orden kommer från Barnombudsmannens senaste rapport *Jag hade vitt hjärta – Tidiga samhällsinsatser för att stärka barn och förebygga kriminalitet*.

Tidigare generationer har byggt upp ett välfärdssystem i Sverige som vi har varit oerhört stolta över. Men den grova gängbrottsligheten visar att många barn och unga faller genom maskorna, dras in i brottsligheten och utnyttjas av kriminella gäng. Dagens debatt handlar om att Sverige behöver ett perspektivskifte och att regeringen nu genomför det. Det handlar om att stärka brottsofferperspektivet, men det handlar även om att barn och unga i riskzon ska fångas upp i tid. Barn ska ges stöd så tidigt som möjligt.

För Liberalernas del är det avgörande att samhällets insatser blir effektivare, så att man tidigt och tydligt fångar upp barn och unga som håller på att dras in i kriminalitet. Insatserna måste även bli mer rättssäkra. Lika viktigt är det att ge stöd till de barn och unga som utsätts av andra barn och unga. Kriminaliteten som breder ut sig bland så många barn och unga i Sverige förstör livet både för de barn som utsätts för brott och för de barn som begår brott.

Det kommer sällan som en överraskning för omgivningen när en ung person fastnar i en kriminell livsstil. Varningslamporna har ofta lyst länge. Många av dessa personer har vuxit upp i familjer där föräldrarna inte haft förmågan att ge barnen omsorg eller trygga dem mot våld och övergrepp. För alltför många barn har hemmet, som ska vara en trygg plats, förvandlats till en brottsplats. I andra fall finns det förtvivlade föräldrar som känner sig maktlösa inför de kriminella krafter som drar i deras barn.

Studier från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har visat att liknande hemförhållanden kan leda till helt olika insatser beroende på var i landet barnet bor. Flickor beviljas också insatser i större utsträckning än pojkar. Pojkar med utländsk bakgrund beviljas insatser i minst utsträckning, vilket delvis uppges bero på att deras föräldrar i mindre utsträckning samtycker till insatser till sina söner.

Det är viktigt att se det tydliga sambandet att barn som begår brott i stor utsträckning själva utsätts för brott. I Brås skolundersökning från 2021 om brott framkommer att en majoritet av de barn som uppger att de begått brott under det senaste året också själva uppger att de utsätts för brott. I Brottsförebyggande rådets rapport *Insatser mot brott och otrygghet i socialt utsatta områden* betonas särskilt vikten av tidiga brottsförebyggande insatser för att förhindra att barn i ett senare skede begår brott eller ansluter sig till kriminella nätverk. I rapporten framhålls att effektiva insatser kan sättas in i ett mycket tidigare skede. Barn i riskzon växer ofta upp i familjer där det sedan tidigare finns tydliga riskfaktorer.

Det är viktigt att synliggöra allvaret när barn och unga misstänks ha begått grova brott och markera det genom att polisen utreder brottsmisstänkarna. Den kunskap som framkommer i en polisutredning hjälper till att klargöra vad som har hänt, vilket är viktigt för både förövaren och

brottsoffret. Utredningen kan också hjälpa till att rentvå barn och unga från obefogade misstankar. Utredningen kan även ge information som är viktig för de sociala myndigheterna för att barnet ska få tillgång till rätt insatser.

För Liberalerna är det viktigt att barnrättsperspektivet genomsyrar alla rättsliga förändringar som rör barn och unga. Därför är det bra att regeringens förändringar stärker rättsskyddet för barn och unga som blir föremål för polisiära utredningar.

Det gäller inte minst barnets rätt till insyn i så kallade paragraf 31-utredningar. Utgångspunkten bör vara att ett barn under 15 år som misstänks för brott ska ha samma rätt till insyn i utredningen som en straffmyndig person har i en förundersökning.

Förutom barnet bör även barnets juridiska biträde ha en fortlöpande rätt att ta del av information i utredningen. Därefter, om det kan ske utan men för utredningen, ska barnet fortlöpande få ta del av vad som framkommer.

Herr talman! Barnkonventionen är glasklar om att barn måste få komma till tals och bli lyssnade på. Barn ska även få komplicerade processer förklarade för sig.

När det gäller unga brottsoffer måste det förbättras. Det är ett viktigt led i perspektivskiftet om att sätta brottsoffret i centrum. Därför är det viktigt att målsägande ges möjlighet att få ett juridiskt biträde.

Det är angeläget att en målsägande ges samma rätt till hjälp och stöd från ett juridiskt biträde oberoende av om den misstänkta gärningspersonen är över eller under 15 år. Behovet av stöd och hjälp är lika stort för en målsägande som utsatts för brott oavsett åldern på den som har begått brottet.

Liberalerna har länge drivit frågan om att bevistalan, det vill säga prövning, ska genomföras i fler allvarliga fall. Det är i dag mycket ovanligt att bevistalan väcks. Det är viktigt att betona att även framöver kommer de flesta brott som barn under 15 år misstänks för inte att prövas av domstol.

En bevistalan ska ske vid misstankar om mycket allvarlig brottslighet. En sådan ordning bedöms vara i linje med barnkonventionen. Enligt regeringen bör presumtionen omfatta brott för vilka det inte är föreskrivet lägre fängelsestraff än fem år.

Vi måste även bli bättre på att lyssna på barnen som rekryterats in i kriminaliteten för att ta reda på vilka orsaker och riskfaktorer som ligger till grund för den allvarliga utveckling vi har sett. Då kan de förebyggande insatserna leda till betydligt bättre träffsäkerhet.

Socialstyrelsens kartläggning *Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021* uttrycker oro för flickor i gängmiljöer som ett nytt område. Flickor som utövar våld, ibland i grupper med andra flickor, måste vi få ökad specifik kunskap och forskning om för att kunna arbeta förebyggande på ett betydligt bättre sätt än i dag.

Avslutningsvis vill jag säga att frågorna vi i dag diskuterar berör de allra viktigaste för vår gemensamma framtid. Alla barn som växer upp i Sverige har rätt till frihet och trygghet. Den friheten och tryggheten ska gälla i hemmet, på skolan, i bostadsområdet och i hela samhället.

Jag hoppas att vi framöver kan diskutera och samarbeta över parti- och blockgränser för att genomföra de insatser som jag tror att vi egentligen är rätt överens om.

Prot. 2022/23:111
24 maj

*Förbättrade åtgärder
när barn misstänks
för brott*

*Avskaffat krav på
tillstånd för offentlig
danstillställning på
plats som inte är
offentlig*

Vi politiker bär ett ansvar för att de drömmar som barn bär på ska förverkligas i stället för att slockna. Barn ska mötas av höga förväntningar och ges rätt förutsättningar att nå sin fulla potential. Barn och unga ska känna att de tillhör och tillför.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 8 Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig

Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU22

Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig (prop. 2022/23:67)
föredrogs.

Anf. 14 CHARLOTTE NORDSTRÖM (M):

Herr talman! Det är en glädjens dag i dag. Det är ett steg närmare mer frihet och mindre byråkrati. Nu ska danstillståndet bort.

Det är nästan så att man skulle vilja säga: Får jag lov, herr talman? Men det gör man inte. Man trotsar inte lagen i lagstiftarens kammare. Man får lugnt vänta till den 1 juli. Men då, herr talman!

Tänk så många lagbrott som skett sedan 1956, då lagen trädde i kraft. Danstillståndet innebär att en bar- eller restaurangägare måste ha ett särskilt tillstånd för dans. Om spontandans uppstår utan tillstånd måste den avbrytas omedelbart, annars riskerar ägaren att få både böter och indraget serveringstillstånd.

Det är alltså olagligt att ta några danssteg och hålla takten när det spriter i kroppen till några sköna toner i bakgrunden. Så är det i dag, allt enligt 2 kap. 4 § ordningslagen. Att dansa på en restaurang eller bar utan ett danstillstånd är alltså i dag olagligt.

Vid bestämmelsens tillkomst hade det i många år debatterats om ökande förekomst av danstillställningar och om "omoralisk" musik, alkoholkonsumtion och okontrollerade möten mellan unga män och kvinnor.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om att avskaffa tillståndet. Det sägs att 2007–2014 lades det fram 24 motioner om att avskaffa danstillståndet.

Kravet på tillstånd har med andra ord länge varit föremål för diskussion. Kravet är byråkratiskt, onödigt och förlegat, och det bygger på ålderdomlig moral. Det är dessutom en kostsam och administrativt betungande börda, och regelförenklingar för småföretagare är viktigt och nödvändigt.

Herr talman! Den kritik som framförts mot tillståndet är rimlig och befogad. Kravet på danstillstånd är omotiverat och oproportionerligt. Vi har inte någon önskan om att förbjuda eller inskränka individers dansande – nej, tvärtom.

Tänk att ett enda ord i ordningslagen 2 kap. 4 §, ordet danstillställningar, kan betyda så mycket. Det är ett enda ord som har krånglat i så

många år. Och så segt det varit att få bort det, trots de senare årens hyfsat eniga politik.

Redan 2016 beslöt riksdagen att danstillståndet skulle avskaffas. Visst är det konstigt? Man bör nog fundera inte bara på förlegade gamla lagar utan också på verkställighetsprocesserna. Men nu ska ordet bort.

De motionsyrkanden som finns i ärendet är tillgodosedda genom propositionen, och just därför yrkas i god ordning i våra arbetsformer avslag på dessa.

Detta är en frihetsreform och ett steg i att förenkla och renodla för att förbättra. Det förbättrar för en bransch. Men det är också ett steg i att just renodla polisens uppgifter.

Det är föråldrat att staten ska godkänna om människor får dansa eller inte. Det är hög tid att tillståndskravet för danstillställningar tas bort.

Det här är en efterlängtd frihetsreform. Genom att kravet på danstillstånd nu tas bort minskar byråkrati och kostnader för företagare och andra som anordnar dans.

Herr talman och kära kollegor! Låt denna proposition bli vägledande för fler regelförenklingar för individer och företag och mer frihet i Sverige.

Herr talman! Jag yrkar kraftfullt och glatt bifall till utskottets förslag i betänkandet och propositionen som innebär att danstillståndet slopas.

(Applåder)

Anf. 15 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Äntligen, herr talman, får vi en lag som tillåter att vi får lov att dansa och arrangera en offentlig danstillställning på annan än offentlig plats. Det var verkligen på tiden. Vänsterpartiet tillhör de partier som tidigt har motionerat i denna fråga och drivit på för att det orimliga danstillståndet ska tas bort.

I dag krävs tillstånd för att anordna en offentlig danstillställning, oavsett var den hålls och utan hänsyn till dess art eller omfattning. Det är en ålderdomlig, förlegad och onödigt byråkratisk ordning.

Dans är en fantastisk konstform och ett sätt att uttrycka sig på, och dessutom är det många som dansar för att det helt enkelt är roligt och härligt. Dans har dock genom tiderna omgärdats av stor moralism och ansågs till exempel under den första delen av 1900-talet kunna fördärva ungdomarnas moral och leda till våld, kriminalitet och mycket annat elände. Det var också under denna period som kravet på tillstånd för att arrangera offentlig danstillställning fördes in i ordningslagen.

Trots att inställningen till dans helt har förändrats och de allra flesta i dag har en mycket positiv syn på dans finns denna ålderdomliga lagstiftning kvar än i dag. Danstillståndet innebär till exempel att en bar- eller restaurangägare, utöver alla andra tillstånd som behövs och kriterier som ska uppfyllas, även behöver ett särskilt tillstånd för att människor ska få dansa i den aktuella lokalen. Om gästerna på en bar som saknar danstillstånd skulle börja dansa måste dansen genast avbrytas – annars riskerar ägaren att få böter eller indraget serveringstillstånd.

Man kan fundera på vad som räknas som dans. Räcker det med att jag ställer mig upp och rör mig lite försiktigt till musiken?

De flesta regleringar inom restaurangbranschen är viktiga för att människors säkerhet och hälsa ska tryggas, men vi anser inte att danstillståndet är en av dem.

Prot. 2022/23:111

24 maj

*Avskaffat krav på
tillstånd för offentlig
danstillställning på
plats som inte är
offentlig*

För att en krog ska erhålla serveringstillstånd görs en prövning. I samband med detta genomför även brandmyndigheterna en inspektion för att säkerställa att den aktuella lokalen uppfyller brandsäkerhetskraven. Om den sökande väl har erhållit ett serveringstillstånd torde proceduren med att ansöka även om danstillstånd vara överflödig. Vänsterpartiet anser att danstillståndet är en onödig detaljstyrning av människors liv och frihet och dessutom onödigt byråkratiskt. Dessutom arrangeras dans på många andra platser som inte är barer eller restauranger.

Danstillståndet har debatterats länge i riksdagen, och vid två tillfällen har tillkännagivanden riktats till regeringen, 2016 och 2020. Nu är vi alltså äntligen framme. Jag är övertygad om att många runt om i vårt avlånga land välkomnar att vi nu äntligen avskaffar en förlegad, ålderdomlig, omodern och onödigt byråkratisk lagstiftning om danstillstånd. Jag är glad att utskottet står enigt i denna fråga.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag, herr talman.

Anf. 16 JONNY CATO (C):

Herr talman! Att det i Sverige i dag krävs ett tillstånd för att gäster på exempelvis en restaurang, nattklubb eller bar ska få dansa är helt enkelt absurd. Om någon ställer sig upp i en spontandans utan tillstånd riskerar företagaren att drabbas av böter eller fängelse i högst sex månader. Det är faktiskt helt galet.

Herr talman! Det har hänt mig, som gammal tävlingsdansare i tiodans, att spontaniteten fallit på, och jag har dansat på de mest udda ställen. Sanningen är att jag enligt lagen skulle kunna ta ett grundsteg i rumba här och nu. Jag skulle om jag vill, om jag hör en bra låt på Spotify på väg hem i tunnelbanan, kunna dansa där jag står eller sitter. Jag skulle kunna dansa i matbutiken, på Sergels torg eller på övergångsstället. Jag kan dansa nästan var jag vill, men många skulle nog titta på mig och tycka att det var lite märkligt. Det kanske enda ställe där det är naturligt att dansa publikt, i alla fall för mig, är på nattklubben, och just där krävs det ett tillstånd för att jag ska kunna göra mina moves.

Därför finns det bara ett sätt att sammanfatta denna debatt på: äntligen! Äntligen avskaffar vi danstillståndet.

Sverige har många och stora samhällsutmaningar. Avskaffandet av danstillståndet är givetvis inte den viktigaste av frågorna. Men det är en otroligt viktig fråga, som har blivit ett tydligt exempel på svensk byråkrati när den är som allra sämst.

Samtliga partier i riksdagen har länge varit överens om att avskaffa danstillståndet, och ändå har det inte blivit av. För mig är avskaffandet av danstillståndet på riktigt en frihetsreform för att det krossar den svenska byråkratin när den är som allra sämst. Danstillståndet har varit ett onödigt hinder för företagare, en förlegad lag för att styra människor in i minsta detalj.

Många städer och kommuner i Sverige är helt beroende av ett fungerande krog- och restaurangliv. En sådan kommun är mitt älskade Helsingborg, där centrums utveckling är helt beroende av ett fungerande krog- och restaurangliv. Det handlar också om en bransch som många gånger ger landets unga en möjlighet att få in den första foten på arbetsmarknaden.

Med tanke på de tuffa år som krog- och restaurangbranschen har haft behöver vi framöver på riktigt ha diskussioner om hur vi kan göra det

attraktivare och enklare att driva krog och restaurang. Avskaffandet av danstillståndet löser troligtvis inte branschens stora utmaningar, men låt det i stället bli startskottet för hur utelivet i Sverige kan bli bättre, sundare och framför allt mycket roligare.

Herr talman! Tyvärr är alltför många politikerns inställning till krog- och restaurangliv, och inte minst nattliv, att det är något problematiskt och i ärlighetens namn många gånger en lite smutsig fråga att ta i och driva. Och det är bara att konstatera att det, precis som inom många andra branscher, finns avarter som är direkt problematiska och kriminella. Låt oss gå stenhårt åt avarterna, oseriösa företagare, i stället för åt branschen som sådan.

Jag har personligen genom åren träffat oerhört många duktiga och seriösa krögare som inte vill något annat än att ge gästerna en fantastisk smakupplevelse eller ungdomar en trygg, festlig och riktigt rolig lördagskväll som man kan prata med polarna om hela veckan. Låt oss ta detta som startskottet för att framåt ha en seriös diskussion med Krogsverige om vilka fler lagändringar som behövs.

Herr talman! Jag ska instämma med den moderata ledamoten – man kan inte vara annat än riktigt glad för att det inte längre behövs tillstånd för krögaren för att ens gäster ska kunna ställa sig upp med en bira i handen och köra en spontandans.

Sverige har många utmaningar, och det är tuffa tider för många. Då behöver vi också bli ett lite roligare land. Detta är förhoppningsvis ett första steg på vägen. Och vem vet, snart kanske man till och med kan få köpa en flaska vin eller ett par öl direkt av producenten, där drycken produceras.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 17 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Äntligen! Vi är många som har motionerat i riksdagen i frågan om att avskaffa kravet på danstillstånd och många opinionsbildare som har uppmärksammat och drivit frågan och har anledning att vara glada i dag. Sverige blir lite gladare, lite mer fritt, lite bättre och lite mindre detaljreglerat – och det är inte varje dag.

Invändningarna mot detta har ofta varit att det inte är den viktigaste frågan eller en prioriterad fråga. Det är alldeles sant. Jag har inte hört någon som har påstått att den skulle vara det. Den kanske inte är på topp 100-listan eller ens topp 1 000-listan. Men, herr talman, man måste också kunna ta itu med saker som inte tillhör de allra mest nödvändiga.

Det är ju nästan alltid enklare att införa regler som kanske inte är de allra nödvändigaste än att avskaffa dem. I vissa stunder och situationer kan för vissa människor att börja dansa vara det allra viktigaste just precis då.

Jag kommer inte att dansa någon segerdans av glädje, åtminstone inte just nu. Men jag känner faktiskt en glädje. Även om inte mina krogbesök är så frekventa som jag kanske skulle önska ser jag fram emot att inom en inte alltför avlägsen framtid, någon gång i sommar kanske, spontant kunna fuldansa på en krog. Det finns ju inget i det här betänkandet som ställer krav på att det ska vara i takt eller rytm.

Anf. 18 JUNO BLOM (L):

Herr talman! För elva år sedan skrev Mathias Sundin, min liberala företrädare från Östergötland, en motion om avskaffandet av danstillstånd. Lagen om danstillstånd innebär att om gästerna på en bar utan danstillstånd börjar dansa måste dansen avbrytas, annars riskerar ägaren att få böter och indraget alkoholtillstånd.

I motionen tar Sundin upp att det mellan 1920-talet och 1940-talet pågick en debatt i Sverige om dansens påverkan på människorna, det så kallade dansbaneeländet. Dansen ansågs fördärva ungdomarnas moral och leda till våld och kriminalitet. Det var då kravet på ett tillstånd för att arrangera offentliga danstillställningar fördes in i ordningslagen. Där finns det kvar än i dag, 67 år senare.

Då, för elva år sedan, var Sundin ändå hoppfull, vilket han uttryckte i en intervju för Sveriges Radio: ”Jag tror chansen är bättre nu än någonsin. Det är väldigt konstigt att det krävs ett tillstånd för att få dansa. Om några människor börjar dansa spontant så är det en olaglig handling. Vi har ett problem med mycket regler och onödig byråkrati i det här landet, säger Mathias Sundin.”

Men det skulle visa sig att det inte var helt enkelt att få med sig en majoritet i kammaren på detta beslut. Sundin gav inte upp utan fortsatte sin kamp i denna sal. År 2015 valde han att öka insatserna för att få en majoritet att förstå det onödiga i att hålla fast vid kravet på danstillstånd.

Herr talman! I denna kammare stod Sundin och gestaltade i ord och handling det absurda med den lagstiftning som vi i dag kommer fatta beslut om att ta bort. Jag minns hur Sundin på ett målade sätt visade vad lagen ansåg vara otillåten dans och vilka rörelser till musik som lagen kunde acceptera. Att gunga var okej, både sittande och stående, men att snurra är ett brott mot lagen.

Jag delar Sundins bedömning att lagen var omodern redan när den infördes 1956 som ett försök att stävja ett omoraliskt leverne bland tjejer och killar på dansbanorna runt om i Sverige.

Trägen vinner. År 2016 fattades det ett beslut i denna kammare om att danstillståndet skulle avskaffas. Den tidigare regeringen fick uppgiften att verkställa beslutet.

Nu, sju år senare, blir det verklighet. Man blåser inte direkt omkull av arbetshastigheten när det gäller att verkställa vissa beslut.

Men i januari 2023 kunde jag i sociala medier se en uppföljning på Sundins gestaltande danssteg när statsråden Strömmer och Waltersson Grönvall tog en svängom för att fira beslutet om att den lagstiftning som kräver danstillstånd försvinner.

Herr talman! Den 1 juli blir nu Sundins uppmaning att sluta pausa och börja dansa äntligen verklighet. Och polisen behöver inte längre lägga sin dyrbara tid på att utfärda danstillstånd till restauranger och nattklubbar för att deras gäster ska tillåtas snurra ett helt varv i takt till musik eller inspektera att gästerna enbart ägnar sig åt att gunga när musiken strömmar ut i lokalen.

Äntligen blir dansen fri, herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Justitiekommitténs betänkande 2022/23:JuU24

Effektivare åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online (prop. 2022/23:71)
föredrogs.

Anf. 19 JESSICA WETTERLING (V):

Herr talman! Om någon från justitiekommittén är kvar i salen och lyssnar på detta vill jag försäkra att Vänsterpartiet står bakom det här betänkandet. Jag har alltså inte tänkt försöka göra någon kupp på fyra minuter här. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I detta ärende har ett enigt utskott ställt sig bakom regeringens förslag, så även Vänsterpartiet. För oss är det ändå med en viss motvillighet. Jag vill därför ta några minuter i kammaren och redogöra för anledningarna till vårt ställningstagande för att få med det i kammarens protokoll.

Precis som utskottet redogör för i sitt betänkande antogs Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online, TCO-förordningen, under 2021. För knappt ett år sedan började förordningen tillämpas. Den gäller som svensk lag.

Förordningen ger de olika ländernas nationella behöriga myndigheter vissa befogenheter och ålägger så kallade värdtjänstleverantörer vissa skyldigheter. Bland annat får en behörig myndighet utfärda order om att en värdtjänstleverantör ska avlägsna terrorisminnehåll från sin värdtjänst, vilket leverantören då är skyldig att göra inom en timme från det att man mottagit en sådan order.

För att uppfylla kraven i EU-förordningen och möjliggöra tillämpningen av den föreslår regeringen bland annat en ny lag som ger Polismyndigheten, den behöriga myndigheten i Sverige, möjlighet att besluta om vitesförelägganden och sanktionsavgifter mot värdtjänstleverantörer. Lagen möjliggör även ett visst uppgiftsutbyte mellan Polismyndigheten och Säpo.

Herr talman! I EU-parlamentet röstade Vänsterpartiet och vår parti-grupp där nej till förordningen. Ett av skälen till detta är att Vänsterpartiet står bakom den svenska yttrandefrihetsgrundlagen och den lagstiftning vi har, där det slås fast att åtgärder mot eventuellt kriminella uttalanden ska vidtas i efterhand. Vi är också generellt skeptiska och kritiska mot förhandsgranskning och andra censurliknande filterlösningar.

Regeringen gör bedömningen att TCO-förordningen och de i propositionen föreslagna lagändringarna inte är tillämpliga i de fall då de kommer i konflikt med våra mediegrundlagar. Jag och Vänsterpartiet noterar dock att Justitiekanslern i sitt remissvar anser att slutsatsen gällande när förordningen ska tillämpas och när den inte ska tillämpas inte är helt självklar. Justitiekanslern anser bland annat att det är oklart om Polismyndigheten i en situation där ett visst publicerat innehåll bedöms vara skyddat av de svenska grundlagarna kan underlåta att utfärda en avlägsnandeorder på det sätt som förordningen kräver utan att överträda unionsrätten.

Vänsterpartiet delar Justitiekanslerns oro när det gäller detta och kommer att bevaka frågan framöver. Vi är därför också kritiska till TCO-förordningen i sig och till regeringens förslag i detta ärende. Men eftersom förordningen redan i dag gäller som svensk lag har det inte varit möjligt

Prot. 2022/23:111
24 maj

*Effektivare åtgärder
mot spridning av
terrorisminnehåll
online*

*Ökad transparens
för stora företags
skattebetalningar*

för oss att yrka avslag på regeringens proposition, då den enbart syftar till att anpassa svensk lagstiftning efter förordningens krav.

Herr talman! Detta ärende är tyvärr ingen engångshändelse utan en konsekvens av Sveriges inträde i EU som i bland annat detta fall leder till ett demokratiskt underskott. Det är också av dessa skäl som jag, trots Väns-terpartiets kritik mot förordningen, har avstått från att yrka avslag på rege- ringens proposition.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 10 Ökad transparens för stora företags skattebetalningar

Civilutskottets betänkande 2022/23:CU19

Ökad transparens för stora företags skattebetalningar (prop. 2022/23:88) föredrogs.

Anf. 20 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Den socialdemokratiske socialministern Gustav Möller sägs ha sagt att varje förlösad skattekrona är en stöld från folket. Jag vill göra ett tillägg: Varje undandragen skattekrona är också en stöld från folket.

Skatteundandragande genom avancerad skatteplanering och direkt skattefusk är ett gigantiskt problem som drabbar vanligt folk här i Sverige och runt om på hela vårt klot. Pågående arbete inom bland annat OECD för att förbättra våra system för beskattning, stänga ned skatteparadis med mera och därmed skydda välfärdsstaten måste intensifieras.

Herr talman! I en aktuell rapport som min fackliga organisation Saco nyligen presenterat redovisas att OECD uppskattar att företags skattepla- nering orsakar ett bortfall i skatteintäkter på mellan 1 000 och 2 400 mil- jarder kronor per år globalt. Detta motsvarar i så fall mellan 4 och 10 pro- cent av de globala skatteintäkterna. Internationella valutafonden, IMF, be- dömer å sin sida att de globala skatteintäkterna skulle öka med cirka 6 pro- cent utan de stora företagens skatteplanering. För Sveriges del handlar bara denna form av skatteundandragande om uteblivna skatteintäkter på i stor- leksordningen 25 miljarder kronor varje år.

Därför välkomnar vi socialdemokrater den proposition som vi debatte- rar här i dag, och vi står bakom betänkandet.

I november 2021 antogs Europaparlamentets och rådets ändringsdirek- tiv vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer. Ändringarna syftar till att öka insynen i företag samt transpa- rensen och den offentliga granskningen av företags inkomstskatteuppgif- ter. Innebörden av direktivet är att multinationella koncerner och företag som är verksamma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES, och som har årliga intäkter på mer än 750 miljoner euro eller motsvarande ska ta fram en rapport om sina inkomstskatteuppgifter och göra den offent- lig.

Informationen i rapporten ska redovisas för varje land i EES som före- taget betalar skatt i. Uppgifter ska också lämnas om verksamhet i vissa länder utanför EES, närmare bestämt de jurisdiktioner – länder – som finns

med i EU:s förteckning över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. Rapporten ska offentliggöras genom att ett företag inom koncernen lämnar in den till en ansvarig registreringsmyndighet i ett land inom EES.

Det vi i dag har att debattera är det svenska genomförandet av detta ändringsdirektiv. Regeringen föreslår bland annat en ny lag om offentliggörande av vissa stora företags inkomstskatterapporter. Enligt den föreslagna nya lagen ska multinationella koncerner och företag med årliga intäkter på mer än 8 miljarder kronor upprätta och offentliggöra en rapport med uppgifter om den inkomstskatt som de betalar i olika länder. Det ska vara möjligt att tillfälligt utelämna vissa uppgifter i inkomstskatterapporten.

Rapporten ska offentliggöras genom att den lämnas in till Bolagsverket. Det rapporterade företaget ska dessutom hålla rapporten tillgänglig på sin webbplats. Om inkomstskatterapporten inte ges in i tid ska Bolagsverket kunna rikta vitesförelägganden mot personer i företagets ledning. Bolagsverket ska också kunna döma ut vitet. Dessutom föreslås att revisorn i större företag och i företag av allmänt intresse ska uttala sig i revisionsberättelsen om huruvida företaget hade en skyldighet att offentliggöra en inkomstskatterapport enligt den nya lagen och om företaget i så fall har gjort det.

Det är ett steg i rätt riktning, herr talman.

Jag måste ta tillfället i akt och notera att i denna debatt deltar företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Jag ser ingen företrädare från utskottsmajoriteten delta i denna debatt. Jag tycker att det är anmärkningsvärt, herr talman.

Anf. 21 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi ett nytt lagförslag som syftar till att öka insynen i företag och öka transparensen och den offentliga granskningen av företagets inkomstskatteuppgifter.

Genom lagen införs krav på att stora multinationella koncerner och företag med en årlig intäkt över 8 miljarder kronor ska offentliggöra uppgifter om den inkomstskatt som de betalar i olika länder. Uppgifterna ska rapporteras till Bolagsverket, och rapporten ska hållas tillgänglig på företagets webbplats. Detta har vi alldeles nyss hört utförligt beskrivas av Markus Kallifatides.

Denna lagstiftning innebär en förbättring av den tidigare lagstiftningen, då bristen på insyn gör det svårare med ansvarsutkrävande när det gäller exempelvis skatteflykt. Dock är inte lagförslaget heltäckande. Rapportering ska bara ske från länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES, och vissa skatteparadis. Man utesluter verksamheter i de flesta utvecklingsländer, där problemen med skatteflykt kan vara stora. Utvecklingsländer går varje år miste om stora summor på grund av skatteflykt.

Det är också problematiskt att regeringen i lagstiftningen väljer att lägga sig på en miniminivå, där man inkluderar ett kryphål som ger företag möjlighet att utelämna vissa uppgifter i inkomstskatterapporteringen om uppgifternas offentliggörande allvarligt kan skada deras marknadsposition. Möjligheten att utelämna uppgifter om skattebetalningar riskerar att göra rapporteringen mindre effektiv i bekämpandet av skatteplanering,

och därigenom kan skatteflykt möjliggöras. Detta är också något som har kritiserats av flera civilorganisationer.

Internationellt, men även här i Sverige, har vi de senaste åren upplevt kriser, som en pandemi och ett försämrat säkerhetsläge. Ser vi framåt ser vi att vi står inför stora utmaningar när det gäller att hantera klimatkrisen, att stärka våra samhällen och att upprätthålla en god sjukvård och skola och välfärd för alla. En stor utmaning är att mobilisera resurser för att kunna göra alla de investeringar som krävs.

Kriser tenderar att drabba redan utsatta som lever i fattigdom eller marginalisering. Och med behovet av att hantera klimatkrisen och med utmaningen att skapa välfärd för alla är det ett stort problem – ja, det är faktiskt rent skamligt – att tusentals miljarder går förlorade varje år på grund av kapitalflykt och olika typer av skatteflykt. Vi blir alla förlorare när skatte-medel försvinner på grund av skattefusk.

Att förhindra skatteflykt i alla dess former borde därför vara prioriterat i det internationella samarbetet både för att motverka brottslighet och för att kunna hantera alla de utmaningar som vi gemensamt behöver lösa genom finansiering av åtgärder för att stärka vårt gemensamma samhälle.

Då det nu finns kryphål i det gällande förslaget riskerar lagen att bli mindre verkningsfull. Jag hade därför föredragit att regeringen i sitt förslag hade täppt till detta kryphål. Annars önskar jag att regeringen återkommer med ett förslag där kryphål som riskerar skattefusk kan minimeras genom en skarpare lagstiftning. Därför vill jag yrka bifall till reservationen från Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 11 Riksrevisionens rapport om spårbyte i migrationsprocessen – kontroller och uppföljning

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU13
Riksrevisionens rapport om spårbyte i migrationsprocessen – kontroller och uppföljning (skr. 2022/23:63)
föredrogs.

Anf. 22 MAGNUS RESARE (M):

Herr talman! Det är skönt att vi har en ny, ordentlig regering på plats, en regering som har stöd i riksdagen och som vill ta tag i de stora samhällsproblemen. Med en sådan regering känns det i alla fall lite tryggare när man läser en rapport som den som Riksrevisionen nu har skrivit. Den rapporten, herr talman, är nämligen i stora delar en riktigt skrämmande läsning.

När man läser den kan man konstatera att en fjärdedel av spårbyterna kommer från fem länder som egentligen står för 6 procent av alla asylsökande och att hälften av de tio vanligaste länder som spårbytare kommer från har en avslagsfrekvens på 90 procent.

För att ta ett exempel är Mongoliet ett av de vanligaste länderna som spårbytare kommer ifrån, och där är avslagsfrekvensen på asylansökningar så hög som 95 procent. Handläggare på Migrationsverket vittnar i rapporten om att de i sitt arbete träffar på asylsökande som är helt och hållet öppna med att de egentligen inte söker asyl utan är här för att de vill jobba.

I rapporten kan man också läsa att det finns rena resebyråer vars enda syfte är att hjälpa folk att söka asyl i Sverige så att de sedan kan göra ett spårbyte. De här personerna har alltså inga som helst asylskäl, utan det enda syftet är att bedra det svenska systemet för att få tillgång till vårt land. Så kan vi inte ha det, herr talman.

Det är dags att Sverige slutar sammanblanda alla former av migration i något slags invandringssörja. Arbetskraftsinvandring är inte samma sak som asylinvandring, och om vi ska upprätthålla någon form av legitimitet eller seriositet i något av systemen ska det heller inte bli det. Vi får helt enkelt inse att dagens system som det nu är utformat inte håller. Vi kan inte ha en förklädd arbetskraftsinvandring orkestrerad av mer eller mindre kriminella resebyråer vars enda motiv är att bedra det svenska systemet.

Det känns inte heller bättre när man i rapporten läser att Migrationsverkets kontroller ofta är obefintliga eller otillräckliga. Det står till och med rakt upp och ned i rapporten att Migrationsverkets efterkontroller sedan ett par år inte utförs över huvud taget. Man måste fråga sig hur det är möjligt, herr talman. Hur kan den myndighet som har hand om den kanske allra hetaste politiska frågan de senaste 15 åren ha tillåtit att fortsätta på det här sättet? Jag förstår varför Socialdemokraterna inte verkar delta i dagens debatt, för det här är något som har eskalerat under deras styre.

Det är också ögonbrynshöjande att Migrationsverket först nu verkar ha kommit fram till att man ska börja begära pass i original för att tillåta någon att arbeta i Sverige under dennes asylprocess. Enligt rapporten har det tidigare räckt med en papperskopia. Jag frågar mig hur det är möjligt. Hur kan den tidigare regeringen ens ha tillåtit en sådan rycka-på-axlarna-attityd i en så viktig fråga? Man blir mörkrädd, herr talman.

Rapporten slår också fast att Migrationsverket helt saknar kontroll gällande om det verkligen förekommer riktigt arbete efter att någon har bytt spår. Man har ingen koll på om personer tvingas betala tillbaka lönen till chefen. Det framgår också att man redan från början haft en oro för att systemet kan leda till människohandel. Ändå är det ingen som har gjort något åt det här eller ens tyckt att det har varit viktigt med någon form av kontroll.

Sett till alla risker som finns med systemet bedömer Riksrevisionen att regeringen borde ha följt upp systemet, men så har inte skett.

Herr talman! När människor tillåts att missbruka asylrätten för att de vill ha ett arbetstillstånd förlängs och försvåras processen för dem som verkligen har asylskäl. Det är inte rättvist. Samtidigt skapas en gräddfil som gör att man går före alla dem som söker arbetstillstånd på normalt sätt i det här landet. Det är inte heller rättvist.

Det här handlar alltså om människor som går före i kön och missbrukar våra system, och jag tycker inte att vi ska värna den typen av personer.

Herr talman! Det är därför skönt att veta att vi nu kan lägga den här rapporten till handlingarna. Nu har vi en regering som med all säkerhet snarast kommer att ta tag i saker och förhoppningsvis se till att kraftigt reformera eller helt avskaffa dagens system med spårbyte.

Arbetskraftsinvandring och asylinvandring är två olika saker och ska så åter bli. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 23 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Det Moderaterna inte ville säga nu var att över hälften inte beviljas spårbyte. Det är inte så att alla beviljas att byta spår när de söker asyl.

Riksrevisionen riktar en rad rekommendationer till regeringen och Migrationsverket för att åtgärda de brister som finns i systemet med spårbyte. Jag vill ändå vara tydlig med att ingen av dessa rekommendationer går ut på att avskaffa möjligheten till spårbyte. Det är ingen slutsats som Riksrevisionen drar, utan det är regeringen och Sverigedemokraterna som vill gå vidare med att avskaffa systemet med spårbyte. Den bedömningen delar jag naturligtvis inte.

En mer rimlig bedömning vore att följa Riksrevisionens rekommendationer och åtgärda de brister som finns i systemet med spårbyte – inte att vilja avskaffa systemet i sig. Själva systemet och möjligheten till spårbyte för den som fått avslag på sin asylansökan bör finnas kvar så att man i stället kan ansöka om uppehållstillstånd för arbete, detta inte minst för att människor behövs här i Sverige och för att den strama asylnpolitiken som vi har i dag inte är rättssäker utan skapar många enskilda felbedömningar.

Att, som regeringen vill, helt avskaffa möjligheten till spårbyte är helt fel väg att gå. Det innebär att den som tvingats vänta länge på att få sin asylansökan avgjord och under tiden skaffat sig ett arbete och kommit in i samhället inte kommer att få möjlighet att stanna kvar i landet.

Att få stanna kvar i Sverige genom spårbyte gynnar den asylsökande och samhället. Man har redan ett jobb och är oftast etablerad. Man är självförsörjande och behöver inte jobba svart eller gömma sig vid avslag. Det gynnar ingen om en asylsökande som redan har ett jobb får avslag och blir av med allt den har. Det systemet har vi redan prövat – ett system med väldigt långa handläggningstider, åtstramningar av bland annat LMA-lagstiftningen och rättsosäkra utvisningsbeslut som inte ens går att verkställa.

Detta har endast utökat det skuggsamhälle som partierna här i riksdagens kammare säger sig vilja bekämpa. Människor lever papperslösa, tillåts inte arbeta och kan inte heller utvisas. Det är ett onödigt lidande som riskerar att öka ännu mer med den här regeringens politik, och det drabbar såväl individen som samhället.

De punkter som Riksrevisionen identifierar går att åtgärda på andra sätt. Men då får man titta på vad som brister i systemet. Som tidigare talare var inne på handlar det exempelvis om bristande kontroll från Migrationsverket, något som delvis har sin grund i bristande resurser till Migrationsverket.

Dessa brister känner nog den förra regeringen till mycket väl, eftersom man slaktade Migrationsverket och lät det gå igenom den största nedmonteringen av en statlig myndighet i modern tid. Detta har orsakat att rutiner och kontrollverksamhet på Migrationsverket brister i flera delar. Det gäller framför allt att myndigheten inte alltid genom en avstämning mot Skatteverkets uppgifter kontrollerar om den sökande har arbetat före asylansökan.

Riksrevisionen konstaterar även att Migrationsverket på grund av resursbrist under de senaste åren inte ens har genomfört efterkontroller av beviljade spårbyten, vilket innebär att det finns risk för att fel eller missbruk av regelverket inte upptäcks förrän personen eventuellt ansöker om att förlänga arbetstillståndet. Konsekvenserna av bristande kontrollverksamhet är naturligtvis risk för lönedumping, att skenanställningar inte upptäcks, att utsatta människor utnyttjas på arbetsmarknaden och att personer som inte uppfyller villkoren för spårbyte ändå beviljas uppehålls- och arbetstillstånd.

Jag anser, precis som Riksrevisionen, att Migrationsverket bör prioritera och stärka arbetet med kontroller av beviljade spårbyten, vilket förutsätter att Migrationsverket får dessa uppgifter och resurser att utföra arbetet.

Vänsterpartiet har återkommande lyft problemet med den alltför hastiga neddragningen av Migrationsverkets resurser från 2017 och framåt, de konsekvenser det har gett och det lidande som det har skapat. Det ser vi också i den rapport som vi debatterar i dag.

Att människor från andra länder utnyttjas på arbetsmarknaden får man ändå säga att politiker i den här kammaren har orsakat, inte minst på grund av den förra utlänningslagen som sätter den asylsökande i ett underläge och en utsatt position på arbetsmarknaden. Det handlar också om ett djupt orättvist system för arbetskraftsinvandringen som den förra regeringen inte åtgärdade, trots att de hade åtta år på sig att fixa detta.

Det enda som denna regering går fram med nu och som Socialdemokraterna såklart köper efter åtta års misslyckande i frågan är ett lönekrav som inte löser problemet eller åtgärdar de problem som vi har med arbetskraftsinvandringen.

Det ska vara arbetsmarknadens behov som ska styra arbetskraftsinvandringen, inte högernationalisternas eller Socialdemokraternas önskan om att minska invandringen till Sverige. Om regeringen på allvar menar sig vilja komma till rätta med dessa problem krävs helt andra åtgärder. Ett första steg vore att införa ett rättvist system för arbetskraftsinvandringen, ett system där de som kommer till Sverige för att jobba inte utnyttjas av hänsynslösa arbetsgivare och inte heller används för att dumpa löne- och arbetsvillkoren på den svenska arbetsmarknaden. Ett sådant system förutsätter återinförd arbetsmarknadsprövning, vandelsprövning av arbetsgivare, stärkta rättigheter för arbetskraftsinvandrare som träder fram och berättar om missförhållanden hos en arbetsgivare, hårda straff för arbetsgivare som utnyttjar arbetskraftsinvandrare, skadestånd till den som drabbas samt möjligheten till det vi debatterar i dag, nämligen spårbyte.

(Applåder)

Anf. 24 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! Ledamoten har läst rapporten där det framgår att man redan från början har sett en risk för människohandel, det vill säga ett system som grovt missbrukas. Menar ledamoten då att det inte finns några problem med dagens regelverk om spårbyte, annat än att oseriösa arbetsgivare ska tvingas betala ut skadestånd för de fall där de missbrukar regelverken?

Har inte den enskilde något som helst ansvar? Man kommer till Sverige, söker asyl och belastar vårt asylsystem som är till för att hjälpa de människor som har det absolut svårast i hela världen och som inte kan vara kvar i sina hemländer. Man kommer från ett säkert land, kliver in i asylsystemet och belastar det så att andra människor tvingas vänta längre för att få sin sak prövad. Menar ledamoten att det inte finns några problem? Eller menar ledamoten att lagstiftningen för spårbyte ändå ska reformeras?

Anf. 25 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Vilken konstig fråga. Nu ställer ledamoten människor som söker skydd mot människor som söker arbetstillstånd i Sverige, det vill säga att de skulle ta deras platser. Problemet är att ni inte vill ha människor som söker skydd i Sverige eller att människor ska söka dessa arbeten heller. Det enda ni som regering vill ha är utvisning, utvisning och utvisning. Det är också för att ni inte har någon annan politik på något annat område, och ni täcker över alla era misslyckanden med att prata utvisning.

Jag tycker inte att den asylsökande som byter spår har någon skyldighet att göra det rätta i systemet. Det är ju vad som sker, det vill säga de prövas för sin asylansökan. Under den långa handläggningstiden skaffar de sig ett jobb, som människor gör, jobbar och sedan byter spår så att de är här med arbetstillstånd. Vi har ju ett totalt rättsosäkert asylsystem i Sverige. Då får man jobba här, är inne i samhället och inne i systemen. Det ledamoten vill göra är att sätta dem utanför hela systemet, öka skuggsamhället och tvinga människor att arbeta svart.

Jag får en fråga om att reformera systemet. Jag sa i mitt anförande att det är klart att vi vill ha kontroller, men Moderaterna var inte heller så sugna under förra mandatperioden på att ge pengar till Migrationsverket för att öka kontrollerna.

Ni har aldrig brytt er om att människor utnyttjas på arbetsmarknaden. Men nu har ni i regering en chans att se till att människor inte utnyttjas på arbetsmarknaden. Det enda ni går fram med är ett lönekrav. Det löser över huvud taget inte problemen med att människor exploateras på arbetsmarknaden.

Jag vet inte vad regeringen vill annat än att utvisa, utvisa och utvisa, men ni har inga lösningar på de reella problem vi debatterar i dag.

Anf. 26 MAGNUS RESARE (M) replik:

Herr talman! I rapporten framgår det att en fjärdedel av alla som söker spårbyte kommer från länder där 90 procent får avslag på sina asylansökningar. Man kan läsa att Migrationsverkets handläggare säger att människor under sina asylintervjuer berättar att de egentligen inte söker asyl utan söker arbetstillstånd. Det finns resebyråer som ägnar sig åt att hjälpa människor att komma till Sverige. De förklarar för dem hur man söker asyl och sedan gör ett spårbyte. Syftet är inte att söka asyl, utan syftet är att belasta systemet för att gå före kön för arbetskraftsinvandring.

Vi säger att det inte kan vara ett system där man sammanblandar arbetskraftsinvandring och asylinvandring. Det är orättvist mot de människor som står i kö för att få ett arbetstillstånd, och det är absolut orättvist mot de människor som flyr från terror och eventuell död i sina hemländer.

Vänsterpartiet tycker att systemet ändå ska behållas så att dessa utsätts för ytterligare väntetid i det svenska migrationssystemet. Jag tycker inte att det är rättvist.

Anf. 27 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Nu kommer dessa argument igen, som om ledamoten bryr sig om dem som flyr bomber eller söker skydd i Sverige på grund av att de utsätts för terror eller annat. Ni vill inte ha hit dem. På alla sätt försöker ni stänga EU:s gränser så att människor dör på Medelhavet, möter våld vid gränsen, utvisas direkt eller sätts i fängelse. Den politiken stöder ni i EU.

Det är inte så att ledamoten på något sätt bryr sig om att människor söker skydd i Sverige. De som flyr från terror kan inte med er politik ta sig till Sverige. Herregud! Moderaterna ska till och med stå vid gränsen och kampanja om att inte komma till Sverige.

Enligt Moderaterna finns det människor som utnyttjar systemet, det vill säga kommer från ett land där det inte finns grund för asylskäl. De är självförsörjande och har arbete. Jag förstår inte varför de inte ska få fortsätta att arbeta i Sverige. De är ju redan inne i systemet. Då är vi inne på det jag tog upp tidigare, nämligen att ni vill dra ut dem ur systemet. Det är inte så att människor kommer att lämna landet, utan de är kvar i ett skuggsamhälle där de utnyttjas som svart arbetskraft och möter en exploatering på arbetsmarknaden.

Jag vet inte hur många minuter jag nu har pratat om lösningar på problemet. Då måste det ske en behovsbaserad arbetsmarknadsprövning i Sverige. Människor måste vara inne i systemen med kontroller och så vidare. Ni har aldrig velat ge resurser till Migrationsverket för allt detta. I stället ställer ni dem som söker arbetstillstånd mot dem som söker skydd, som om ni någonsin skulle bry er om människor som söker skydd. De mest ömmande fallen var kvotflyktingar, och redan där har ni stängt dörren. Stå inte här och låtsas som att ni bryr er om människor som söker skydd!
(Applåder)

Anf. 28 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag börjar med att notera att Tony Haddou inte har förstått Riksrevisionens mandat. Han återkommer till att Riksrevisionen inte rekommenderar att spårbytet tas bort. Det är alltså inte den granskningen som Riksrevisionen ska göra, utan Riksrevisionen granskar regeringens arbete i förhållande till dess egna uppsatta mål. Ett uppsatt mål för lagstiftningen i dag är att vi ska ha spårbytet, och då granskar man hur spårbytet ska fungera. Huruvida det ska existera eller inte är en politisk fråga, och det är inte så konstigt att Riksrevisionen inte ger sig in i den delen.

Tony Haddou har inte heller förstått vad problemet egentligen handlar om. Han återkommer gång på gång till att personerna dels är självförsörjande, dels är inne i systemet. Först och främst kan vi konstatera att dessa personer i dag under granskningsperioden har haft en lönetröskel på 13 000 kronor per månad brutto. Man är inte självförsörjande på en inkomst som uppgår till 13 000 kronor – i alla fall inte om man bor i en storstad i Sverige. Det är fullständigt uteslutet.

Att personerna skulle vara inne i systemet stämmer inte riktigt heller. Hela den rapport vi diskuterar handlar om hur systemet missbrukas, det vill säga att företagare säljer uppehållstillstånd och utnyttjar personerna för att anställa dem för sämre villkor och löner. Det är ett upplägg där en person vill ha ett arbetstillstånd och därför låter sig utnyttjas för att kunna stanna i Sverige. De är alltså inte inne i systemet.

Hur ser Tony Haddou på länder som till exempel Mongoliet? Många av dessa personer som söker asyl kommer från Mongoliet, och 90 procent av dem får avslag. Är det på grund av fel hos Migrationsverket? Är det felbedömningar, som Tony Haddou påstår? Pågår det egentligen ett krig i Mongoliet som ingen i Sverige känner till?

Anf. 29 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Man är inte självförsörjande på 13 000, säger ledamoten. Höj pensionerna då! Exempelvis. Herregud! Eller sjukförsäkringen eller något annat. Ni sitter ju vid makten. Herregud, vilka argument man ska behöva möta i den här kammaren! Det är verkligen långt mellan slottsmurarna och vanligt folk och arbetsmarknaden och vad människor upplever som ett problem.

Säg att man söker asyl eller gör ett spårbyte om man är från exempelvis Mongoliet. Man arbetar ju fortfarande i Sverige, och man är självförsörjande. Man är ju det, så jag förstår inte riktigt vad det stora problemet är.

Jag vet pensionärer som får mindre än 13 000. Varför höjer ni inte deras pensioner? Ledamoten säger att det inte går att leva på 13 000. Höj sjukförsäkringen! Höj pensionerna! Om det är det största problemet i den här debatten, höj för dem som lever på under 13 000 i dag! Ni sitter ju vid makten.

(Applåder)

Anf. 30 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Det förvånar mig inte det minsta att Tony Haddou absolut inte vill prata om sitt eget anförande och svara på frågor.

(TONY HADDOU (V): Det gör jag gärna.)

I stället säger han: Nej, vi pratar om pensioner i stället! Det blir mycket bättre.

(TONY HADDOU (V): Du säger ju att de inte kan leva.)

Personer som kommer till Sverige och personer som har bott här ett helt liv och är etablerade hamnar inte i samma situation. Det är två helt olika situationer. Det går inte att jämföra. Sedan håller jag absolut med om att pensionerna i Sverige bör höjas. Där är vi eniga. Men vi kanske skulle kunna hålla oss till saken, Tony Haddou.

Vi återgår till Mongoliet. Tony Haddou säger i sitt anförande att asylprocessen är rättsosäker och att spårbytet behövs som en sorts säkerhetsventil därför att det är väldigt många människor som egentligen har asylskäl som får avslag från Migrationsverket på grund av den här rättsosäkerheten. Då skulle jag vilja ta Mongoliet som ett väldigt bra exempel, för många av spårbyterna kommer från det landet.

Det pågår inget krig i Mongoliet. Det pågår ingen humanitär katastrof av någon annan art i Mongoliet. Ungefär 95 procent av dem som söker asyl därifrån får avslag direkt, vilket jag tror är fullständigt rimligt. Den egentliga siffran, om regelverket skulle tillämpas korrekt, borde vara någonstans runt 100 procent.

Påstår Tony Haddou på allvar att skälet till att 95 procent av dem som kommer från Mongoliet får avslag i första instans är rättsosäkerhet? Det finns alltså goda skäl för personer från Mongoliet att söka asyl i Sverige – det är bara det att Migrationsverket antingen inte känner till de skälen eller inte tror på utsagan från den enskilde. Är det detta som Tony Haddou på allvar står i kammaren och påstår?

Anf. 31 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Någon säkerhetsventil ser vi inte. Vi vill ha en säkerhetsventil genom hela asylprocessen. Vi tycker att det ska vara säkert att söka asyl i Sverige och arbetstillstånd i Sverige. Man kan säga att det är mer som en laglig väg, absolut. Det finns ju knappt några lagliga vägar kvar, och ni vill ta bort de sista.

Det blir lite samma argumentation som från Moderaterna att Ludvig Aspling låtsas bry sig om människor. Det största problemet, oavsett om de är från Mongoliet eller från något annat land, är att människor kan utnyttjas på arbetsmarknaden. Städare tvingas arbeta arbetspass som är tio timmar eller jobba sju dagar i veckan till svältlöner. Restaurangpersonal tvingas betala tillbaka lönen för att få vara kvar i landet. Människor utnyttjas sexuellt och så vidare. Vi har otroligt mycket exploatering på arbetsmarknaden.

Det är också det största sveket Sverigedemokraterna gör. De går ifrån arbetsmarknadsprövningen och lägger ett lönegolv för att få hänga med den här regeringen. Hade vi haft en arbetsmarknadsprövning i Sverige där vi låter behoven styra vilken arbetskraft vi har i Sverige, då hade vi löst problemen som tas upp här.

Mitt problem är inte att människor kommer från Mongoliet och gör ett spårbyte. Mitt problem är att människor utnyttjas på arbetsmarknaden. Och Sverigedemokraterna, som styr den här regeringen, låter det pågå och har inte en enda lösning på det problemet mer än ett lönegolv. Det är det enda de har att komma med, och alla som vet hur arbetsmarknaden ser ut vet att det inte löser problemen vi har på arbetsmarknaden och att det inte löser arbetskraftsinvandringen. Det är exploateringen som ni inte vill göra någonting åt. Det kanske är den du ska sätta dig ned och fundera på, Ludvig Aspling.

(Applåder)

Anf. 32 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Ordet ”spårbyte” är en ganska typisk svensk byråkratisk eufemism som egentligen syftar till att dölja själva syftet med den här regeln, vilket är att steg för steg avveckla den reglerade invandringen.

I praktiken innebär regeln om spårbyte att personer som söker asyl men får avslag kan byta spår och i stället ansöka om ett arbetstillstånd inifrån landet. Det sker då så att säga i strid med grundsatsen för svensk arbetskraftsinvandring, som är att man ska söka och få arbetstillstånd innan man reser in i landet.

Reglerna för detta infördes 2008 och gjordes ännu mer generösa 2014, så inget parti förutom mitt är oskyldigt till det här haveriet.

Regeln är också tämligen unik internationellt sett. Som Riksrevisionen påpekar har inget annat land en motsvarande regel, och det är naturligtvis av goda skäl. Sverige har ju länge varit ett totalt basket case vad gäller migrationspolitisk lagstiftning.

När reglerna infördes kunde vilken handläggare som helst på Migrationsverket förutse exakt vad som skulle hända, nämligen att människor skulle komma till Sverige och söka asyl trots att de inte hade några som helst asylskäl. Syftet är då att kringgå reglerna om arbetskraftsinvandring. Och vem kan egentligen klandra en person som missbrukar ett regelverk som från första början byggts upp av det enda skälet att det ska missbrukas?

Siffrorna talar också sitt tydliga språk. Riksrevisionen kom fram till att 25 procent av spårbyterna kommer från fem länder som tillsammans står för 6 procent av alla asylsökande. Samtidigt är det väldigt få från de här länderna som bedöms ha några faktiska asylskäl.

En stor grupp spårbytare är från Mongoliet. Pågår det ett krig eller en humanitär katastrof i Mongoliet? Nej, det gör det naturligtvis inte. Runt 95 procent av alla asylsökande därifrån får avslag direkt, men det är ju inte det som är syftet. Syftet med resan är från början att få ett arbetstillstånd. Vi vet också att resebyråer – i ordets lösaste bemärkelse – i de här länderna säljer biljetter till Sverige som inkluderar en förklaring av hur man ska utnyttja systemet.

Var sjätte spårbytare kommer dessutom från länder som sedan 2021 finns på Migrationsverkets lista över säkra ursprungsländer. En fjärdedel av spårbyterna har haft löneinkomster före asylansökan, alltså jobbat svart. En fjärdedel av spårbyterna har fått lön från fler arbetsgivare än den som arbetstillståndet gäller för, vilket också strider mot reglerna.

Riksrevisionen konstaterar också att bristerna i kontrollen av spårbyten leder till stor risk för lönedumpning och skenanställningar, vilket vi vet är extremt vanligt i Sverige, att utsatta människor utnyttjas på arbetsmarknaden samt att personer som inte ens uppfyller de redan generösa villkoren för spårbyte ändå beviljas uppehållstillstånd just för att ingen riktig granskning sker. Risken finns att det här i förlängningen gör att allmänheten tappar förtroendet för hela systemet.

Dessutom är det så att handläggningstiden för spårbytesärenden vanligtvis uppgår till flera månader eller till och med ett år utöver den tid som själva asylprocessen har tagit. Det gör att den asylsökande i praktiken kan jobba i Sverige under båda dessa tidsperioder även om lönen och övriga arbetsvillkor är sämre än vad som egentligen krävs på svensk arbetsmarknad, vilket naturligtvis leder till att människor utnyttjas.

Riksrevisionen konstaterar också att även i de fall då Migrationsverket avslår en ansökan om spårbyte för att villkoren inte är uppfyllda är det ändå möjligt för människor att jobba i Sverige utan arbetstillstånd under handläggningstiden och att det därmed finns ytterligare risk för att arbetsgivare utnyttjar situationen genom att till exempel erbjuda sämre villkor och lägre löner.

Riksrevisionen avslutar sammanfattningsvis med följande: ”Sammantaget bedömer vi att spårbyte kan utnyttjas som ett sätt att kringgå lagstiftningen som gäller för övrig arbetskraftsinvandring. Den sökande kan få tillträde till den svenska arbetsmarknaden och arbetsgivaren kan undgå regelmässiga kontroller som gäller för arbetstillstånd vid övrig arbetskraftsinvandring.”

Detta är ett diplomatiskt sätt att uttrycka det fullständigt uppenbara: Regelverket är som upplagt för fusk.

Det är naturligtvis inte bara Riksrevisionen som noterat detta. Delmi, alltså Delegationen för migrationsstudier, tar upp frågan i sin rapport 2020:1. Rapporten citerades också i Migrationskommitténs betänkande, så alla i utskottet bör vara bekanta med den. Det ska tilläggas att Delmi inte är någon konservativ institution utan extremt liberal i migrationsfrågan, så när det kommer kritik till och med därifrån bör man alltså lyssna.

Jag läser innantill: ”Spårbytesmöjligheten framstår i ljuset av forskning på området som en extra chans att få stanna i Sverige för den som har fått avslag på sin asylansökan och haft ett arbete i Sverige. Frödin och Kjellberg (2015; 2017) visade att även de som inte uppfyllde villkoren för ett formellt spårbyte till arbetskraftsinvandrare, ändå kunde få arbetstillstånd (informella spårbytare). Ofta rör det sig om personer som vistats i landet under en utdragen process med asylansökan, överklaganden, avslagsbeslut och besked om av- eller utvisning – och sedan ansöker om arbetstillstånd från utlandet.”

Vidare: ”En konsekvens av de numer stora möjligheterna till spårbyte är, enligt flera informanter, att det sätts i system. Kristina Rännar, Migrationsverket, pekar också på att det riskerar att stöka till verksamheten genom att göra gränsen mellan att vara asyl- och arbetssökande mer diffus. Genom att söka asyl får man möjlighet att jobba och därigenom en chans att stanna i landet trots att man saknat asylskäl redan från början. De vidgade möjligheterna till spårbyte får till följd att ett nej i asylprocessen inte behöver vara ett nej till att få stanna i landet, vilket i sin tur gör att den som har fått nej inte har incitament att förbereda sig på återvändande. Ett liknande resonemang förs av Mikaela Eriksson, Justitiedepartementet: Att komma hit och söka asyl kan ju vara bara ett sätt för att legalisera vistelsen och vara här under ett kort tag och syssla med något annat. Det kan vara att jobba eller ... vår oförmåga att kunna hantera de här asylsökningarna väldigt snabbt gör att det blir lockande att komma till Sverige för man kan ju legalt få vara här länge.”

Mot bakgrund av allt detta är det väldigt svårt att begripa hur det över huvud taget kan finnas en reservation i detta betänkande. Hur är det möjligt att det finns politiska partier som är emot förslaget att spårbytet tas bort?

Reservationen kommer från de vanliga misstänkta, alltså de partier som ser kaos, utnyttjande av rättslösa och fattiga människor, lönedumping och korruption som helt okej eller till och med något positivt så länge det övergripande syftet är att så många som möjligt som saknar asylskäl ändå ska få stanna i Sverige.

Jag tror dock att Centerpartiet å ena sidan och Vänstern och Miljöpartiet å andra sidan har lite olika ingångar, även om de samsas i en gemensam text.

För Centerpartiet handlar det om en viktig möjlighet för oseriösa företagare att utnyttja fattiga människor i lågavlönat arbete, att kunna sälja

uppehållstillstånd för pengar och att pressa löner och arbetsvillkor, vilket givetvis är bra för lönsamheten.

För Vänstern handlar det snarast om något slags mental låsning som gör att man inte klarar av att förstå att asylansökningar kan vara helt ogrundade. Det spelar ingen roll att 80 procent av så kallade flyktingar semestrar i hemlandet – som de flytt för sina liv ifrån – eller att personer kommer från Mongoliet, som uppenbarligen inte befinner sig i krig eller någon humanitär katastrof och att nästan alla få avslag direkt. Men tydligen finns det ändå ett asylskäl i bakgrunden som ingen utom Vänsterpartiet känner till.

I reservationen står det: ”Systemet med spårbyte gynnar såväl samhället som individen.” Men efter flera rapporter som radar upp exempel på hur extremt illa detta system fungerar för både samhället och individen är det svårt att inte misstänka att det egna intresset är det som styr. Reglerna gynnar inte samhället eller individen, utan de gynnar dessa politikernas egenintresse.

För min del är jag glad över att detta vansinne kommer att få ett slut.

I detta anförande instämde Nima Gholam Ali Pour (SD).

Anf. 33 JONNY CATO (C):

Fru talman! Jag vet inte riktigt var jag ska börja men kanske där ledamoten slutade, med ”detta vansinne”. I min värld är det inget vansinne att människor går till arbetet på morgonen, bidrar och betalar skatt till vårt gemensamma. Det är faktiskt det vi pratar om. Centerpartiet tycker att ett nej ska vara ett nej för den som inte har skyddsskäl, men kan man arbeta, bidra och betala skatt till vårt gemensamma är det bara bra. Vi behöver fler, inte färre, som arbetar i vårt avlånga land.

Något saknas i anförandena från Moderaterna och Sverigedemokraterna – samtidigt som Liberalerna och Kristdemokraterna saknas helt i debatten – och det är kompetensbristen. Många företag har otroligt svårt att hitta den kompetens de behöver. Personer som arbetar, bidrar och betalar skatt borde uppmuntras, inte utvisas.

Centerpartiet står upp för möjligheten för en asylsökande som får avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd men som arbetar under asyltiden att få göra ett så kallat spårbyte för att kunna stanna kvar i Sverige och arbeta, bidra och betala skatt. Sverige behöver på både kort och lång sikt mer arbetskraft. Det innebär dock inte att systemet med spårbyte fungerar exemplariskt, tvärtom. Riksrevisionens rapport visar att det förekommer omfattande fusk kopplat till spårbyte.

Riksrevisionen föreslår därför ett antal åtgärder för att få bukt med problemet, och Centerpartiet välkomnar detta. Riksrevisionen rekommenderar att regeringen ska säkerställa att Migrationsverket kan utbyta nödvändiga uppgifter med samverkande myndigheter och att uppgifterna kan användas i ärendehandläggningen samt att Migrationsverket kan sammanställa alla nödvändiga uppgifter om berörda arbetsgivare för att kunna utreda och kontrollera spårbytesärenden.

Fusk, oegentligheter och organiserad brottslighet hör inte hemma i någon del av samhället. Därför står vi bakom Riksrevisionens rekommendationer. Däremot står vi inte bakom regeringens avsikt att i stället för att

genomföra Riksrevisionens rekommendationer helt avskaffa möjligheten till spårbyte.

Vi anser dessutom att frågan om spårbyte hänger ihop med hur mottagandet av asylsökande generellt ska utformas, exempelvis hur möjligheten att bo i eget boende under asyltiden ska utformas och under vilka förutsättningar en asylsökande ska ha rätt att arbeta under asyltiden. Dessa frågor tittar regeringen nu på, och det är bra. Vi anser därför att utöver att få bukt med det fusk och utnyttjande som finns kopplat till spårbyte behöver möjligheten att göra spårbyte ses över brett inom ramen för hur hela mottagandet av asylsökande ska utformas.

Kompetensbristen är en av vår tids absolut största utmaningar, kanske lika stor som klimatkrisen och otryggheten. Den är på riktigt här och nu för våra företag. Till 2026 behöver det anställas 11 000 människor i norra Sverige, och det är bara i basindustrin. Industriarbetsgivarnas vd säger att begränsningen av arbetskraftsinvandring är ett slag mot svensk industri. Och slagen avlöser varandra. Först inför ni lönegolv, sedan tar ni bort möjligheten till spårbyte och sedan inför ni bidragslinjen med höjd a-kassa och avskaffar arbetslinjen med höjda arbetsgivaravgifter för unga.

Det är detta det handlar om, enligt mig – att fler behöver arbeta i Sverige. Företag behöver fler som kan arbeta. När jag blev medlem i Alliansen, som jag brukar säga ibland, hade Moderaterna en valslogan som löd: Sverige jobbar när Sverige är som bäst. Nu kan jag bara konstatera att Sverige utvisar när Sverige är som bäst. Det är en tragisk utveckling.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 1. Jag hoppas att vi under den här mandatperioden återigen får se Moderaterna bli det nya arbetarpartiet, för Sverige behöver fler partier som står upp för arbetslinjen, inte färre.

Anf. 34 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Vi är fyra högerpartier som vill ta Sverige framåt. Vi blir jättegärna fem, men då måste ni i Centerpartiet nyktra till i migrationsfrågorna. Ni måste sluta med den här kampen för öppna gränser och en oregerad invandring. Sverige klarar inte mer sådant.

Ledamoten håller ett anförande och berättar om en kompetensförsörjning som ska ske genom spårbyte i migrationsprocessen. Det är helt tvärtom. Detta handlar om människor som inte vill eller kan få ett normalt arbetstillstånd och som därför vänder sig till en resebyrå i något annat land som arrangerar en resa där man kommer hit, söker asyl och sedan omedelbart gör ett spårbyte – hela idén med asylansökan är att göra ett spårbyte.

Då undrar jag var i rapporten ledamoten hittar ett enda ord om att det i någon högre utsträckning rör sig om högkvalificerad arbetskraft och att det är den kompetensförsörjning som är nödvändig som sker genom spårbytesprocessen. När jag läser rapporten är det lågavlönade jobb som man misstänker i hög utsträckning handlar om människohandel i värsta fall, men i vart fall ibland att arbetsgivaren tvingar tillbaka lönen eller andra former av missbruk. Var hittar ledamoten ett enda ord om att detta skulle rädda den svenska kompetensförsörjningen?

Anf. 35 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Låt oss börja med att säga att jag inte pratade om högkvalificerad arbetskraft. Det är ju detta som regeringen inte har förstått: Vi

behöver all arbetskraft, inte bara den högkvalificerade. I söndags slötittade jag på *Aktuellt* och *Agenda*, och där stod Industriarbetsgivarnas vd och sa att vi behöver all arbetskraft.

Vi behöver barnskötare och undersköterskor; vi behöver allt möjligt. Vi behöver på riktigt arbetskraft, inte bara högkvalificerad.

Jag vet inte om ledamoten bara ville vara elak eller om han är okunnig på riktigt. Men att stå här i talarstolen och säga att Centerpartiet är för en oreglerad invandring, det är inte seriöst. Du vet – ursäkta, fru talman, jag blir så upprörd – ledamoten vet att Centerpartiet står för en reglerad invandring, även om vi inte står för samma invandring som Sverigedemokraterna och Moderaterna. Att sprida den typen av falskheter här inne i kammaren är ytterligare ett tragiskt tecken på vart Moderaterna har tagit vägen. Debattera i stället på allvar hur den svenska basindustrin i Norrland ska få den kompetens de behöver!

Nej, det handlar inte bara om spårbyten, och jag inser också att det inte är den viktigaste av åtgärder, men jag inser att det är en del av allt annat. I stället för bidragslinjen med höjd a-kassa behöver vi arbetslinjen med sänkta arbetsgivaravgifter för unga. Vi behöver utländsk arbetskraft i form av arbetskraftsinvandring, och spårbyte är en del av detta. Svensk industri behöver fler människor som kan och vill arbeta. Jag hoppas att Moderaterna en dag, i stället för att stå och ljuga i talarstolen, ska prata om den svenska arbetslinjen igen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 36 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Då är det väl reglerna för arbetstillstånd och regelverket kring det som ska reformeras, kanske inte spårbytesreglerna. Vi har 700 000 och fler utomeuropeiskt födda, en stor del av dem asylsökande och tidigare asylsökande, som inte är självförsörjande i dag. Varför ser vi inte till att de människorna kommer ut i jobb först? Varför upprätthåller vi ett system där människor kommer från Mongoliet och i 95 procent av fallen får avslag på sina asylansökningar? Ändå kommer det människor hit, och i princip alla gör ett spårbyte. Då kan man fråga sig hur det kan komma sig att det är så. Från vissa länder ser vi att människor kommer hit bara för att göra ett spårbyte, när vi har 700 000 människor som redan kommer från länder utanför Europa och inte är självförsörjande i dag. Är det inte bättre att vi gör om regelverket för arbetskraftsinvandring om vi vill ha arbetskraftsinvandring?

Tycker ledamoten att det är bra att man belastar asylsystemet med människor som egentligen bara är här för ett arbetstillstånd? Borde de inte gå arbetskraftsinvandringsvägen så att de stackars människor som behöver söka asyl får en snabbare och effektivare prövning av sin sak?

Anf. 37 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag vet inte om frågorna var riktade till mig eller till regeringen. Varför vi inte ser till att de 700 000 utlandsfödda som inte är självförsörjande arbetar – ja, det undrar jag också. Hela oppositionen undrar nog varför inte Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna gör mer för att fler utlandsfödda ska ha ett arbete att gå till. Ställ inte den frågan till

mig, utan ställ den frågan till Johan Pehrson eller Paulina Brandberg som är arbetsmarknads- och biträdande arbetsmarknadsminister. Vi har flera gånger försökt få svar från ministrarna i utskotten på varför man inte gör mer för att fler utlandsfödda ska ha ett arbete att gå till. Sedan frågar ledamoten mig varför vi inte ska göra om systemet för arbetskraftsinvandring. Det gör ni ju nu. Ni gör ju om systemen så att det blir svårare för folk från andra länder att komma hit och arbeta.

Jag kan konstatera att det är något som skaver, fru talman, och som skaver på riktigt. Man kan hitta citat efter citat från Gröna arbetsgivare, Industrierbetsgivarna och Svenskt Näringsliv. De är på riktigt oroliga. Nej, det är inte sossarnas fel, och det är inte Centerpartiets fel. Det är ert ansvar. Det är Moderaternas ansvar att se till att företagen hittar dem som de behöver så att de kan anställa. Och det gäller inte bara företagen. Det gäller även offentlig sektor – att jag och alla vi andra ska kunna få en högkvalitativ vård och att skolan ska bli bra. Det gäller att basindustrin i Norrland ska kunna blomstra och vara en del av den gröna omställningen. För detta behöver vi mer arbetskraft, inte mindre.

Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Sverige är som bäst när Sverige jobbar.

Anf. 38 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Vi kan börja med att konstatera att Jonny Cato i vanlig ordning inte har en aning om vad han pratar om. Han säger i sitt anförande att vi inte bara behöver kvalificerad arbetskraft utan att vi behöver all arbetskraft, till exempel barnskötare och undersköterskor.

Jag tänkte passa på att informera om att barnskötare ska genomgå en utbildning på åtminstone ett och ett halvt års heltidsstudier plus att man ska lära sig svenska väldigt bra, tycker jag, för att kunna jobba som barnskötare. Med undersköterskor är det ungefär samma sak. Det är i alla fall ett och ett halvt års heltidsstudier plus att man ska lära sig svenska rätt bra för att kunna jobba som det.

Jag tycker att detta är kvalificerade jobb. Det kan bero på att jag har jobbat både på dagis och som undersköterska, så jag vet vad detta handlar om. Jag vet att det inte är så lätt som Jonny Cato tror. Man kan inte kliva in som asylsökande från Mongoliet utan utbildning, vilket oftast är fallet med dessa personer, och ta ett sådant här jobb rakt av. Detta är Jonny Catos fantasier. När han säger att vi behöver all arbetskraftsinvandring säger han inte varför. I Jonny Catos värld handlar detta om att pressa villkor och löner för vanliga arbetande svenskar. Det är rövarkapitalism – det är vad det handlar om.

Jonny Cato skriver i sin reservation att det samtidigt kan konstateras att systemet med spårbyte är förknippat med ett antal brister, bland annat i form av fusk kopplat till systemet, vilket framgår av Riksrevisionens rapport, och att Riksrevisionen riktar en rad rekommendationer till regeringen.

Detta är ganska väl känt. Det kan ju inte ha kommit som någon nyhet vare sig för Jonny Cato eller för någon annan av reservanterna. Det har varit väl känt länge att det finns väldigt mycket brister.

Jag skulle vilja rikta en väldigt enkel fråga till ledamoten. En seriös riksdagspolitiker skulle då skriva en motion om åtgärder mot dessa brister,

men finns det en enda motion från Centerpartiet om att åtgärda dessa brister, som har lämnats in innan denna skrivelse kom till riksdagen?

Anf. 39 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Man får passa sina ord, för debatter med Ludvig Aspling hamnar på Youtubekanalens Riks.

När det gäller att pressa löner pratas det mycket om 13 000 kronor. Låt oss titta på hur många som fick ett arbetstillstånd 2020 där lönen ligger mellan 13 000 och 14 000. Det var 147 personer. Centerpartiet tycker inte heller att detta är rimligt, och vi kan tänka oss att något görs för att höja den nivån. Det var 147 personer, men här i kammaren låter det som att alla som arbetskraftsinvandrar har 13 000 kronor.

Låt oss prata om definitionen av högkvalificerad arbetskraft. I min värld behöver vi all arbetskraft vi kan få i Sverige. Eller förlåt, inte i min värld utan i företagets värld, i den offentliga sektorns värld, i Svenskt Näringslivs värld, i Gröna arbetsgivares värld och i Industriarbetsgivarnas värld.

När det gäller definitionen av högkvalificerad arbetskraft har regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna redan sagt att arbetskraften är högkvalificerad ovanför medianlönen på svenska arbetsmarknad: 33 500. Det är vad ni definierar som högkvalificerad arbetskraft inom ramen för arbetskraftsinvandring, Ludvig Aspling. Det beror inte på vilken utbildning eller hur mycket kompetens som behövs inom ett visst yrke, utan det som ni har valt att definiera är en lön. Över den är man högkvalificerad, och under den är man lågkvalificerad. Det är så verkligheten ser ut.

Jag är den förste att instämma i att vi och många andra partier, bland annat ledamotens samarbetspartier, kunde ha gjort mer för att värna systemet med arbetskraftsinvandring och systemet med spårbyte så att avarterna hade blivit färre. Det är dags att göra det nu i stället för att helt slå undan benen för svenska företag som vill hitta den kompetens de behöver, oavsett om det rör spårbyte, arbetskraftsinvandring eller reguljära anställningar.

Anf. 40 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Jag får börja med uttrycka min sympati. Om jag var Jonny Cato skulle inte jag heller vilja vara med på Youtube, för det här är ganska pinsamt.

Jonny Cato lyfte fram att det var få som på papperet hade en så låg lön som 13 000 kronor. Om Johnny Cato hade läst rapporten hade han förstått att det inte handlar om vad som står på papperet, för vi har ingen aning om hur mycket dessa personer tjänar egentligen därför att fusket och korruptionen är så utbrett. Våldigt ofta är lönen högre på papperet, men sedan måste den betalas tillbaka till arbetsgivaren som betalning för att personen till exempel ska få sitt uppehållstillstånd i Sverige. Detta hade varit fullständigt uppenbart för Jonny Cato om han hade tagit sig tid att sätta sig ned och läsa den rapport som han debatterar.

För att återgå till frågan om huruvida spårbyterna behövs för kompetensen säger Jonny Cato att de behövs. Men om spårbyterna behövs, Jonny Cato, varför är då arbetslösheten bland asylsökande som har fått uppehållstillstånd den vägen så otroligt hög? Det är ju samma grupp vi pratar om. Alla dessa personer har kommit till Sverige som asylsökande. Hur är det

möjligt att man argumenterar för att spårbyterna behövs och att industrin skriker efter spårbytare när personer som får bifall på sin asylansökan och kommer in den vägen har jättesvårt att ta sig in på arbetsmarknaden? Detta känner Jonny Cato till. Dessa två saker är omöjliga att sammanföra.

Och till sist, Jonny Cato, ställde jag en enkel ja-eller-nej-fråga. Jonny Cato påpekar att det finns brister, fusk och problem och att till och med Centerpartiet gärna ser att det åtgärdas. Det är jättebra, men var är motionen? Har Centerpartiet väckt en enda motion om att åtgärda fusket vid spårbyte? Finns detta i riksdagens motionsbank? Jag vet, för jag har tittat. Ja eller nej, Jonny Cato?

Anf. 41 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det är så roligt med Ludvig Aspling. Så fort man inte håller med honom får han det att framstå som att man nästan är korkad, men så är det givetvis inte. Politik handlar om att man ibland tycker olika. Det är verkligen synd att Sverigedemokraterna inte står upp för oliktänkande i någon del av samhället, inte ens här inne i Sveriges riksdag.

En sak som är riktigt pinsam är att ledamoten står och argumenterar för att man sätter en lön på papperet och en annan lön i verkligheten. Det är ju exakt därför ert lönegolv inte fungerar. Det är ju exakt detta som er egen utredare har sagt: Ett höjt lönegolv innebär bara att man sätter en lön på papperet men har en annan lön i praktiken. Det som ledamoten precis sa är att regeringen vet om att ett lönegolv inte fungerar, och ändå inför man det.

(Applåder)

Äntligen har vi fått det svart på vitt att det inte handlar om lönegolvet i sig utan om att ledamoten tycker att Sverige är bäst när Sverige utvisar, inte att Sverige är bäst när Sverige jobbar.

Jag är glad över att man kan tycka olika i denna kammare. Jag är stolt över att tillhöra ett parti som tar kompetensbristen på allvar och som gör allt det kan för att de svenska företagen ska hitta den kompetens de är i så stort behov av. Ledamoten kan stå här och skratta, men det tror jag inte att svensk basindustri gör just nu.

Anf. 42 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag tänkte avsluta denna debatt med att berätta vad spårbyte egentligen är. Spårbyte handlar om att människor som är i Sverige, som arbetar här, som uppfyller villkoren för ett yrke med kollektivavtalsenliga villkor och som har en lön de kan försörja sig på kan få uppehållstillstånd i Sverige.

Personer har rätt att söka uppehållstillstånd för att fortsätta med sitt arbete om ansökan lämnas in två veckor efter det att de fått avslag på sin asylansökan, i stället för att de först behöver lämna Sverige och sedan söka uppehållstillstånd för arbete från sitt hemland.

I dag är det långa handläggningstider på Migrationsverket, och personer som har ett arbete som uppfyller kraven för arbetstillstånd skulle behöva lämna sitt jobb i ganska många månader om de först ska åka tillbaka till hemlandet, skicka in sin ansökan och sedan vänta på att Migrationsverket ska pröva den.

Arbetsgivaren blir av med sin arbetskraft väldigt plötsligt, och det finns en rad utmaningar med detta för både arbetsgivaren och arbetstagaren. Om

man dessutom har familj behöver man rycka upp barnen från skolgången, och en partner kanske också behöver lämna landet. Eftersom man inte får jobba när man är i utlandet under den tid då ansökan behandlas kanske man också behöver säga upp sin hyresrätt och ställa sig i bostadskön på nytt. Ja, ni fattar – det blir ett himla meck.

Spårbytet är en väldigt bra väg för att säkerställa att de som redan är etablerade på arbetsmarknaden och som jobbar här kan fortsätta att göra det medan Migrationsverket prövar rätten till arbetstillstånd. Det är detta som spårbytet handlar om.

För Miljöpartiet är det obegripligt att regeringen vill utvisa en massa människor som arbetar, försörjer sig själva och betalar skatt i Sverige. Avskaffandet av spårbytet är en av de åtgärder som regeringen vill göra som handlar om att utvisa människor som arbetar i Sverige, försörjer sig och bidrar till den svenska välfärden genom att både betala skatt och utföra arbeten där vi i dag har brist på människor som kan ta dessa jobb.

Andra förslag handlar om lönegolvet, som kommer att få som följd att människor som i dag arbetar i Sverige kommer att bli utvisade därför att de bara tjänar till exempel 25 000 på sitt jobb.

Detta är vansinnigt, och det kommer att göra Sverige fattigare. Det är också fullständigt oacceptabelt sett till vad det får för konsekvenser för människor och för företag.

I grund och botten handlar detta om att denna regering sitter i knät på Sverigedemokraterna och att Sverigedemokraterna till varje pris vill utvisa människor oavsett om de arbetar eller inte och oavsett om det gör Sverige fattigare eller inte. För Sverigedemokraterna handlar det om att de vill ha ett land som befolkas av vita människor. Det är en rasistisk grundideologi som styr den regering som Sverige har. Och det är anledningen till att till och med högerns och Moderaternas bästa kompisar, Svenskt Näringsliv, nu faktiskt rycker i nödbromsen och trycker på alla larmknappar som finns. Detta kommer att skada Sverige.

Riksrevisionen har lämnat en rapport om spårbytet i migrationsprocessen. De konstaterar att den övergripande slutsatsen är att systemet överlag förefaller att nå rätt målgrupp. Vi har haft en hel debatt där denna grundläggande och övergripande slutsats om att det förefaller att nå rätt målgrupp inte har tagits upp.

Riksrevisionen rekommenderar också att regeringen och Migrationsverket vidtar en rad konkreta åtgärder för att stävja fusk, eftersom det förekommer fusk även i detta system precis som i alla andra system som vi har. Dessa rekommendationer tänkte jag läsa upp, och Miljöpartiet står bakom dem. Tillsammans med Centerpartiet och Vänsterpartiet har vi en reservation där det sägs att man ska genomföra rekommendationerna och ha kvar systemet.

Riksrevisionens rekommendationer handlar om att Migrationsverket ska kunna utbyta nödvändiga uppgifter med samverkande myndigheter, så att myndigheten kan använda uppgifterna i ärendehandläggningen. Det kan till exempel handla om att utbyta uppgifter med Skatteverket, så att man har koll på att folk också har fått den lön som det står på papperet att de ska ha. Det är superenkelt.

Det handlar om att sammanställa nödvändiga uppgifter om arbetsgivare för att utreda och kontrollera spårbytesärenden. Det är bara att ta tag i.

Det handlar om att prioritera och stärka arbetet med efterkontroller av beviljade spårbyten, så att man vet att folk faktiskt fortsätter att ha jobben på det sätt som krävs och att de helt enkelt inte blir utnyttjade utan att de fortsätter att få sin lön.

Det handlar om att utreda möjligheterna att automatisera kontroller av om villkoren för spårbyten är uppfyllda. AI kan göra mycket, och det går att göra ganska enkelt även av Migrationsverket.

Det handlar om att utveckla en teknisk lösning för att inhämta uppgifter från Skatteverket även för personer som har ett samordningsnummer, alltså personer som inte har blivit folkbokförda och har personnummer. Där kan Migrationsverket redan i dag lätt utbyta dessa uppgifter med Skatteverket. Det är bara att ta tag i.

Det handlar om att utveckla handläggargröd för att bedöma arbetsgivares ekonomiska förhållanden, eftersom det krävs att man kan förvänta sig att arbetsgivaren har råd att ha denna person anställd minst ett år framåt.

Det handlar också om att utreda möjligheterna till handläggargröd för att avgöra vilka arbetsgivare som bör kontrolleras mer utförligt i spårbytesärenden.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservationen, för vi ska inte ägna oss åt att utvisa människor som är här och arbetar och bidrar till vårt land och betalar skatt så att vi kan bygga vårt gemensamma samhälle starkt.

(Applåder)

Anf. 43 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! När alla andra argument är slut, Annika Hirvonen, kan man alltid spela rasistkortet.

Det är uppenbart att detta kraftigt belastar vårt asylsystem. Problemet med efterkontroller är att de sker efter att systemet har missbrukats, inte före. Vi kommer inte att kunna stävja det som vi ser i dag, att människor väljer att inte söka arbetstillstånd gängse väg, alltså att de söker ett arbetstillstånd från det land de bor i, utan tar genvägen och anlitar en resebyrå som hjälper dem till Sverige så att de kan belasta asylsystemet och förlänga processen för alla som verkligen behöver asyl och söker asyl.

Jag vet att Annika Hirvonen ofta talar sig varm för dem som kommer hit och som är under 18 år. Hur många av dem som är under 18 år hinner fylla 18 på grund av att det finns människor som är här och belastar asylsystemet för att de egentligen vill ha ett arbetstillstånd? Är det inte mer rimligt att människor söker ett arbetstillstånd om de vill jobba i Sverige och söker asyl om de vill ha asyl i Sverige? Dessa två system borde vara separata, så att de människor som verkligen är i behov av skydd kommer hit för att de kan beviljas skydd och inte för att de ska beviljas ett arbetstillstånd.

Anf. 44 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag fråga Magnus Resare om han inte håller med om att SD:s politik i grunden bygger på en rasistisk ideologi. Detta är nämligen en reell verklighet som många människor nu drabbas väldigt hårt av. Moderaterna vägrar att se konsekvenserna av att de har satt sig i knät på Sverigedemokraterna och nu genomför politik som har som syfte att utvisa människor från detta land så att man, enligt Richard

Jomshof, kan få ett homogent samhälle. Detta är sådant som har sagts av Sverigedemokraterna i denna kammare från denna talarstol.

Att avskaffa spårbyte kommer att leda till att människor som arbetar i Sverige, försörjer sig själva och betalar skatt i enlighet med de villkor och regler som gäller i dag kommer att bli utvisade. Människor som under de alldeles för långa handläggningstiderna har sett till att skaffa sig ett arbete för att försörja sig själva ska ryckas från sina arbetsplatser och sina hem och tvingas söka sitt eget jobb på nytt från hemlandet. Det är en process som kan ta många månader.

Av de rekommendationer som jag räknade upp handlar sex stycken om att förbättra processen när man bedömer ärendena. En handlar om efterkontroll. Det är viktigt med både och för att stävja det fusk som också finns i systemet.

Men det som ni nu gör är att blunda för en verklighet där människor blir kvar i Sverige, gör rätt för sig under en lång asylprocess och önskar en annan verklighet där besluten går fort och de inte behöver vänta så länge.

Anf. 45 MAGNUS RESARE (M) replik:

Fru talman! Jag måste ändå ställa en fråga till ledamoten. Vi ser i rapporten att det finns sökande från länder där 95 procent av dem som söker asyl får avslag på sina ansökningar. Handläggarna på Migrationsverket säger att dessa människor är öppna med att de inte söker asyl utan ett arbetstillstånd. Ska vi neka människor från vissa länder att söka asyl för att vi vet att de ägnar sig åt en ren arbetskraftsinvandring genom en gräddfil? Är det inte bättre att vi reformerar spårbyteslagstiftningen än att vi reformerar asyllagstiftningen och säger att om du kommer från ett land där du sannolikt får avslag har du inte rätt att söka asyl? Det tror jag inte att ledamoten vill.

Det vi vill få bukt med är att människor kommer hit och missbrukar vårt asylsystem för att de vill få ett arbetstillstånd och ett jobb i Sverige. Jag trodde att ledamoten om någon värnade om det svenska asylsystemet och att de som är här och söker asyl så snabbt som möjligt ska få sin sak prövad och få ett eventuellt skydd. Just nu förlängs deras handläggningstider för att människor är här av helt andra anledningar än att söka asyl. De säger till handläggarna på Migrationsverket att de inte är här för att söka asyl utan för att få ett arbetstillstånd och att de vet att vårt regelverk tillåter det. Och lagstiftningen gör att handläggarna på Migrationsverket inte kan göra någonting annat än att bevilja ett spårbyte. Då har dessa människor tagit sig förbi hela kön för arbetstillstånd som många står och väntar i och har förlängt kön för dem som sitter och väntar på att få sin asylansökan prövad.

Anf. 46 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Nu närmar vi oss någonting här! Magnus Resare talar om att reformera systemet med spårbyte. Jag sätter mig jättegärna ned med Moderaterna och diskuterar hur vi kan reformera systemet med spårbyte. Precis som vi, Centerpartiet och Vänsterpartiet skriver i vår gemensamma reservation tycker vi att fusk och utnyttjande alltid ska stävas och att bristerna i systemet med spårbyte bör åtgärdas. Låt oss alltså sätta oss ned och göra just det!

Låtsas inte att alla människor som söker spårbyte är något slags bedragare, för så är det inte. Det handlar om människor från till exempel Afghanistan som har sökt asyl, fått avslag och väntat jättelänge i Sverige på grund av långa processer. Under den tiden har de skaffat sig arbete och försörjt sig själva och sina familjer, betalat skatt och bidragit till välfärden.

Med ert förslag om avskaffat spårbyte, Magnus Resare, skulle dessa människor ryckas från sina anställningar och sin trygghet här och utvisas till Afghanistan – som fortfarande är ett av världens farligaste länder, även om Migrationsverket fortsätter att ge människor därifrån avslag på asylansökan. Om ni vill avskaffa systemet vill ni att inte heller dessa människor ska få spårbyte.

Detta kan dock vara en öppning för att reformera systemet så att vi åtgärdar fusket och ser till att de afghaner som jobbar, betalar skatt och gör rätt för sig här får stanna utan att behöva åka tillbaka till Kabul och på nytt söka jobb och arbetstillstånd därifrån – med alla de risker som jag ärligt talat tror att vi alla är överens om att det innebär. Om detta är en öppning för att reformera systemet kanske vi ändå inte står så långt ifrån varandra.

Anf. 47 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag begärde ordet enbart för att yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 12 Anpassning av svensk rätt till EU:s nya system för reseuppgifter och resetillstånd

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU18
Anpassning av svensk rätt till EU:s nya system för reseuppgifter och resetillstånd (prop. 2022/23:66)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 13 Skogspolitik

Skogspolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23:MJU15
Skogspolitik
föredrogs.

Anf. 48 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Nu ska vi återigen prata om skogspolitik i kammaren. Det gör vi ofta, och det är alltid roligt, alltid givande och alltid viktigt.

Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet, fru talman.

Politiken, EU, myndigheterna, miljörörelsen och så vidare – alla vill de på ett eller annat sätt ha del av den svenska skogen. Det har också blivit

tydligare under de senaste åren att fler och fler känner att de har en del i den svenska skogen. Det alltför få kommer ihåg i den diskussionen, fru talman, är att skogen ägs av någon. Det finns en skogsägare bakom skogen. Kanske har ägaren tagit hand om skogen över generationer, på sitt och sin familjs sätt, för att leva av och bruka skogen.

Vi har sedan 1993 en väldigt väl anpassad skogspolitik i Sverige. Den innebär frihet under ansvar och att produktion och miljö ska väga lika. Det är en politik som svenska skogsägare har levt upp till väldigt väl och en politik som vi moderater kan fortsätta att stå bakom. Men tyvärr har man glidit längre och längre ifrån den politiken, fru talman. På olika sätt har man gått ifrån det avreglerade – det som gav skogsägarna makten över sin egen skog. Det är en utveckling som är väldigt oroande.

I tidningen Land Skogsbruk kunde vi för en tid sedan läsa om skogsägaren Lars Carlsson i Dalarna. Han ville avverka en granskog som var ansatt av både barkborre och andra tråkigheter, så det var dags att börja om.

En förening passade på att ge sig ut och inventera och hittade knärot i avverkningsområdet, och det blev ett avverkningsstopp. Skogsägaren Lars Carlsson kom dock överens med myndigheten om hur han skulle arbeta med detta, och han var beredd att undanta en del – jag tror att det handlar om 10 procent – i just det avverkningsområdet för att främja och behålla knäroten men ändå kunna fortsätta att bruka och leva på sin skog.

Nu väntar han på utfallet i Mark- och miljööverdomstolen. Det har gått snart två år sedan avverkningsanmälan lämnades in. Detta är en skogsägare som på olika sätt vill ta hänsyn men som vill leva på det han faktiskt äger. Det handlar om skog som är viktig – som är motorn – för landsbygden, särskilt i områden som Hedemora i Dalarna där skogen kan vara den allra viktigaste delen i företaget på landsbygden.

Detta är ett exempel på hur artskyddsförordningen fungerar. Vi har debatterat den i kammaren, och på Moderaternas och Centerpartiets initiativ riktades det under förra mandatperioden ett antal tillkännagivanden om detta. En del av dem är genomförda, och en del av dem behöver hanteras – skyndsamt.

Vi ser fortfarande problemet att skogsägare tack vare artskyddsförordningen själva ska utreda huruvida staten får inskränka den enskildes rätt att bruka den skog man har grundlagsskyddad äganderätt till. Det är en helt felvänd ordning, och det måste vi ändra på.

Vi anser att inte heller frivilligheten gällande att undanta skog fungerar. Det handlar om den frivillighet som skogspropositionen under den förra mandatperioden skulle leda fram till. Vi ser gång på gång hur skogsägares brukande blir inskränkt, och det innebär inte frivillighet. Trots att vi var så rörande överens i denna kammare om att det var dit vi ville komma har det inte tydligt nog gått fram till våra myndigheter hur de ska jobba gentemot skogsägarna.

Jag har ett exempel. För ett par månader sedan pratade jag med en förvaltare som hade lämnat in en avverkningsanmälan om ett lövbestånd. Beståndet innehöll mestadels asp men även ungefär 10 procent ädellöv. Myndigheten svarade att ärendet måste hanteras med samråd då det gällde ett ädellövsbestånd. Förvaltaren och skogsägaren kunde tydligt visa att det inte handlade om ett ädellövsbestånd och bestred myndighetens svar –

varvid det gick några veckor till, och sedan kom det ett brev från myndigheten om att man ger området formellt skydd.

Var är frivilligheten då? Var är kommunikationen med skogsägaren? Den finns inte. Vi ser dessa problem gång på gång, fru talman. Vi har glidit ifrån den av denna kammare beslutade skogspolitiken, som innebär frihet under ansvar, därför att det är så många som inte litar på skogsägarna.

Detta är skogsägare som över tid har brukat skogarna, byggt upp stora virkesförråd och under de senaste 30 åren ökat produktionen med 1 miljon kubikmeter om året. De har de senaste 30 åren ökat ett antal av de biologiska värdena kopplat till död ved i skogen, till gamla träd, till antal lövträd och till antal fåglar i skogen. Detta är kurvor som pekar uppåt, och det sker med hjälp av skogsägarens frihet under ansvar. Ändå vill man på olika sätt inskränka det grundlagsskyddade ägandet och brukandet.

Det här är ett problem som denna regering ser väldigt allvarligt på och kommer att ta hand om med diverse utredningar under mandatperiodens gång. Men det är också så att denna regering kommer att behöva jobba kraftfullt gentemot EU, vilket regeringen redan har gjort.

Det har kommit ett antal förslag från kommissionen under denna period – jag tror att det är i storleksordningen åtta olika förslag från EU som rör skogen. Vi kan nog vara rörande överens om att det svenska självbestämmandet över skogen inte riktigt finns längre, utan nu handlar det mer om att försöka att på ett bra sätt jobba med dessa EU-förslag så att de landar på ett för Sverige bra sätt. Till exempel är förslaget om restoration law på gång; det ligger i pipeline.

Jag kunde för ett par veckor sedan ta emot en rapport som konsultbyrån Macklean hade tagit fram just för att sätta fingret på vad som händer när vi ska sluta att bruka skogen. Vad händer om vi tar bort 10 procent av brukandet i skogen? Det handlar om ungefär 80 000 småhus, ungefär 200 miljoner människors toalettpapper och alla småhus i Östergötland och Sörmland, som skulle kunna värmas upp av restprodukter från dessa 10 procent. Allt detta skulle ske om vi tog 10 procent mer skog ur produktion i Sverige.

Sedan kan vi växla upp procenten och följa talen för att verkligen förstå vad det innebär. Det innebär 3 miljarder mindre i skatteintäkter till staten. Det innebär minskade exportintäkter på ungefär 15 miljarder. Man måste förstå dessa saker när man vill inskränka eller minska brukandet av den svenska skogen.

Fru talman! Om vi hade kunnat se att de svenska skogsägarna gör detta på ett dåligt sätt – att de inte tar hand om skogen och naturen på ett bra sätt – hade jag kunnat förstå det krig som bedrivs mot enskilda skogsägare, men vi är ju inte där. Svenska skogsägare gör detta på ett föredömligt sätt, vilket gör att de kan leverera virke till den svenska skogsindustrin.

Vi kan leverera miljönytta. Vi levererar stor klimatnytta när vi brukar vår skog och håller den i tillväxt.
(Applåder)

Anf. 49 MALIN LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Widegren för anförandet. Vi delar engagemanget för skogen.

Jag läste häromdagen en artikel om hur man redan nu ser hur antalet granbarkborrar ökar i de fällor som Skogsstyrelsen har satt ut. Det har varit

väldigt varmt och fint väder, och då kommer borrharna fram och svärmar. Detta väcker såklart en stor oro inför sommaren, framför allt om sommaren blir torr och varm. Som väderprognoserna ser ut just nu är det precis det som den kommer att bli.

Vi vet att granbarkorrharna gör enormt stor skada på våra granskogar. Det är stora ekonomiska värden som förstörs. Man kan jämföra det med stora skogsbränder – sommaren 2018 var det 32 miljoner kubikmeter gran som dödades av borrharna, medan ungefär 2 miljoner kubikmeter skog försvann i bränderna. Granbarkorrharna gör enorm skada.

Anslaget för skötsel av natur, som regeringspartierna har skurit ned på, kunde ju användas bland annat till att förebygga granbarkborreangrepp. Utifrån den stora risk som redan nu finns inför kommande sommar undrar jag om ledamoten Widegren kan svara på vilken beredskap regeringspartierna har inför detta.

Anf. 50 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan och engagemanget.

Det är verkligen inte något bondeväder ute; det kan vi vara överens om. Varmt och soligt tidigt i maj är inte ett väder som vi vill ha vare sig för jordbruket eller för skogen i detta läge. Vi skulle behöva ha en sval och regnig vår. Lantbrukarna brukar säga att allt regn före midsommar är av godo, som alla känner till.

Granbarkborren är ett väldigt stort problem. Trenden har varit positiv de senaste två åren, men det finns ju stora farhågor om att det vänder uppåt igen om vi nu får en rejäl torrsommar. Det viktigaste arbetet man kan göra är att vara ute i sin skog och vara snabb med att plocka och hugga så fort man misstänker minsta angrepp. Detta är inte någonting som det behövs avsättas medel till, för det är en åtgärd som betalar sig själv om man vidtar den i rätt tid.

Vi har faktiskt haft diskussioner om beredskap för att det blir en väldigt torr sommar, kanske framför allt när det gäller brandskydd för skogen. Det gäller att man inte blir tagen på sängen utan att det finns beredskap. Den diskussionen finns både hos Tidöpartierna och på Regeringskansliet. Det finns en plan för att hantera detta om det uppstår en kris.

Jag hoppas och tror att de enskilda skogsägarna själva har den bästa kontrollen över granbarkborreangreppen. Jag hoppas och tror även att den offentliga skogen – den statliga skogen och skyddade områden – hanteras på ett normalt sätt för att vi ska undvika kraftiga granbarkborreangrepp.

Anf. 51 MALIN LARSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Widegren för svaret.

Om det finns en plan skulle det vara spännande att höra lite mer om den. Det jag hörde i svaret var att det hänger på den enskilda skogsägaren. I samband med tidigare granbarkborreangrepp har vi lyft fram att det är viktigt med informationskampanjer och så vidare för att få ut kunskapen om hur man ska agera och hantera det. Det finns ju även statliga marker som detta måste hanteras på, och då är det ju bra att det finns pengar i budgeten så att det kan hanteras.

Ledamoten Widegren tog i sitt anförande upp flera olika exempel på sådant som inte fungerar. Nu är det dock ändå ledamoten Widegrens parti, tillsammans med övriga regeringspartier, som styr. Vad gör man åt alla de problem och farhågor som ledamoten tog upp i sitt anförande? Nu har det gått åtta månader sedan regeringen tillträdde.

Ledamoten lyfte i sitt anförande också fram att detta måste hanteras skyndsamt, men än har jag inte sett några förslag. Vad händer, och när händer det i så fall?

Ledamoten Widegren nämnde också myndigheterna. De har faktiskt reagerat och agerat. De har skickat en hemställan till regeringen bland annat om skydd av skogar med höga naturvärden. På grund av de motsägelsefulla politiska signalerna har de svårt att utföra sitt arbete.

Anf. 52 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Det beror på att vi från Moderaternas sida, och flera av våra samarbetspartier, inte vill fortsätta att ta mer mark ur produktion. Vi har sett detta som ett stort problem. Det som har skett framför allt de senaste åtta åren är att alltmer mark har tagits ur produktion, vilket är väldigt olyckligt när skogen ska göra så mycket annat.

Detta är en av de tydligaste signalerna. Anledningen till att vi tar bort pengar för att skydda mer natur är att vi tycker att gränsen för hur mycket mark som ska tas ur produktion börjar närma sig.

Vad har då regeringen gjort, och vad tänker regeringen göra? Regeringen har gjort en hel del, särskilt när det gäller EU-frågorna. Medan den förra regeringen visade ett ganska litet intresse för att över huvud taget vara representerad på viktiga möten har denna regering på flera sätt tagit tag i stafettpipen när det gäller skogen och skogsfrågorna och på så sätt kunnat motverka till exempel hur RED skulle slå igenom i fråga om hur vi får använda våra restprodukter. Den här regeringen har verkligen visat framfötterna när det gäller EU och skogen.

Precis som man kunde läsa i läckta dokument i Altinget för ungefär två veckor sedan håller regeringen på att ta fram direktiv för en ny skogsutredning som ska hantera ett flertal av de problem som vi har sett under de gångna mandatperioderna, även med koppling till de tillkännagivanden som finns rörande skogen.

Jag skulle säga att regeringen under den korta tid den har suttit i hög grad har tagit tag i skogsfrågorna. Jag ser till exempel med tillförsikt fram emot vad den nya skogsutredningen ska leda till, just för att vi vill stärka den enskilde skogsägarens möjlighet och inte låta honom inskränkas alltför mycket av myndigheterna.

Vi har dessutom sett till Naturvårdsverkets rapportering av skyddad natur och att Sverige ska rapportera i art- och habitatdirektivet, som övriga länder gör. Det händer alltså en hel del från regeringen kopplat till skogen.

Anf. 53 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Skogen är ett ämne som verkligen engagerar. Det kanske också är det ämne som vi debatterar mest i den här kammaren. Vi har numera också ganska stora skiljelinjer när det gäller skogen, i alla fall på miljöområdet.

Fru talman! Att Sverige är ett skogsland som utmärks av skogsbruk och av våra skogar märks tydligt i allt från vår folklore och olika historier till det kunnande vi har. Skogen återkommer i mycket, och svenskar söker sig till skogen.

Jag kan gå till min egen familj: Min farfar jobbade i skogen på vintrarna och flottade på somrarna. Min morfar jobbade på sågverket hela livet, så han var stendöv efter att ha stått vid sågen. Min far, nu pensionerad, har utbildat sig inom cellulosteknik. Han var kemist och sålde sedan massabrickor världen över med svensk teknik från svensk skog. Min svägerska har disputerat på cellulosebakterier. Skogen är alltså någonting som mer eller mindre finns i vårt dna. Vi är uppvuxna med detta, och många av våra värden kommer från skogen.

Skogen har lång omloppstid. Det som min farfar planterade är det kanske jag som ska avverka nu, under min levnadstid. Och det som jag planterar kanske det är mina syskonbarn och deras barnbarn som får njuta av.

Detta innebär också ett väldigt stort ansvar. Det är stora värden som ska förvaltas över lång tid. Vi får hela tiden ny kunskap, och den måste vi implementera. Är det någonting som forskningen visar i dag är det att dagens skogsbruk inte är hållbart. Vi når inte våra fastställda mål – mål som vi har kommit överens om i den här kammaren. Det gäller både miljökvalitetsmålet Levande skogar och miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv.

När Naturvårdsverket i januari släppte sin fördjupade utvärdering av de svenska miljömålen tryckte de på två saker: klimat och biologisk mångfald. De hade ett särskilt avsnitt om skogen och ett stort antal konkreta förslag till regeringen om hur man ska kunna öka den biologiska mångfalden och hur man som skogsägare ska kunna bidra. Det handlar också om hur man kan hjälpa till att lindra effekterna av klimatförändringarna och se till att minska klimatutsläppen.

Klimatförändringarna är inte bara ett av de miljömål vi inte uppnår; de påverkar också de andra miljömålen och samhället i stort. Med ökad klimatpåverkan får vi också andra ändrade värden i skogen och i andra delar. Det handlar även om vår egen hälsa.

Fru talman! Vi ser att den biologiska mångfalden utarmas både globalt och i Sverige. Naturvårdsverket har tillsammans med sina systemmyndigheter gjort en samhällsekonomisk analys av biologisk mångfald i skogslandskapet. Den visar att det finns goda möjligheter att öka samhällsnyttan genom en förbättrad styrning och incitament för ett hållbart brukande.

Fru talman! I dag är över 1 000 arter som räknas som skogliga upptagna på rödlistan. Man pekar ut det intensiva och storskaliga trakthyggesbruket och kalhyggesbruket som förödande för både den biologiska mångfalden, vattenkvaliteten och klimatet. Vi ser en ändrad hydromorfologi, alltså vattnets väg i skogen. Vi ser att det är andra arter som kommer, och vi får en minskad bördighet.

Det likriktade skogsbruk vi har i dag bygger på ett fåtal trädslag. Vi ser utbredda kalavverkningar och ohållbara markberedningar; det är fortfarande den dominerande skogsbruksmodellen i dag. Som jag sa är det detta som pekas ut som anledningen till att vi inte uppnår våra miljömål när det gäller Levande skogar.

Fru talman! Ett ekosystem hänger ihop. Ett ensamt träd kan rymma ett ekosystem, men det är också en del i ett större. När vi fragmenterar våra skogar och inte ser helheten kan vi orsaka stora skador.

Jag vill säga redan nu att jag kommer att yrka bifall till reservation 9. Den handlar just om att man ska säkra ett ekologiskt fungerande landskap, där arter kan sprida sig och där tillräckligt mycket av arternas livsmiljöer finns bevarade. Man ska ha ett landskapsperspektiv i förvaltningen. Man kan också kalla det för en ekosystemansats, och den ska vara den centrala utgångspunkten.

Vi tycker att myndigheternas arbete med landskapsplanering i samverkan med markägarna behöver fördjupas och att statens ansvar för ekologisk funktionalitet ska kunna påverka för att identifiera områden med värdefull natur och se till att den skyddas för negativ påverkan.

Vi anser också att det är nödvändigt att en systematisk nationell skogsinventering genomförs. Det blir ett kunskapsstöd för våra skogsägare och ett viktigt verktyg för just denna landskapsplanering. När man förvaltar någonting är det viktigt att veta vad som finns och vad som behöver skyddas. Det som ska brukas ska man bruka på ett ansvarsfullt och hållbart sätt.

Vi har nästan 50 procent, närmare bestämt 47 procent, enskilda skogsägare i Sverige. Jag tror att alla dessa vill göra rätt, men det är ett stort ansvar att se till att alla ska ha samma kunskap om vad de ska göra och om vilka möjligheter som finns i och med den nya kunskapen. Därför anser vi i Miljöpartiet att det är viktigt att vi ökar kunskapen genom utbildning och kunskapsunderlag för skogsägare.

Vi vill att Sverige ska vara ett grönt föregångsland inom ett hållbart och naturnära skogsbruk. Hyggesfria och naturnära brukningsmetoder har stora fördelar för den biologiska mångfalden, och vi måste få till en skoglig kontinuitet – också för kolinlagringen i skogen.

Vi hörde i ett tidigare replikskifte om frivilliga avsättningar. Det är otroligt viktigt. Men för att kunna göra dem på rätt sätt och på ett sätt som gör att vi bidrar till helheten behövs mer kunskap. Därför har Miljöpartiet en reservation om att öka dialogen med skogsägare och se till att möjliggöra denna kunskap.

När man tittar på områdesskydd ser man att det som finns i dag inte räcker för att uppfylla våra nationella och internationella miljömål. Vi behöver en omställning till ett hållbart brukande, men vi behöver också ha fler områden skyddade.

Fru talman! Jag har en sista passus, och jag ska återkomma till klimatet. Vi måste öka arbetet med klimatanpassning. När det gäller skogsbruket och jordbruket kommer det att vara stora klimatrelaterade risker. Vi behöver klimatanpassning av vårt skogsbruk dels för att vi inte ska förlora värden, dels för att vi ska få en ökad lönsamhet.

Arter och förädlingsmaterial som vi sätter ut i dag kanske inte klarar av ett framtida klimat. Vi behöver därför ha mer kunskap och forskning om hur vi ska nå målen. Vi måste också se till att vi har tillräckligt mycket skog kvar för att vi ska ha en resiliens i systemet som hjälper oss att buffra mot klimatförändringar.

(Applåder)

Anf. 54 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Emma Nohrén, för anförandet!

I anförandet nämndes att vi behöver ökad styrning. En reservation som Miljöpartiet har handlar om hyggesfria metoder, och där står det att hyggesfria metoder ska tillämpas på minst 30 procent av den yta som utgörs av produktionsskog till 2030. I den reservation som Emma Nohrén yrkade bifall till står det att vi måste ha en utvecklad landskapsplanering.

Som jag tolkar det pekar bägge dessa reservationer, ihop med detta om ökad styrning, mot att man till stor del vill avhända den enskilde skogsägaren sin bestämmanderätt. Det är någon annan som ska bestämma för att vi ska nå det mål som Miljöpartiet vill ha.

Är det så att Miljöpartiet inte står bakom frihet under ansvar i skogspolitiken? Är det så att Miljöpartiet vill ha betydligt tydligare statlig styrning av den enskilde skogsägaren och dennes brukande av sin skog?

Anf. 55 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Kjell-Arne Ottosson, för att du uppmärksammar två av våra alldeles utmärkta reservationer, som jag givetvis står bakom. I den ena skriver vi också att vi vill ha ett etappmål till i miljömålssystemet som handlar om att vi ska öka andelen hyggesfria skogar till 30 procent. Det är precis detsamma som vi gör på flera andra områden. Vi måste ta till oss ny kunskap, och vi ser att detta är en del i att kunna bibehålla och få tillbaka biologisk mångfald och även få större resiliens mot klimatförändringarna.

Jag ser det inte som att vi vill avhända våra skogsägare någonting. Snarare vill vi ge verktyg så att man kan uppnå det mål om levande skogar som även våra skogsägare ska vara med och bidra till. Utan kunskap, utan möjlighet att se vad som finns och veta hur min skog hänger ihop med andra skogar, är det svårt för mig att göra rätt val. Detta handlar just om den kunskap som jag talade om i mitt anförande.

Sedan måste vi ha vissa regler. Vi kan inte låta alla göra vad som helst, för då ser vi inte helheten – lika lite som Kjell-Arne Ottosson om han har en fabrik får göra vad som helst. Det finns vissa lagar, regler och ramverk att förhålla sig till.

Däremot är det oftast den som verkar på platsen, som äger sin skog och som har skött den som vet vad som behöver göras. Men den personen kanske inte har kunskapen, eller möjlighet att tillgodogöra sig den, om hur det påverkar i det stora hela. Den kunskapen vill vi bidra till med den här landskapsutbildningen.

Anf. 56 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Emma Nohrén, för svaret!

Även om Emma Nohrén tycker att det är utmärkta reservationer delar jag nog inte den synen. Det är väl snarare så att reservationerna bekymrar mig lite grann.

Emma Nohrén säger att vi ska ge våra skogsägare verktyg för att nå målen. Men det känns ju inte som en frivillig verktygslåda, utan det är en verktygslåda som placeras framför dem. Man säger ”Det här ska ni använda” och pekar med hela näven.

Det är också allt fler, vilket jag hade tänkt komma till i mitt eget anfö-
rande, som pekar på att målet om levande skogar är ett mål som vi även
om all mänsklig aktivitet på jordens yta skulle vara borta i hundra år inte
skulle nå. Vi har alltså mål som är satta på en sådan nivå att de inte går att
nå. Frågan är då om vi snarare skulle göra om målen så att vi har mål som
faktiskt är nåbara. Det blir ju väldigt märkligt om vi ska sträva mot ett mål
som visar sig inte gå att uppnå. De vi då straffar är våra egna skogsägare,
den svenska skogsindustrin och alla som på något sätt åtnjuter den svenska
skogen och allt som den ger. Då hamnar man nämligen i ett helt annat
konkurrensläge jämfört med många andra länder.

Sedan har jag kanske inte heller samma tilltro till staten som Miljöpar-
tiet verkar ha. Vi behöver inte gå så långt tillbaka för att hitta en tid då
staten var väldigt tydlig med att lövskogen skulle bort. Man flygbesprutade
skog med hormoslyr för att lövskogen skulle bort. Det var staten som ta-
lade om det. Det blev väl inte jättebra, ser vi i dag. De markägare som
följde sitt eget huvud har i dag de kanske mest värdefulla skogarna, efter-
som man tänkte själv och inte gjorde som staten sa.

Trots den här verktygslådan, anser Emma Nohrén att om vi ska få med
skogsägarna på tåget måste det vara med en form av frivillighet och att vi
inte pekar med hela näven? Eller ser Miljöpartiet att peka med hela näven
som det enda medlet för att vi ska nå våra andra uppsatta mål?

Anf. 57 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Det är synd att detta är slutrepliken, för nu kan jag inte
fråga ledamoten om hans parti inte längre står bakom våra miljömål och
inte vill ha kvar Levande skogar som ett av våra miljömål. Jag får väl ta
replik på ledamoten senare och ställa den frågan.

Jag tror absolut att våra skogsägare är kapabla att göra saker och vill
göra saker. Det ska inte vara hela handen. Däremot måste vi ha ett visst
ramverk att hålla oss till. Vi måste kunna ge möjligheter till en verktygs-
låda för vad man kan göra.

Precis som ledamoten säger finns det kunskap vi trodde på förr som
inte är relevant i dag. Vi har lärt oss mycket mer. Det skogsbruk vi håller
på med i dag har vi fått ny kunskap om. Trots att vi har hållit på med frihet
under ansvar så pass länge ser vi också att vi minskar den biologiska mång-
falden i skogen i dag. Därför behöver vi kanske ha ett nytt sätt att se på
vissa delar, och vi behöver bevara våra värdefulla skogar.

Med ökad teknik och bättre skogsmaskiner kommer vi åt skogar som
vi inte kom åt förut. Det gör att vi också måste tänka på att ta bättre hänsyn.
Vi avverkar fler av våra äldre skogar, skogar som inte tidigare har varit
avverkade. Dem anser vi att vi behöver bevara.

Skogspropositionen nämndes förut, och där var vi alla överens om att
det skulle vara ett givande och ett tagande. Det känns som att ledamoten
och regeringen nu ägnar sig åt lite cherry-picking och bara tar just frivil-
ligheten men inte de andra delarna som också stod där. Det vi var överens
om var att värdefulla skogar inte ska avverkas.

Det fanns också pengar, 2 miljarder kronor, i den budgetproposition
som S-MP-regeringen lade fram 2021 för att man skulle genomföra de här
sakerna. Men som bekant föll den, och 2 miljarder kronor försvann. Efter
att den nya regeringen tillträdde försvann ytterligare en halv miljard. Då
är det svårt att genomföra det vi här har kommit överens om.

Anf. 58 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! När man tittar igenom det betänkande vi i dag debatterar känns det, även om våra motioner förstås är fördelade på olika betänkan- den, som att debatten till stor del kommer att bli en repris av de två debatter vi hade för två veckor sedan om biologisk mångfald respektive övergri- pande miljöfrågor, eftersom frågorna går så väldigt i varandra.

I betänkandet – jag yrkar för övrigt bifall till utskottets förslag i sin helhet – finns det 49 reservationer. Trots detta tror jag att vi i denna kam- mare, som läget ser ut nu, har en ganska stor enighet i skogsfrågorna. Jag tror, utifrån det jag läser i betänkandet och hör i debatten i allmänhet, att vi har sex av åtta partier i denna kammare som till stor del står bakom en skogspolitik där vi verkligen har frihet under ansvar och där vi ser att sko- gen är enormt viktig för den enskilde markägaren, för arbetsplatser, för skatteintäkter och för Aktiebolaget Sverige.

Jag hoppas att vi nu med stor samsyn kan komma vidare framåt i skogs- frågorna. Inte minst när Socialdemokraterna nu har släppt Miljöpartiets hand tror jag att chansen att komma längre är betydligt bättre.

Skogen spelar en väldigt viktig roll för att begränsa vår klimatpåver- kan. Den är oerhört viktig för att ta upp växthusgaser och tar också upp betydligt mer växthusgaser än den släpper ut, så att vi i Sverige är näst intill klimatneutrala med våra territoriella utsläpp. Den bidrar till förnybara råvaror och ersätter både fossila bränslen och material. Närmare två tred- jedelar av Sveriges yta består också av skog. Det är vår stora konkurrens- fördel i omställningen. Det får vi inte glömma.

År 2021 var exportvärdet av den svenska skogen 164 miljarder kronor, och totalt 120 000 personer var sysselsatta inom allt som skogen ger, från arbete i skogen till förädlingen. Den gav 3 miljarder i skatteintäkter. Sedan har vi det som inte går att mäta i kronor och ören, nämligen livskvaliteten och allt vi kan bruka skogen till för att höja vår livskvalitet.

Det har redan påpekats här att skyddet ska bygga på frivillighet. Där måste vi komma ännu längre. Vi noterar tyvärr att en del myndigheter fort- farande inte agerar utifrån intentionen i det beslut om förändringar som röstades igenom med ganska stor majoritet i den här kammaren för ungefär ett år sedan.

Privata skogsägare har frivilligt och utan att få ersättning från staten ändå avsatt 560 000 hektar skog. Skogsstyrelsens siffror pekar också på ökade frivilliga avsättningar. Viljan finns alltså. Men skogsägaren måste, som jag har sagt tidigare i denna talarstol, kunna lita på staten samtidigt som staten ska lita på den enskilde skogsägaren.

Det låter som att vi har enorma avverkningar i Sverige. Men det är 1 procent av skogen som avverkas årligen. Det är viktigt att ha det i åtanke i debatten.

EU har också nämnts. EU är en källa till oro vad gäller skogen. I EU- fördraget nämns inte skog med ett enda ord. Det betyder att skogen inte är EU-politik. Det är nationell kompetens, och det ska vara nationell kompe- tens. I förslag efter förslag från EU-kommissionen är det tydligt att man inte har förståelse för hur skogen fungerar. Vi har olika typer av skogar i Europa. Vi kan inte ha en gemensam syn på hur våra skogar ska brukas.

Fru talman! Det blir en utmaning. Vi har en form av tvåfrontskrig. Vi måste kämpa med de många förslag som kommer från EU samtidigt som organisationer och partier i Sverige gör allt de kan för att försvåra brukandet av skog här. Ett tvåfrontskrig är aldrig bra. Då har man alltid ryggen mot någon. Det är verkligen en grannliga uppgift att klara av allt detta.

Vi hörde tidigare om restoration law. Enligt den skulle Sverige behöva vidta åtgärder på nästan 16 miljoner hektar. Det är gigantiska områden som vi ska vidta åtgärder på, vad man nu lägger i det begreppet. Jag noterar dock att restoration law vid hanteringen i EU får kritik i utskott efter utskott. Flera utskott har redan röstat ned lagförslaget. Och flera av de stora partigrupperna kritiserar det nu mycket tydligt och visar att det inte kommer att hålla.

Fru talman! Det tråkiga är att det till stor del bygger på okunskap. I februari stod vi bakom en konferens om bioekonomi där vi fick digitalt besök av bland annat generaldirektoratet för miljö i Bryssel. Höga företrädare står då och säger att vi inte kan fortsätta elda dugligt timmer. Men i Sverige eldar vi inte dugligt timmer. Det finns ingen skogsägare som gör det.

Vidare hörde vi under förra mandatperioden en representant säga i den här talarstolen att vi inte kan fortsätta göra dasspapper av det bästa timret. Den markägare som skickar sitt timmer till en massaindustri och bara får en tredjedel av priset jämfört med om han skickar det till ett sågverk finns inte heller.

Man försöker alltså sätta en bild som inte är sann för att få sin egen politik att stämma. Vi måste komma ur det. Det måste kunna byggas på fakta. Därför är det jättebra att vi kommer vidare med bland annat art- och habitatdirektivets artikel 17 om rapportering av skog, så att vi hamnar rätt i den referensytan. Vi ska – återigen – inte straffa ut oss själva, för att vi alltid ska vara Bror Duktig medan andra EU-länder gör lite mer som de vill.

Jag måste också påminna om att vi i debatten ofta hör att vi har stora plantager av skogar, att skogarna inte är diversifierade. Men enligt den senaste riksskogstaxeringen utgör de områden där det finns bara ett dominerande trädslag endast 4 procent av skogsarealen. Den areal där vi har fyra till sex trädslag utgör 33 procent av ytan, alltså många gånger mer. Men det hör vi inte om, utan det är stort fokus på de 4 procenten. Man vill inte tala om resten – återigen för att man ska få sin bild att stämma.

Miljö kvalitetsmålet Levande skogar har jag redan varit inne på i replikskiftet med Emma Nohrén. Därför låter jag det vara.

Fru talman! Det är glädjande att vi har en ny regering som pekar ut en ny väg och en ny syn på skogspolitiken. Vi visar verkligen att vi litat på den enskilda markägaren och på skogsägaren, och vi ser vad skogen kan ge och måste ge om vi menar allvar med att ställa om.

(Applåder)

Anf. 59 MALIN LARSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för anförandet!

Jag har en fråga som jag varit inne på också i ett tidigare replikskifte. Kanske kan ledamoten Ottosson svara på den. Ledamoten tillhör regeringspartiet Kristdemokraterna, som dessutom innehar landsbygdsministerposten.

Jag undrar hur man tänker när det gäller skogar med höga naturvärden. Hur ska skogarna med höga naturvärden hanteras av våra myndigheter och av markägarna? I anförandet lyfte ledamoten själv upp frivilligheten. Här har vi markägare som frivilligt vill skydda sina skogar med höga naturvärden. Men det finns inga pengar.

Det är inte många som riktigt förstår regeringens skogspolitik. Till och med Skogsstyrelsens generaldirektör har via en hemställan till regeringen bett om ett förtydligande om hur skogar med höga naturvärden ska hanteras. Det kanske ledamoten kan svara på.

Anf. 60 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Malin Larsson!

Vi borde egentligen alltid sträva efter att alla skogar ska ha höga naturvärden när de är mogna för avverkning och man lämnar in en avverkningsanmälan. Dit borde vi sträva. Det är alltid där vi ska vara. Om vi är där är faran betydligt mindre att staten kommer in och pekar med hela näven och säger stopp.

Dit kommer vi dock inte i dag, eftersom många markägare medvetet städar. De är livrädda att inte få ta ut det som kanske är deras pensionsförsäkring, den skog som de har skött i så många år.

Men – återigen – om markägaren kan lita på staten och staten litar på markägaren skulle vi kunna komma betydligt längre. Vi har ju avsatt och avsätter än mer på frivillig väg. Jag tror absolut att det är vägen att gå.

Vad gäller just pengarna var det en tydlig signal om att vi måste sluta med kvantitetsjakten, jakten på antal hektar, och gå över till kvalitet i stället. Vi måste inte minst sköta det som staten redan har tagit från privata markägare. Inte heller det sköts på ett bra sätt. Det finns det ganska många exempel på. Vi måste först sköta det vi redan har tagit.

När staten går in och tar skog är det ingen tvekan; markägaren måste helt klart ersättas. Men staten ska inte alltid behöva gå in och peka med hela näven. Det absolut bästa är att få till frivilligheten.

Jag får komma tillbaka till den sista frågan i min nästa replik.

Anf. 61 MALIN LARSSON (S) replik:

Fru talman! Tack till ledamoten för försök till svar! Men hur ska skogar med höga naturvärden hanteras av myndigheter och markägare? Vi hörde tidigare ledamoten Ottosson och ledamoten Widegren, som tillsammans sitter i regeringsställning, prata om att man inte ska ta mer mark ur produktion. Men när ägare frivilligt vill skydda mark – frivilligheten är otroligt viktig och bärande – gäller det tydligen inte. Och hur och när ska de få betalt? De väntar nu!

Regeringens egen myndighet skickade en hemställan för att man inte förstod vad politiken vill. Så motsägelsefull är den! Man bad om ett förtydligande av hur man ska hantera det här. Arbetsbördan är enorm på myndigheterna. När skog ska skyddas och det inte finns pengar skickas det i stället in en avverkningsanmälan, som måste hanteras. Det tar enorma resurser i anspråk.

Frågan kvarstår alltså. Hur ska man hantera detta? Vad är regeringsföreträdarnas svar? De måste förtydliga sig och faktiskt som regering tala om hur det här ska hanteras.

Anf. 62 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag ser verkligen fram emot skogsutredningen, som kommer att ta flera av de här delarna i beaktande. Utredningen gör förhoppningsvis att vi kommer vidare i de här frågorna. Jag tror att även Socialdemokraterna kommer att vara med på tåget nu när de har släppt armkroken med Miljöpartiet.

Vad är ”höga naturvärden”? Det verkar inte vara någon objektiv fråga. Det är ganska många som reser runt i landet, letar efter vissa signalarter och rapporterar in dem i Artportalen. Det gäller till exempel den tidigare nämnda knäroten, och talltitan. Om man ska gå efter anmälningarna till Artportalen – de ska betyda stopp för avverkning – är det stopp för avverkning på halva Sveriges yta.

När det står en knärot någonstans – innebär det att det finns höga naturvärden? Det är en ganska vanlig ört som har blivit signalart. Vi måste klara av att se vad som verkligen är skyddsvärt, och om inte markägaren går in på frivillig basis måste kanske staten göra det i dessa fall. Men det ska verkligen inte vara defaultläget.

Skogsstyrelsens hemställan ser jag som något positivt. Det är jättebra att regeringen får möjlighet att vara än tydligare gentemot myndigheterna med att vi har lämnat den linje som S-MP-regeringen drev. Nu har vi en linje där vi litar på den enskilde skogsägaren. Det är det som gäller. Jag ser fram emot att det får genomslag.

(Applåder)

Anf. 63 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag sa ju att jag skulle återkomma när ledamoten hållit sitt anförande för att fråga om miljömålet Levande skogar. Det lät som att Kristdemokraterna inte tycker att vi ska ha kvar det målet för att det inte går att uppnå – i stället för att vidta åtgärder så att vi faktiskt kan uppnå det. Är det korrekt uppfattat, och finns det i så fall andra miljömål som Kristdemokraterna också vill skrota för att de helt enkelt är för jobbiga att uppnå?

Ledamoten tog upp i sitt anförande att ungefär 1 procent av skogen avverkas varje år. Det är väl ganska rimligt med tanke på att skogen har ungefär hundra års omloppstid. Det är det man har som avkastning. Det kanske till och med är lite högt, om vi vill öka på skogen. Virkesförrådet minskar dessutom lite grann framöver.

Mina frågor gäller alltså dels miljömålen och om ledamoten inte tycker att vi ska försöka nå dem, dels detta med frihet under ansvar. Ledamoten talade väldigt fint om skogsägarnas ansvar och om äganderätten. Mycket av det håller jag med om, men vi måste också ha ett ramverk som man kan hålla sig till. Mina frågor till ledamoten gäller helt enkelt ansvarsbiten. Vad betyder frihet under ansvar, och är det alltid upp till den enskilda individen att säga vad som är rätt och fel?

Anf. 64 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Emma Nohrén, för frågan! Jag visste att den skulle komma.

Det handlar inte om att miljömålet Levande skogar är för jobbigt att uppnå. Det är inte det jag kritiserar, utan jag och många med mig – inte minst flera forskare – kritiserar att målet inte går att nå.

Tidigare, när jag var mer aktiv i kommunpolitiken, jobbade vi väldigt mycket med målstyrning och vision. Visionen var något fluffigt där uppe som ingen egentligen visste vad den betydde eller hur vi skulle nå dit, om jag nu ska vara ärlig. Men det lät fint. Målen skulle däremot vara mätbara och gå att nå.

Om man utgår från forskningen är miljö kvalitetsmålet Levande skogar snarare en vision, eftersom även om all mänsklig verksamhet på jordens yta skulle upphöra i hundra år skulle målet ändå inte uppnås. Är det då ett mål, eller ska vi omformulera det så att det går att nå och kanske hellre ha en trappa eller den typen av åtgärder? Oavsett vilket är det ju viktigt att vi når våra mål. Om vi har mål som vi alltid strävar mot men som inte är nåbara tror jag att vi gör oss själva en björntjänst.

Ledamoten nämnde att virkesförrådet minskar. Ja, tillfälligt säger man nu att det minskar något – för att sedan öka igen. Det man ska ha klart för sig är att i riksskogstaxeringen 1920 hade vi 1 ½ miljard skogskubikmeter i Sverige. Nu, hundra år senare, har vi 3 miljarder skogskubikmeter i Sverige. Det är dubbelt så stor volym i dag jämfört med för hundra år sedan. Under den tiden har vi avverkat fyra gånger tillväxten. Skogsvolymen ökar alltså drastiskt.

Anf. 65 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Fru talman! Det är tur att skogsvolymen ökar med tanke på att vi för ungefär hundra år sedan hade all-time-low när det gällde hur mycket skog vi hade i Sverige. Det var på den tiden industrialiseringen hade gjort efterfrågan på skog och virke så stor att vi högg ned väldigt mycket av skogarna. I Bohuslän, där jag bor, avskogade man i princip hela kusten för att få bränsle till att göra tranolja av sill. Det är otroligt viktigt att vi lärde oss något av historien och började återplantera. Det skiftet kom för ungefär hundra år sedan, och sedan dess har det ökat.

Längre tillbaka i tiden – för tvåhundra år sedan – fanns det mycket mer skog än i dag. Allt beror på vilken baseline man använder, fru talman. Jag hoppas att vi ska använda den kunskap vi har i dag om vad vi behöver ha för skogar för att kunna bevara den biologiska mångfalden och ha ett hållbart brukande.

Fru talman! Jag ska anknyta till frågan som Malin Larsson från Socialdemokraterna tidigare ställde och som handlade om hur vi ska skydda de värdefulla skogar som byggts upp och som i vissa fall har stått där hela tiden. I skogspropositionen står det att värdefulla skogar inte ska avverkas. Det har alla kommit överens om. Varje ord vägdes på guldväg, och det fanns pengar avsatta för att uppnå alla delar av skogspropositionen. Men vi ser nu i hemställan från Skogsstyrelsen att man inte kan göra det.

Jämfört med i den budget som föreslogs för två år sedan försvann 2 miljarder när Kristdemokraternas och Moderaternas budget i stället gick igenom. Sedan försvann ytterligare en halv miljard i den budget som ligger nu. 2 ½ miljarder behövs för att genomföra detta. Har ni tänkt bara göra vissa delar, och handlar det bara om avverkningsdelarna när det kommer till den nya skogsutredningen?

Anf. 66 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Precis som jag sa i replikskiftet med Malin Larsson måste vi komma bort från en kvantitets- och hektarjakt och gå över till kvalitet. Vi ska spara och skydda det som verkligen har högre naturvärden. Målet får inte vara att ha ett visst antal hektar och ett sifferhanterande – 10 eller 30 procents strikt skyddad skog. Det är det skyddsvärda vi ska gå fram med. Det här är oerhört viktigt.

Därför får frågan gå tillbaka till Miljöpartiet. Vi kan läsa i betänkandet vad Miljöpartiet vill. Men hur ligger det till i övrigt med alla de skogar som Miljöpartiet tänker avsätta? På vilket sätt ska man få fram pengar till den enskilda markägaren? På vilket sätt ska man kunna betala det? Man hade även ett jättepaket där den fjällnära skogen ingick. Jag tror inte att det finns en finansminister i världen som är beredd att plocka fram alla de miljarder som detta skulle kosta.

Hur skulle man klara det ekonomiskt? Det är en sak att ha en vilja att genomföra detta, men det är en annan sak att i praktisk politik klara av att göra det, såvida man inte lutar sig mot miljöbalken och gör det utan ersättning. Frågan är alltså hur Miljöpartiet skulle klara av att lösa den biten om man vill gå all-in i det man själv har sagt om skydd av skog.

Återigen, fru talman, är jag jätteglad över att Miljöpartiet inte längre sitter vid regeringstaburetterna utan att det är andra partier som gör det och som har en annan syn på skogen, på ett hållbart brukande av den svenska skogen och inte minst på den enskilda svenska skogsägaren.

Anf. 67 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas reservation 4.

Denna dag går verkligen i skogens tecken. Jag började morgonen med ett besök från Skogsstyrelsens ledningsgrupp för region Nord här i riksdagen. Just nu när vi debatterar pågår ett lunchseminarium med riksdagens skogsindustrinätverk om förpackningar från skogen. Och nu står vi här och debatterar betänkandet om skogspolitik.

Att skogen är betydelsefull för oss är det ingen tvekan om. Skogen, som täcker 70 procent av landets yta, har varit betydelsefull genom hela vår historia: från skogsbete till djuren, träkol och tjära till flottningsepoken och framväxten av sågverken och pappersbruken.

Skogen har alltid haft stor betydelse för Sverige och för jobben. Utvecklingen går dessutom framåt, och skogen är en otrolig resurs som genom forskning och innovation hela tiden visar på nya möjligheter och användningsområden.

Fru talman! Grunden i den socialdemokratiska skogspolitiken är att den svenska skogen är vårt gröna guld som skapar jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Men den svenska skogen har också ett unikt naturvärde och ska därför förvaltas i balans mellan naturvård och skogsbruk. Detta syns i den politik vi har drivit de senaste åren och fortsätter att driva. Vi har satsat på gröna jobb inom skogsnäringen och naturnära jobb i hela landet, förstärkt arbetet med att skydda värdefulla skogar, tagit fram det första nationella skogsprogrammet i Sverige och initierat ett samverkansprogram för innovationer i bioekonomin.

Vi har föreslagit en stor satsning för skydd av värdefull natur. Vi har också satsat på att förebygga, övervaka och bekämpa skogsskador och föreslagit ändringar i artskyddsbestämmelserna så att skogsägare inte ska drabbas av detaljregleringar som hindrar deras verksamhet.

Samtidigt som vi har prioriterat åtgärder för en växande hållbar skogsnäring har vi också tagit ansvar för att bevara, restaurera och utveckla den biologiska mångfalden.

Fru talman! I skogen har vi förnybar råvara som kan stärka Sverige och minska hela EU:s osunda beroende av fossil energi och kritiska insatsvaror. Vi har en unik resurs i skogen för klimatomställningen, för jobb och för hållbar tillväxt.

Vi socialdemokrater vill se en växande svensk bioekonomi, och Sverige har en outnyttjad potential i restprodukter från jord- och skogsbruket som kan användas för produktion av förnybara drivmedel. Vi vill se bränsle tillverkat från svensk skog i våra tankar i stället för olja från Putin.

Vi vill se en ökad inhemsk produktion av flytande biodrivmedel, ett ökat trähusbyggande och förstärkta innovationerna kring skogen. Med skogens resurser har vi möjlighet att öka takten i klimatomställningen, skapa förnybara produkter och fler jobb i hela landet och stärka vår försörjningsförmåga.

Fru talman! Den svenska skogen – hur den ska brukas och vad den ska användas till – har varit uppe för diskussion vid många bord de senaste åren. EU-kommissionen har lagt fram ett flertal förslag som också väckt oro hos många inom den svenska skogsnäringen. LULUCF, RED III, taxonomin, Fit for 55, EU:s skogspolicy, skogsutredningen och artskyddsförordningen har alla berört vår skog, och dessa har diskuterats såväl i Bryssel som hemma i Sverige.

Även här i Sverige har debatten om skogen varit het. Ska skogen avverkas eller stå kvar för att göra störst nytta och dämpa klimatförändringen? Hur ska skogen brukas? Hur ska den biologiska mångfalden värnas i våra svenska skogar? Frågorna har varit många och åsikterna likaså.

Vi socialdemokrater ser med oro på det eskalerande och hårda debattklimatet i frågor som rör skogen. Vi behöver ha en tydlig, långsiktig och förutsägbar skogspolitik som vilar på de två jämställda målen naturvård och skogsbruk. Vi behöver ett aktivt brukande i våra växande skogar för att kunna ställa om samhället, ersätta fossilbaserade produkter och skapa jobb. Vi behöver samtidigt bevara skyddsvärd skog för att säkerställa viktiga miljövärden. Vi ska också värna den svenska skogspolitikens oberoende.

Äganderätten i skogen är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Frivillighet ska vara grunden vid skydd av skog med nya och utvecklade skydds- och ersättningsformer, och det är av stor vikt att regeringen säkerställer ersättning till de skogsägare som har rätt till det.

Så ser det dock inte riktigt ut just nu. Regeringen och Sverigedemokraterna skar ned ordentligt i budgeten på både skydd av natur och skötsel av natur. Samtidigt är budskapet från regeringen att skogar med höga naturvärden inte ska avverkas, att skydd av skog ska ske på frivillig väg och att äganderätten ska stärkas. Detta ska ske samtidigt som myndigheterna har låga anslag för formellt skydd och rättsutvecklingen i domstolarna inte går åt samma håll som de politiska styrsignalerna. Alla parter missgynnas av

den situation som har uppstått, både markägare och myndigheter, och regeringen måste ta sitt ansvar för detta.

Fru talman! Vi har haft ett fantastiskt väder den senaste tiden, men med värmen kommer även granbarkborrarna ut ur sin vintervila och börjar svärma. Skogsstyrelsen har sett antalet borrar öka i fällorna, och redan nu varnar myndigheten för att det kan bli skador på skogen för miljarder om sommaren blir varm och torr, vilket väderprognoserna redan nu pekar mot.

Den svenska skogen kommer sannolikt att växa snabbare med ett varmare klimat, men samtidigt ökar riskerna för skador. Skogen påverkas av klimatförändringarna på flera sätt men kan också spela en viktig roll för att minska klimatförändringarna.

Fru talman! Under den plenifria veckan i vintras åkte jag norrut till Umeå med fokus på skogen och besökte Skogsstyrelsen, SLU, Skogforsk, Sveaskog, Norra Skog, länsstyrelsen och Region Västerbotten. Jag fick ta del av deras arbete och all den kunskap som finns.

Vi i Sverige har otroligt mycket kunskap och erfarenhet inom det skogliga området. Vid mina besök fick jag ta del av hur man vid Skogforsk genom kottbastu, centrifugering och bad av fröna får fram de allra bästa exemplaren som sedan ska gro och bli vår framtida skog.

Jag träffade Norra Skog i Sävar, som har världens modernaste såglinje. Jag samtalade med företrädare för SLU, som är världsledande på skoglig forskning.

Sverige är världsledande på skoglig forskning, och det ska vi fortsätta att vara. Skogen är enormt viktig för Sverige som en unik resurs för klimatomställning, jobb och hållbar tillväxt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anna-Caren Säterberg (S).

Anf. 68 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Malin Larsson för anförandet. Som jag sa i mitt huvudanförande tror jag att vi skulle klara att finna en stor samsyn om väldigt mycket av det här som läget är nu. När vi har replikskiften brukar vi ofta försöka locka ut motdebattören på tunn is med lite knepiga frågor eller på något vis sätta dit personen. Det är inte det som är min tanke nu.

I betänkandet har Socialdemokraterna bara en enda reservation. Det är ett tecken på att man är enig om det jobb som görs. Reservationen lyder så här: "Ett aktivt skogsbruk som är klimatsmart och miljömässigt hållbart samtidigt som det skapar jobb och hållbar tillväxt i hela Sverige bygger vår nya växande bioekonomi. Ökad hållbar tillväxt i skogen ger förutsättningar för en växande bioekonomi. Vi anser därför att skogens bidrag till en växande bioekonomi bör värnas och stärkas."

Det är en reservation som jag egentligen tror att alla i den här kammaren skulle kunna ställa sig bakom. Men vad betyder den i praktiken? Skulle Malin Larsson kunna förtydliga det? Vad innebär det att "skogens bidrag till en växande bioekonomi bör värnas och stärkas"? Vilken riktning vill Socialdemokraterna ta, nu när man står fri? Vad är det man önskar i skogspolitiken?

Anf. 69 MALIN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten Ottosson för frågorna. Vad vill vi? Jag var inne på det i mitt huvudanförande. Skogen är en fantastisk resurs som vi måste använda mer av. Det gäller framför allt restprodukterna från skogen och restflödena. Jag kommer från Västernorrland, ett väldigt skogsrikt län. Hos oss tar vi exempelvis reda på oerhört lite grot. Det ligger kvar i skogen. Här finns det enorma möjligheter.

Inom bioekonomin ryms mycket. Framför allt behöver man ta fram förnybara produkter, exempelvis bränsle. Som jag sa vill vi ha rester från svensk skog i våra tankar i stället för olja från Putin. Det är en jätte viktig del. Jag vet inte riktigt om ledamoten Ottosson håller med om det. Men vi har i Sverige ett näringsliv som har gjort stora investeringar och vill göra det även framöver för att kunna leverera bränsle till våra tankar som är producerat i Sverige från svensk skog. Det är mycket som ryms inom det här. Jag nämnde även trähusbyggande som ett exempel.

Att vi måste ta vara på skogen och restprodukterna på ett helt annat sätt framdeles är jag helt övertygad om. Sedan är forskning och innovation också viktigt att ta med sig i våra skogliga frågor. Där ligger vi oerhört långt framme. Vi är bäst i världen, och det ska vi fortsätta att vara. Därför är det också viktigt att Sverige går före och visar vad som är möjligt inom det skogliga området.

(Applåder)

Anf. 70 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Malin Larsson för svaret. Jag kan inte tänka mig att detta är någonting som någon här i kammaren inte står bakom. Precis som Malin Larsson säger är vi i många delar bäst i världen vad gäller skogsbruk. Vi har kanske världens mest hållbara skogsbruk. Vi har absolut delar som vi ska kunna använda, inte minst i omställningen, som också Malin Larsson var inne på.

Det gläder mig att vi ser en annan linje från Socialdemokraterna nu än vad vi såg under de föregående åtta åren. Det är väldigt tydligt att det var ett annat parti som lade rabarber på skogspolitiken då och att vi hade en regering som i stora delar var frånvarande i den här politiken. Därför tycker jag att detta är positivt. Jag ser fram emot kommande breda överenskommelser i den här kammaren om en skogspolitik som håller för framtiden.

Som jag sa ganska många gånger i mitt huvudanförande är det jätte viktigt att markägare kan lita på staten och att staten litar på markägaren. På så sätt skapar vi en verklig långsiktighet som gör att vi kan bruka skogen i den växande bioekonomi som Malin Larsson nämner i sitt anförande och som det står om i reservationen. Ska vi ha en växande bioekonomi måste vi kunna bruka vår skog.

Men vad gäller bland annat Restoration Law, som hanteras i Bryssel nu, noterar vi att Socialdemokraterna inte är helt med på den syn som vi har. Jag noterar att man svajar i sin inställning till Restoration Law, som är oerhört avgörande för hur vårt svenska skogsbruk kommer att se ut framgent. Har Socialdemokraterna pekat ut riktningen, så att ledamöterna i Bryssel verkligen vet vilken väg de ska gå? Hur länge ska vi leva i ovisshet om vilken väg ni tar vad gäller Restoration Law?

Anf. 71 MALIN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar åter ledamoten Ottosson för frågorna.

Det finns många frågor i det här, och vi har nog en väldigt bred samsyn om vikten av skogen. Den är otroligt viktig. Som jag nämnde i mitt anförande täcks 70 procent av landets yta av skog. Skogen har byggt vårt välstånd och kommer att fortsätta göra det. Den kommer att vara oerhört viktig i den gröna omställningen. Vi ser nya industrier växa fram. Samtidigt är den också viktig för den biologiska mångfalden. Precis som jag sa i mitt huvudanförande är det just balansen mellan naturvård och skogsbruk som vi socialdemokrater värnar. Det är oerhört viktigt att man har den här balansen, vilket jag hoppas att ledamoten Ottosson håller med om. Skogen är viktig utifrån väldigt många olika aspekter. Även skogsägare vill ju oftast värna både naturen och skogen.

I allt som förekommer på EU-nivå är det otroligt viktigt att vi är aktiva, och det har vi socialdemokrater alltid varit. Vi värnar den nationella kompetensen och beslutanderätten gällande skogen. Det är också en nationell fråga som ska avgöras här i Sverige. Det är vi säkra på. Våra parlamentariker följer den skogspolitik som vårt parti har.

Nu har vi inga repliker kvar i det här replikskiftet, men jag måste nämna att jag inte fick svar på mina frågor om frivilligheten i ett tidigare replikskifte. Ledamoten Ottosson var inne på frågan om myndigheternas hantering när markägare frivilligt vill skydda höga naturvärden. Vi får väl återkomma till det i en senare debatt.

Anf. 72 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Skogen är jordens lungor och naturens skafferi. Den är kanske den största behållningen med att bo på landsbygden och Sveriges viktigaste tillgång. Den är en plats för rekreation, jakt, naturupplevelser, fantastiska ekosystem, biologisk mångfald, arbete, företagande och förvaltande av tidigare generationers slit.

Många av oss känner ett starkt band till skogen. Vilka värden var och en av oss värderar högst varierar med all säkerhet. För vissa är skogen en plats man besöker när man lämnar stadens brus för att söka återhämtning, för andra är den platsen där man vandrar på stigar upptrampade av tidigare generationer. Oavsett det är skogen och skogspolitiken något som berör och engagerar.

Herr talman! Att skogen är viktig för både den svenska ekonomin, den biologiska mångfalden och klimatet vet vi alla. Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Så står det i Skogsvårdslagens portalparagraf. Skogspolitiken vilar på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. De ska vara just jämställda och inte ställas mot varandra.

Herr talman! Skogen och all rikedom den ger har haft stor betydelse för framväxten av det land vi i dag lever i. Skogen har gjort Sverige rikt. Skogen fortsätter skapa välstånd. Den är en viktig del av svensk export. Därför är det viktigt att vi fortsätter arbeta för ett hållbart skogsbruk.

Det svenska skogsbruket är väl ansett internationellt. Att det anses hållbart och är hållbart är kritiskt för omvärldens vilja att handla med Sverige. Därmed är det viktigt för svensk ekonomi. Krasst kan man väl säga att ett

skogsbruk som tar stor miljöhänsyn och har stort fokus på hållbarhet stärker svensk skogsindustri.

Herr talman! De näringar som är kopplade till skogen har inte bara stor betydelse för svensk export. De är också otroligt viktiga för den svenska landsbygden. Ett livskraftigt, hållbart skogsbruk är avgörande för en levande landsbygd. Många av de företag som är verksamma utanför städerna har på ett eller annat sätt en koppling till skogen.

Som bekant är det just företagare och entreprenörer som skapar jobben. Det är jobb som många gånger är avgörande för att människor som bor på landsbygden ska kunna bo och verka just där.

Skogen är också en viktig del av många svenskers privatekonomi. Många skogsbruk bedrivs småskaligt och långsiktigt. Många gånger får man del av det som förvaltats under lång tid, och ofta sköter man skogen med samma långsiktiga ansats som tidigare generationer.

Herr talman! Vi har vid flera tidigare debatter här i kammaren under våren talat om vikten av biologisk mångfald och välmående ekosystem. Det behöver vi göra även i den här debatten, som många har framhållit före mig. För att jordens ekosystem ska må väl krävs just biologisk mångfald.

Skogen behöver brukas så att alla arter i det svenska skogslandskapet kan finnas kvar. Många skogsägare tar ett stort ansvar. Om man ser det i ett bredare perspektiv är de produkter som kommer från skogen avgörande för den gröna omställningen. De produkterna och all råvara tas ut från skogen. Det behöver göras på ett sätt som samtidigt tar hänsyn till naturvärden och biologisk mångfald.

Skogspolitiken, som vi debatterar här i dag, är viktig och central i arbetet med att hejda förlusten av biologisk mångfald och livsviktiga ekosystem. Här vilar ett stort ansvar på både staten, skogsnäringen och skogsägarna. Det finns ett ansvar att bevara den biologiska mångfalden och att slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Vi behöver se till att värdefulla skogar kan skyddas. Skogsbruket ska vara effektivt och skonsamt.

Herr talman! Avslutningsvis: Utan allt det skogen ger, allt det jag har räknat upp, stannar Sverige. Likafullt gäller samma sak för miljön och den biologiska mångfalden. Utan välmående, välfungerande ekosystem, vad har vi för Sverige då?

Därför behöver vi ständigt ha fokus på att hitta en balans mellan produktionsmålet och miljömålet. Båda är lika viktiga.

(Applåder)

Anf. 73 MALIN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Tack till ledamoten Elin Nilsson för anförandet!

Våra myndigheter flaggar för att nybildandet av områdesskydd är på väldigt låga nivåer. Det är rekordlåga nivåer. Vi har tidigare debatterat, och jag har lyft fram, att anslagen för skötsel av värdefull natur och skydd av värdefull natur har minskat i regeringens budget. Ledamotens parti Liberalerna ingår i regeringen.

Myndigheterna har också varnat för att neddragningarna kommer att slå extra hårt mot arbetet med skogsskydd. När man tar del av skogspolitiken hos ledamoten Nilssons parti Liberalerna står det att läsa följande: ”Nationalparker, naturreservat och biotopskyddsområden är tillsammans med en fortsatt hög allmän hänsyn ryggraden i Liberalernas naturvårds-

politik. De kvarvarande naturskogarna, gammelskogarna, måste skyddas. Areal skyddad skog måste öka.”

Då blir min fråga till ledamoten: Hur tycker ledamot Nilsson att detta harmonierar med den politik som partiet nu står bakom och för i regeringsställning?

Anf. 74 ELIN NILSSON (L) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten Larsson!

Det är viktigt att skydda skogar som har höga naturvärden. Det är en åsikt som vi står fast vid. Områden som har höga naturvärden kan behöva skyddas.

I det läget vi lade fram budgeten i höstas tog vi ansvar för ett svårt ekonomiskt läge. Det fanns inte utrymme att avsätta mer pengar. Men för oss i Liberalerna är det fortsatt viktigt att det finns pengar avsatta för att skydda skog.

Om staten finner att en skog inte kan fortsätta att brukas och det i princip läggs ett näringsförbud på den är det självklart att markägaren ska ha rätt till ersättning för det. Det handlar om rättssäkerhet, att värna äganderätten, tillförlitligheten för skogspolitiken och sådant.

Vi ser såklart gärna att vi fortsätter att avsätta pengar för att skydda skog. Hur det kommer att se ut framgent är en fråga för diskussion.

En annan fråga är att vi ser komplexiteten i skogspolitiken. Det är också därför det är en ny skogsutredning på gång. Det är också därför Miljömålsberedningen har det uppdrag den har. På sikt kommer det att komma svar på dina frågor.

Anf. 75 MALIN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Nilsson, för svaret!

Jag vill ställa en annan fråga. I anförandet lyfte ledamoten fram något som jag själv lyfte fram. Det är att skogen är viktig för jobben på landsbygden.

Vi ser att de skogliga jobben försvinner alltmer från landsbygden. För varje år kommer i stället tusentals skogsarbetare till Sverige från Europa men även från länder utanför Europa. De jobbar framför allt som plantörer och röjare. Men vi ser redan nu att man ersätter lokala entreprenörer med snabbutbildade skogsmaskinsförare från exempelvis Rumänien.

Jag ser en stor fara här. Det gäller att vi tappar väldigt mycket viktig kunskap som vi traditionellt alltid har haft här i Sverige om skogen, och framför allt hur vi brukar skogen. Som skogsmaskinsförare är det exempelvis otroligt viktigt med den hänsyn du tar när du för fram de enormt stora och tunga maskinerna, vilka träd du sparar, var du ska hugga ned och så vidare.

Jag ser en stor oro här. Det sker en lönedumpning, och arbetstillfällen försvinner från våra svenska medborgare och framför allt svenska ungdomar. När jag var ung var att sätta plantor ett av de bästa sommarjobben man kunde ha. Det tjänade man riktigt bra på, faktiskt.

Min fråga till ledamoten är: Hur ser ledamoten på detta?

Anf. 76 ELIN NILSSON (L) replik:

Herr talman! Stort tack för frågan, ledamoten Larsson!

Generellt ser jag positivt på arbetskraftsinvandring. Jag har inga problem med att det kommer människor från andra länder och jobbar i Sverige om det finns jobb för dem att ta.

Sedan vilar det såklart alltid ett stort ansvar på den som har anställda, oavsett om de kommer från Sverige eller från andra länder, att se till att de utför de arbeten de är satta att göra i enlighet med de regler och lagar som finns och de miljöhänsyn som ska tas. Där vilar alltså ett stort ansvar på den som ansvarar för arbetskraften.

Jag delar bilden av att skogsplantering är ett av de bästa sommarjobb man kan ha om man bor på landsbygden. Detta är en erfarenhet som jag tror att vi delar. Det är slitsamt, men det är också en otroligt viktig erfarenhet att ha med sig i livet. Det skapar också stor förståelse för skogen och skogsbruket. Om man som ungdom får chansen att plantera skog tycker jag att man ska ta den.

Anf. 77 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Vi står bakom alla våra reservationer, men denna gång yrkar vi bifall endast till reservation nummer 10.

Svensk skog är något att vara stolt över. Sverige har världens mest hållbara skogsbruk. Vi är ganska eniga om detta i kammaren. Det finns lite olika synsätt när det gäller hur mycket som ska skyddas och inte skyddas och hur mycket pengar som ska läggas på dessa saker. Men utgångspunkten, att man ser positivt på skogsbruket, har vi trots allt en bred enighet om här i riksdagen, vilket man inte kan tro om man följer bevakningen i Dagens Nyheter eller public service, där jag vill påstå att man ger något slags kampanj mot skogsbruket från miljöreelsen oproportionerligt utrymme.

Herr talman! Här i Sverige har vi brukat våra skogar i hundratals år. I dag kan man säga att i princip all skog i vårt land någon gång har brukats. Att vi ständigt upptäcker ovanliga arter i våra skogar är ett tecken på att skogsbruket är hållbart. Trots att vi brukat skog i Sverige så länge har vi ständig tillväxt.

När det gäller arter kan vi se att inga arter har dött ut de senaste 30 åren. Under de senaste 50 åren handlar det om oerhört få skogslevande arter som dött ut, färre än tio. Den typiska arten som dött ut levde i den allra sydligaste delen av Sverige i olika mellanformer mellan ädellövskog och jordbruk. Det finns inga tecken på att antalet arter som försvinner i Sverige ökar, snarare tvärtom.

Herr talman! Det svenska skogsbruket bidrar i dag till en varierande landskapsbild eftersom vi får skog av olika åldersklasser. Detta gör att vi får ett rikt djurliv i form av exempelvis älg i nyavverkad skog men kan plocka svamp och bär i äldre skog. Det svenska skogsbruket är en tillgång för den biologiska mångfalden.

Herr talman! Det svenska skogsbruket är också en del av en fantastisk skogsindustri – en industri som är grundläggande för den gröna omställningen och för jobb och tillväxt, framför allt på landsbygden. Det handlar om råvaror för att producera småhus, höghus, tidningar och blöjor men även om råvaror för textilproduktion, flygbränslen och nedbrytbara plaster.

Skog som inte brukas kommer däremot inte att i betydande utsträckning kunna bidra till minskade utsläpp eftersom vi inte kan ta del av råvarorna. I en nypublicerad finsk forskarrapport konstaterar man också att potentialen att minska växthusgaserna i atmosfären genom att inte bruka skog är mycket låg. Det bästa vi kan göra är alltså att fortsätta bruka skogen.

Herr talman! Hållbarhet bygger på tre ben: ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Jag har just givit exempel på hur Sveriges skogsbruk är hållbart ur dessa tre aspekter. Jag vill därför återigen påpeka att Sveriges skogsbruk, förmodligen tillsammans med Finlands, är världens bästa.

Herr talman! Skyddade områden står på många sätt i centrum av skogsdebatten, som vi har hört här i kammaren under replikskiften. Från Sverigedemokraternas sida värnar vi skydd av värdefull natur, men detta betyder inte att arealerna måste öka år för år. Vi anser att skydd inte i första hand ska inriktas på en given andel av total areal utan anpassas efter naturtypens totala areal och med hänsyn till förekomst av akut hotade arter. När det gäller ovanliga naturtyper behöver större andel av arealen vara föremål för naturvårdsinsatser för att en tillräcklig areal ska nås. Totalt skydd, som ofta tillämpas i barrskogsområden, är ofta en olämplig väg i dessa miljöer. Det är snarare väl avvägd skötsel som behövs för att bevara och utveckla dem.

Vidare anser vi att skydd inte bör bygga på en så vid definition som i dag utan i normalfallet utgå från konstaterad förekomst av verkligt sällsynta, akut hotade arter. Med denna förändring säkerställs att skyddssystemet blir mer objektivt och att naturskyddsinsatser görs där de gör störst nytta i förhållande till kostnaderna för ägarna och samhället.

Herr talman! Rapporteringen avseende miljömålet Levande skogar har främst hanterats av Artdatabanken och SLU, utan insyn från andra som kan ha intresse av att lämna synpunkter på det naturvårdsarbete som bedrivs i skogen och dess betydelse för hotade arter och livsmiljöer. Därtill har Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen yttrat sig över om målet är uppnått.

Som vi ser det finns oklarheter i redovisning, rapportering och slutsatser, vilket visar att utvärderingen av miljömålet Levande skogar behöver förändras. Vissa av målen är, som vi ser det och som många experter bedömt det, rent utopiska eftersom de inte kan nås. Exempelvis kan inte alla arter uppnå gynnsam bevarandestatus inom Sveriges gränser. Det går inte. Ett mycket stort antal arter som lever i Sverige har inte, har aldrig haft och kommer inte någonsin att ha ett tillräckligt antal för att nå sådan status. Sådana utopiska mål behöver snarast arbetas bort ur miljömålen. Målen bör också vara formulerade så att de är realistiskt nåbara. Rapporteringen av miljömålet Levande skogar bör i framtiden innefatta ett genomtänkt remissförfarande för att säkerställa en objektiv bedömning av hur långt vi nått.

Herr talman! Om vi ska kunna fortsätta att öka virkesproduktionen och förbättra den biologiska mångfalden måste myndigheterna ha som tydlig huvuduppgift att stötta skogsägare och inte motarbeta dem. De ska verka för bättre skogsskötsel och naturvård genom rådgivning och genom att kunna erbjuda betalda skötselavtal där så krävs.

Anf. 78 KAJSA FREDHOLM (V):

Herr talman! I dag debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkande om skogspolitik. Vänsterpartiet står bakom alla yrkanden i vår motion, men jag väljer att yrka bifall endast till reservation 18, som handlar om skydd av skogar med höga naturvärden.

I Sverige består landytan till 70 procent av skogsmark, och skogen förser oss med en rad värdefulla ekosystemtjänster som vatten- och luftrening och ger oss dessutom viktig träråvara.

Den svenska skogen står i dag inför stora utmaningar, för det är ett högt tryck på skogen. För att mildra klimatkrisen och förbättra utvecklingen när det gäller den biologiska mångfalden behöver skogen bidra mer. Skogen ska också leverera råvara till en rad produkter som ska kunna ersätta fossila bränslen, plast och tunga byggmaterial. Detta är en del i den gröna omställning vi nu befinner oss i, och den är viktig för både jobb och svensk ekonomi. Men här finns en konflikt om fortsatt hög avverkning eller mer skyddad skog. Mycket står på spel, och olika intressen står emot varandra.

Kommer skogen att klara allt detta, öka den biologiska mångfalden och inbindningen av koldioxid och samtidigt leverera mer träråvara? Nja, jag tror inte att det är möjligt.

Herr talman! Den biologiska mångfalden är en grundförutsättning för allt i skogen. Vänsterpartiet anser inte att det svenska skogsbruket i sin helhet är att betrakta som tillräckligt hållbart för att vi ska kunna nå våra klimatambitioner och bevara en hög biologisk mångfald. Vår inställning är att produktionsmålen behöver vara underställda miljö- och klimathänsynen.

För att uppnå ett hållbart skogsbruk kan inte råvaruförsörjningen vara styrande för hur våra skogar ska brukas. Naturens gränser med bevarade ekosystem och biologisk mångfald måste vara ramen för hur skogarna nyttjas, och inom dessa ramar bör ett hållbart brukande förse oss med råvaror och energi som bland annat kan ersätta fossil energi och andra råvaror med stor klimatpåverkan.

Att vi på ett hållbart sätt nyttjar vår skogsråvara är helt avgörande för att vi ska kunna möta såväl klimatkrisen som utarmningen av den biologiska mångfalden, och dessa kriser måste lösas tillsammans.

I dag sker avverkning av skogar med höga befintliga naturvärden, så kallade värdekärnor, trots att det råder stor brist på dessa naturmiljöer för en mängd hotade växt- och djurarter. Dessa skogar har ofta hög variation och är ofta naturskogsartade.

Naturvårdsverket anser att stora ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte ska avverkas. Trots att den tidigare regeringen hade ambitionen att inga skogar med höga naturvärden skulle avverkas underlät man att vidta åtgärder för att förhindra det. Därmed försvåras kontinuerligt möjligheten att bevara de kvarvarande livsmiljöerna för missgynnade arter i skogsbruket. Regeringen bör skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning i syfte att stoppa avverkning av skogar med höga naturvärden.

Herr talman! Den svenska fjällnära skogen är ett unikt område med stora naturskogar och höga naturvärden. Naturskogarna i fjällområdet är några av de få intakta skogslandskap som fortfarande finns kvar i Europa. Vänsterpartiet anser att det är av högsta prioritet att dessa skogar skyddas.

Mark- och miljööverdomstolen kom 2020 med vägledande domar som konstaterar att skogsägare som inte får avverka i fjällnära skog på grund av att det finns höga naturvärden har rätt till ersättning från staten. Vi anser att regeringen nu måste säkerställa att natur- och kulturvärdena långsiktigt bevaras och att statliga medel finns tillgängliga för att ersätta de markägare som har rätt till ersättning.

Vi anser att det behövs en strategi för att säkerställa att de fjällnära skogarna får ett långsiktigt formellt skydd. Även Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har tydliggjort behovet av ökade medel för skyddet av fjällnära skogar. Naturvårdsverket har också konstaterat att det behövs särskilda insatser för att bevara stora naturskogar som i dag förvaltas av de statliga skogsförvaltarna. Regeringen bör tillse att en strategi presenteras med nödvändiga anslagsmedel samt ersättningsmarker från Sveaskog för att säkerställa att de fjällnära skogarnas natur- och kulturvärden långsiktigt kan bevaras.

Regeringen bör även tillse att en översyn av skogspolitiken genomförs i syfte att stärka måluppfyllelsen av våra miljö kvalitetsmål och för att uppnå ett hållbart nyttjande av naturresurser. Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall sluta naturvårdsavtal eller bilda biotopskyddsområden. Särskilt viktigt är att det finns resurser till skogsägare med mindre skogsinnehav med hög andel naturvärden.

Herr talman! Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruk, även kallat kalhyggesbruk. Över 95 procent av de brukade skogarna i Sverige förvaltas genom trakthyggesbruk, och den metoden har stor påverkan på bland annat den biologiska mångfalden.

Klimatkrisen kräver skyndsamma åtgärder för att lagra in kol från atmosfären, och Vänsterpartiet vill stärka kolinlagringen och den biologiska mångfalden genom att i ökad utsträckning skydda skog och öka arealen med mer kontinuitetsskogsbruk i stället för kalhyggesbruk. Att öka inslaget av kontinuitetsskogsbruk där i stället särskilt utvalda träd eller mindre grupper av träd avverkas kan således ge vinster både för den biologiska mångfalden och för klimatet samt stärka skogens sociala värden.

Men det behövs även ekonomiska incitament för privata skogsägare att låta skogen bli äldre innan den avverkas och anpassa gallringar för ökad kolinlagring. Det skulle gynna såväl landsbygd som klimatnytta liksom den biologiska mångfalden. För landsbygden kan det även bidra till en förbättrad livsmiljö och stärkta förutsättningar. För att stimulera att en ökad areal kan brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder vill vi införa ett omställningsstöd för markägare, då omställningen kan vara förenad med ökade kostnader i övergången.

Avslutningsvis: Vi behöver en frisk och välmående skog som kan både ge oss träråvara på ett hållbart sätt och leva upp till målen om biologisk mångfald och till våra klimatmål.

Anf. 79 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Detta är angelägna frågor både kort- och långsiktigt. Jag har särskilt fäst mig vid en av de avslutande punkterna i Kajsa Fredholms anförande. Det handlar om uppfattningen att trakthyggesbruket på sikt bör fasas ut. Det är Vänsterpartiets hållning. Jag har också sett att ni har en

målformulering om att 30 procent ska förändras till 2030, kopplat till trakthyggesbruken. Det är en ganska hög ambition.

Vänsterpartiet föreslår i sin reservation – och detta lyfts också i anförandet – att ett ekonomiskt stöd från staten ska ges till de berörda. Jag skulle vilja veta hur Vänsterpartiets helhetsperspektiv ser ut här, alltså vilka ekonomiska konsekvenser det får för statens budgetmedel fram till 2030 om man skulle nå Vänsterpartiets första etappmål.

Det nämndes att omställningsstödet skulle vara under en övergångstid. Hur ser då konstruktionen på omställningsstödet ut, med tanke på att det får så stora ekonomiska konsekvenser för den som inte får genomföra sitt aktiva skogsbruk i enlighet med sin planering och utnyttja hyggesmöjligheterna?

Anf. 80 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Herr talman! Det var väldigt många frågor här. Men det är bra att Daniel Bäckström har läst i alla fall våra yrkanden väldigt noga och kanske även vår motion.

Vi anser att det i dag är alldeles för stor del av skogen som brukas genom kalhyggesbruk. Vi står inför en klimatkris. Vi behöver friska ekosystem för att kunna mildra den klimatkrisen, och då behöver vi bruka en större del av skogen på det sätt som vi anser vara hållbart. Vi ser också att det kommer att behövas medel från samhället för att hjälpa till. Som Miljöpartiet också lyfte behövs det kunskap och utbildning för att lära sig metoder, men det kommer även att behövas medel för en övergång till ett hållbart skogsbruk.

Vi satsar i vår budget 4 ½ miljard mer än regeringen på olika åtgärder för skogen, bland annat för att en övergång ska kunna uppmuntras och genomföras.

Då är min fråga till Centerpartiet: Vad har ni i er budget för att till exempel ersätta skogsägare? Jag tänker på alla de skogsägare som nu vill skydda sin skog och på att det inte finns medel till det.

Anf. 81 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Vi har haft de budgetmässiga diskussionerna tidigare. Det jag vill uppehålla mig kring är just Vänsterpartiets väldigt tydliga långsiktiga ambition att helt fasa ut trakthyggesbruket. Det får oerhört stora konsekvenser för den svenska skogsproduktionen. Jag tänker också på etappmålet till 2030 – nästan en tredjedel av trakthyggesbruket skulle då förändras. Då är det en väldigt viktig signal från Vänsterpartiets sida till svensk skogsnäring och till skogsägarna. Hur tänker man att detta praktiskt ska lösas? Jag kan inte tänka mig att de 4,5 miljarder som nämns tillnärmelsevis skulle räcka för att fasa ut trakthyggesbruket.

När det gäller koldioxid och den växande skogens viktiga betydelse för att binda koldioxid är det en cykel. När det är färdigväxt är det en nettollutsläppssummering. Det är den växande skogen som binder, och då behöver det också brukas utifrån det perspektivet.

Men frågan gäller alltså hela det grundläggande perspektivet. Om Vänsterpartiet skulle styra skogspolitiken skulle trakthyggesbruket fasa ut, och det skulle göras tämligen snabbt.

Då är frågan: Vad handlar detta om för pengar? Men framför allt undrar jag utifrån ett perspektiv som handlar om privat skogsägande. Hur lång tid kommer jag, som skogsägare, att kunna ta del av detta omställningsstöd? Vad handlar det om för pengar för att täcka de stora inkomstbortfall som det skulle innebära om ett aktivt skogsbruk inte får genomföras? Vad skulle det innebära om Vänsterpartiet får genomföra dessa väldigt drastiska åtgärder?

Anf. 82 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Herr talman! Det står i vårt yrkande att trakthyggesbruket på sikt behöver fasas ut. Det finns en anledning till att det står ”på sikt”. Relativt snabbt, som ledamoten säger, tror jag inte att det kommer att gå. Det har ledamoten alldeles rätt i. Vi har inte satt någon tid där, utan det är ett arbete som behöver påbörjas. Man börjar i liten skala, och sedan måste man skala upp. Vi har då också lagt ett antal miljarder mer i medel än regeringen.

Jag tror alltså inte att ledamoten behöver vara så orolig för detta. Sedan behöver vi faktiskt ställa om många näringar, och skogen är en näring som står under omställning i den gröna omställningen för att man ska klara klimatet. Kalhyggesbruket är ett problem i dag, för vi behöver minska utsläppen väldigt snabbt. Det tar 20 år innan ett kalhygge har vuxit upp så mycket att det återigen suger upp bra med koldioxid.

Det är detta svar jag har.

Anf. 83 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för anförandet från Vänsterpartiet. Jag reagerar nog på lite liknande sätt som Daniel Bäckström från Centerpartiet gjorde på vissa saker. Jag skulle vilja ha klargöranden kring en del frågor.

Vänsterpartiet lyfter här väldigt mycket att man är tveksam till det svenska brukandet i skogen i dag, huruvida det är hållbart eller inte. Man lyfter att man vill skydda väldigt mycket mer natur, både allmänt i skogen och kanske framför allt i den fjällnära skogen. Enligt vad jag förstår är det förslag liknande det som Skogsutredningen hade kopplat till fjällnära skog, där man pratade om ett längre bälte.

Det vi då ska komma ihåg, herr talman, är att över 50 procent av den fjällnära skogen redan är skyddad och tagen ur produktion. Vad skulle det innebära om vi fortsätter att ta mark ur produktion i den fjällnära skogen? Det skulle innebära att vi tar död på landsbygden i dessa områden genom att det då inte längre finns incitament för entreprenörer att finnas här. Det finns då inte incitament för människor runt skogsindustrin att finnas i dessa områden, där skogen är den huvudsakliga näringen.

Detta skulle också ta bort möjligheten för enskilda skogsägare att låna pengar och utveckla sina landsbygdsföretag, för skogen är garanten som gör att dessa människor får låna pengar och kan bedriva sin näringsverksamhet.

Det hade varit intressant att höra vad Vänsterpartiet har för lösning på detta när man nu vill lägga en död hand över dessa områden i den fjällnära skogen.

Anf. 84 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Herr talman! Tack så mycket, John Widegren, för din fråga! Den fjällnära skogen är, som jag sa i mitt anförande, ett av de största områdena med orörd skog och naturskog. Det här bältet går från Dalarna och norröver. Vi är helt övertygade om att detta behöver skyddas.

Jag håller inte alls med om att detta skulle vara som att lägga en död hand över dem som bor där och som brukar. Det finns många möjligheter att använda skogen på sätt som kan vara kommersiellt lönsamma och även för andra ändamål.

Som jag sa förut lägger vi 4 ½ miljard mer i budgeten för skydd av skog, och detta är just en av anledningarna. Då vill jag ställa frågan till John Widegren: Varför drar regeringen ned på anslagen till skydd av skog? Det vore kul att få en förklaring till det när väldigt många skogsägare faktiskt väntar på ersättning och när det är långa köer.

Anf. 85 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaren. Vi är nog inte riktigt överens när det kommer till den fjällnära skogen – så kan vi väl säga.

Jag hör vad som sägs. Vänsterpartiet menar att man vill lägga 4 ½ miljard mer till skydd av natur och så vidare. Jag kan tycka att det i en tid när den viktigaste uppgiften är att pressa ned inflationen är lite magstarkt att, som Vänsterpartiet, låna 100 miljarder i sin statsbudget. Det är inte en ansvarsfull ekonomisk politik. Och det är klart att man får mycket medel att strössla omkring sig när man lånar pengar till sitt budgetförslag.

Det fördes en diskussion här kring kontinuitetsskogsbruk kontra trakt-hyggesbruk. Vi har en gång i tiden i princip förbjudit kontinuitetsskogsbruket i Sverige just för att det inte levererade skog, virke och råvara på ett tillfredsställande sätt. Jag tror absolut att skogsägarna i dag själva kan avgöra huruvida skogen passar för ett trakthyggesbruk eller ett kontinuitetsskogsbruk. Jag är själv skogsägare, och jag nyttjar båda brukandeformerna där det passar.

Enligt EU:s skogsstrategi skulle man i mycket högre grad använda sig av just kontinuitetsskogsbruk. Balanskommissionen tog fram en ekonomisk rapport, som man presenterade förra sommaren, om vad det skulle innebära för Sverige rent kostnadsmissigt. Här talar vi alltså om hundratals miljarder. Den effekten skulle det bli för Sverige.

Man kan väl inte från Vänsterpartiets sida mena att man ska låna de pengarna i statsbudgeten? Det är hundratals miljarder. Det är miljarder till skogsägarna men också miljarder till svensk skogsindustri.

Man måste faktiskt på ett trovärdigare sätt föredra vad dessa förändringar av den svenska skogspolitiken skulle innebära för landet Sverige och för landet Sveriges ekonomi.

Anf. 86 KAJSA FREDHOLM (V) replik:

Herr talman! Nu blev det väldigt yvigt, med EU-nivå och allt möjligt. När det gäller årets budget har vi inte lånat 100 miljarder. Vi kommer att lägga fram ett investeringspaket på 700 miljarder med klimatinvesteringar, och där kommer det självklart att finnas åtgärder för den gröna omställning som även behöver göras i skogen.

Det är inte så att vi vill att all skog inte ska brukas, utan vi vill att en större del ska brukas med kontinuitetsbruk. Detta behöver vi också göra. Jag menar, i både FN och EU har vi ju klimatlöften som vi ska hålla, och vi har även våra egna klimatmål. Därför tycker jag att det blir väldigt yvigt och nästan oansvarigt att påstå att vi inte skulle värna skogsindustrin, när skogsindustrin kan ställa om och bruka skogen på ett hållbart sätt.

Anf. 87 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Som sista anmälda talare i dagens genomförda och pågående debatter är det intressant att få summera dessa oerhört viktiga frågor, inte minst i en tid när det är väldigt osäkert vad som händer i omvärlden och hur det kommer att påverka förutsättningarna för vårt land på både kort och lång sikt.

Centerpartiet har varit och är aktivt i skogsfrågor. Vi har varit med och tagit ansvar de senaste åren kopplat till de propositioner som vi har beslutat om men även de som ligger för fortsatt arbete. För oss är det oerhört viktigt att betona att den svenska skogen fortsatt bör vårdas och brukas enligt principen från 30 år tillbaka om frihet under ansvar. Vi menar att det går att förena en konkurrenskraftig svensk skogsnäring med en utveckling som bevarar den biologiska mångfalden och också tar ansvar för klimatutmaningen.

För att säkerställa en sådan utveckling behöver rättssäkerheten för såväl markägare som företag stärkas. Det här måste ständigt vara ett ansvar för oss förtroendevalda och också företrädare för den statliga myndighetsstrukturen eller för dem som styr och följer upp denna. Att ha fokus på rättssäkerhetsfrågorna är oerhört viktigt för att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till.

Herr talman! Skogen är en nyckel för att klara jobb, tillväxt, biologisk mångfald och klimatomställning. Det är en viktig och betydande verksamhet för vårt rike. Cirka 10 procent av Sveriges totala varuexport är kopplad till skogsnäringens verksamheter, och det skapar jobb och tillväxt inte minst på orter i glesbygd. I skogslänen är det en rätt stor del av de sysselsatta som finns inom skogsnäringen.

Vi vill att Sverige ska ha en växande skogsnäring men också en ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. Det är helt grundläggande att vi främjar en hållbar skoglig tillväxt och ersätter fossila råvaror. Vi ska främja kolinbindning i biomassa och arbeta för att läckage av växthusgaser från mark och andra källor minskas.

Som vi har hört vid flera tillfällen tidigare i dagens debatt om skogsfrågorna avverkas i dag träd som har växt och stått i minst 80 år. De plantor eller frön som kommer i marken och slår rot tas om hand av kommande generationer. Det är både ett kortsiktigt och ett långsiktigt oerhört viktigt arbete som dessa frågor omfattar. Det är också viktigt att betona att virkesförrådet faktiskt har ökat från 1 till 3 miljarder kubikmeter under den senare halvan av förra seklet och de två första decennierna av detta sekel och att detta ger en enorm potential för fortsatt skogsbruk.

Herr talman! Det är viktigt att lyfta betydelsen av det enskilda och privata skogsägandet. För många är skogen som inkomst och säkerhet helt avgörande för möjligheten att bo och verka runt om i vårt land. Det bidrar inte bara till en stark nettoexport och intäkter för landet utan även till en positiv utveckling i många bygder. Detta måste vi främja, och då är det oerhört viktigt att det finns ett hållbart brukande och att brukandet ges förutsättningar att utvecklas.

För Centerpartiet handlar det fortsatt om att vidta åtgärder som stärker äganderätten, att det finns flexibla skyddsformer och att incitamenten ökas för naturvärden i skogen med frivillighet som grund. Jag och Centerpartiet har förväntningar på att regeringen går fortsatta steg i denna riktning som stärker arbetet med frivillighet som grund utifrån ett äganderätts- och brukanderättsperspektiv.

Vi har följt hur osäkerheten för många skogsägare har varit stor utifrån de senaste årens agerande från statliga företrädare, särskilt när det gäller ersättningsfrågor kopplat till naturvårdsinsatser och skydd av natur. Det handlar om myndigheternas agerande när det gäller målet om levande skogar, artskyddet, inventeringen av nyckelbiotoper men också den fjällnära skogen. Begränsningarna har varit svåra för många enskilda skogsägare med kostsamma utredningar och rättstvister som följd. För oss centerpartister är det självklart att myndigheternas arbete ska bedrivas i god samarbetsanda med markägare men också att man utgår från de lokala perspektiven i vad som främjar ett hållbart brukande över tid.

När det införs restriktioner måste staten på ett tydligt kortsiktigt sätt men också långsiktigt täcka kostnader för den enskilda skogsägaren. Utgångspunkten måste vara att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas. Det här är viktigt både med tanke på diskussionen i dagens debatt och pågående arbete och också de möjligheter som ligger framåt.

För Centerpartiet är det viktigt med förenklade rättsliga prövningar för markägare när det handlar om restriktioner och begränsningar i markanvändning men också att det frivilliga formella skyddet ska vara det huvudsakliga arbetssättet för det formella skyddet.

Centerpartiet står givetvis bakom att det är viktigt att skydda skogar med höga naturvärden från avverkning genom att utveckla de frivilliga certifieringarna av skogsbruk och produktkedjor som redan finns för att stärka trovärdigheten för svenska biobaserade produkter. En stor del av miljöskyddet bygger i dag på frivilliga åtgärder och avsättningar. Staten måste ta hänsyn till detta när mål sätts och krav ställs i det kommande arbetet.

Vi ser som sagt var en stor potential och stora möjligheter att kunna kombinera naturvård med brukande. Det finns även en stor potential att åstadkomma former för skydd där skogsägare har kvar ägandet av sin skog men med ett helt eller begränsat brukande som ger ett årligt arrende motsvarande avkastningen på näringsbegränsningen. Det är politik utifrån ett brukandeperspektiv och ett äganderättsperspektiv. Även detta måste ses över och anpassas över tid, eftersom naturvärdena förändras över tid och generationer.

För oss är det otänkbart att utgå från vad staten har rätt till eller vad någon säger sig ha rätt till som står i strid med den enskildes brukande- och äganderätt. Det här är också grunden för att stärka arbetet med en hållbar utveckling och klara omställningsfrågorna.

Den växande skogen är en resurs och en viktig del i att hantera de klimatmål som vi har åtagit oss att genomföra som nation, och den svenska skogen har en viktig roll för svensk ekonomi och för att fasa ut det fossila. Vidare nettobinder den svenska skogen mer än 40 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter varje år, och när skogen slutar växa nås en kolbalans, vilket innebär att skogen släpper ut lika mycket som den binder. För Centerpartiet är det viktigt att skogen ska stå, växa, ta upp koldioxid och brukas ansvarsfullt.

Jag har möjlighet att yrka bifall till nio centerreservationer som baseras på rätt många yrkanden som vi har lämnat in inför årets motionsbehandlingsar, men i dag väljer jag att yrka bifall endast till reservation 13.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.00 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 maj

KrU8 Kultur för alla

Punkt 1 (Kulturens oberoende ställning)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

3. res. 2 (MP)

Förberedande votering:

23 för res. 1

13 för res. 2

257 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

258 för utskottet

21 för res. 1

13 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2022/23:111
24 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 62 SD, 59 M, 18 V, 14 KD, 11 L, 1 -
För res. 1: 21 C
Avstod: 13 MP
Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 3 (Nationella minoritetens språk och kultur)

1. utskottet
2. res. 5 (V)
Votering:
199 för utskottet
18 för res. 5
76 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 1 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 11 L
För res. 5: 18 V
Avstod: 62 SD, 13 MP, 1 -
Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L
Josef Fransson (SD) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Litteratur och läsande)

1. utskottet
2. res. 9 (S)
Votering:
170 för utskottet
93 för res. 9
30 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 1 MP, 11 L, 1 -
För res. 9: 93 S
Avstod: 18 V, 12 MP
Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L
Emma Nohrén (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Konstnärernas villkor)

1. utskottet
2. res. 18 (S)
Votering:
102 för utskottet
93 för res. 18
98 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 59 M, 18 V, 14 KD, 11 L

För res. 18: 93 S

Avstod: 63 SD, 21 C, 13 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 11 (Kultur i hela landet)

1. utskottet

2. res. 23 (SD)

Votering:

84 för utskottet

64 för res. 23

145 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 59 M, 14 KD, 11 L

För res. 23: 63 SD, 1 -

Avstod: 93 S, 18 V, 21 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU12 Företag, kapital och fastighet

Punkt 2 (Utdelning och kapitalvinster till delägare i fåmansföretag)

1. utskottet

2. res. 5 (S)

Votering:

179 för utskottet

93 för res. 5

21 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 18 V, 14 KD, 13 MP, 11 L, 1 -

För res. 5: 93 S

Avstod: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 3 (Kapitalbeskattning)

1. utskottet

2. res. 7 (S, V)

Votering:

169 för utskottet

111 för res. 7

13 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2022/23:111
24 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 11 L, 1 -
För res. 7: 93 S, 18 V
Avstod: 13 MP
Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 7 (Boendebeskattning m.m.)

1. utskottet

2. res. 11 (V)

3. res. 12 (C)

Förberedande votering:

20 för res. 11

21 för res. 12

252 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 12.

Gustaf Lantz (S) och Camilla Hansén (MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

192 för utskottet

20 för res. 12

81 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 1 C, 14 KD, 13 MP, 11 L, 1 -

För res. 12: 20 C

Avstod: 63 SD, 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Rickard Nordin (C) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Avdrag för sponsring av kultur)

1. utskottet

2. res. 14 (MP)

Votering:

280 för utskottet

13 för res. 14

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 18 V, 21 C, 14 KD, 11 L, 1 -

För res. 14: 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 12 (Beredskapsskatt)

1. utskottet

2. res. 16 (S, V)

Votering:

182 för utskottet

111 för res. 16

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 13 MP, 11 L, 1 -

För res. 16: 93 S, 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 13 (Övriga skatter)

1. utskottet

2. res. 17 (SD)

Votering:

207 för utskottet

65 för res. 17

21 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 18 V, 14 KD, 13 MP, 11 L

För res. 17: 1 S, 63 SD, 1 -

Avstod: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU10 Högskolan

Punkt 1 (Styrning och akademisk frihet)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

66 för res. 1

21 för res. 2

206 avstod

56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Stefan Olsson (M) och Anna Starbrink (L) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

208 för utskottet

64 för res. 1

21 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2022/23:111
24 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 59 M, 18 V, 14 KD, 13 MP, 11 L
För res. 1: 63 SD, 1 -
Avstod: 21 C
Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 8 (Resurstilldelningssystemet)

1. utskottet
2. res. 14 (S, MP)
3. res. 16 (V)
Förberedande votering:
104 för res. 14
18 för res. 16
171 avstod
56 frånvarande
Kammaren biträdde res. 14.

Huvudvotering:
148 för utskottet
105 för res. 14
39 avstod
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 S, 62 SD, 59 M, 14 KD, 11 L, 1 -
För res. 14: 92 S, 13 MP
Avstod: 18 V, 21 C
Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 9 (Antal och fördelning av högskoleplatser)

1. utskottet
2. res. 18 (S)
Votering:
136 för utskottet
93 för res. 18
64 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 59 M, 18 V, 21 C, 14 KD, 13 MP, 11 L
För res. 18: 93 S
Avstod: 63 SD, 1 -
Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 14 (Breddad rekrytering)

1. utskottet
2. res. 32 (MP)
Votering:
169 för utskottet
13 för res. 32
111 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 11 L, 1 -

För res. 32: 13 MP

Avstod: 93 S, 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Prot. 2022/23:111

24 maj

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 maj

SoU26 En sänkt åldersgräns för öppna insatser till barn utan vårdnadshavarens samtycke

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Öppna insatser utan vårdnadshavarens samtycke)

1. utskottet

2. res. 1 (C, MP)

Votering:

258 för utskottet

35 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 62 SD, 59 M, 18 V, 14 KD, 11 L, 1 -

För res. 1: 1 SD, 21 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 3 (Öppna insatser utan vårdnadshavarens kännedom)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

Votering:

200 för utskottet

93 för res. 2

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 18 V, 21 C, 14 KD, 13 MP, 11 L, 1 -

För res. 2: 93 S

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 4 (Processbehörighet)

1. utskottet

2. res. 3 (C)

Votering:

259 för utskottet

21 för res. 3

13 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2022/23:111
24 maj

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 18 V, 14 KD, 11 L, 1 -
För res. 3: 21 C
Avstod: 13 MP
Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

SoU13 Prioriteringar inom hälso- och sjukvården

Punkt 9 (Nationella screeningprogram)

1. utskottet
2. res. 15 (V)

Votering:

171 för utskottet
18 för res. 15
104 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 11 L, 1 -
För res. 15: 18 V
Avstod: 91 S, 13 MP
Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 18 (Nya könstillhörighetslagar)

1. utskottet
2. res. 26 (S)
3. res. 27 (V, MP)
4. res. 28 (C)

Förberedande votering 1:

31 för res. 27
21 för res. 28
241 avstod
56 frånvarande

Kammaren biträdde res. 27.

Förberedande votering 2:

92 för res. 26
30 för res. 27
170 avstod
57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 26.

Gudrun Nordborg (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

148 för utskottet
93 för res. 26
52 avstod
56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 14 KD, 11 L, 1 -

För res. 26: 93 S

Avstod: 18 V, 21 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 19 (Övriga frågor om könstillhörighet)

1. utskottet

2. res. 29 (SD)

Votering:

216 för utskottet

64 för res. 29

13 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 18 V, 21 C, 14 KD, 11 L

För res. 29: 63 SD, 1 -

Avstod: 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU10 Vägtrafik- och fordonsfrågor

Punkt 1 (En fossilfri fordonsflotta)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 3 (C)

Förberedande votering:

93 för res. 1

21 för res. 3

178 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

147 för utskottet

93 för res. 1

53 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 58 M, 14 KD, 11 L, 1 -

För res. 1: 93 S

Avstod: 1 M, 18 V, 21 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Lars Englund (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Prot. 2022/23:111
24 maj

Punkt 3 (Andra styrmedel i fråga om transportsektorns klimatmål)

1. utskottet
2. res. 8 (SD)

Votering:

195 för utskottet

63 för res. 8

34 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 18 V, 14 KD, 11 L

För res. 8: 63 SD

Avstod: 21 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L, 1 -

Punkt 8 (Bilpooler)

1. utskottet
2. res. 21 (MP)

Votering:

195 för utskottet

13 för res. 21

85 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 18 V, 14 KD, 11 L

För res. 21: 13 MP

Avstod: 63 SD, 21 C, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 14 (Historiska fordon och motorhobbyn)

1. utskottet
2. res. 30 (SD)

Votering:

228 för utskottet

65 för res. 30

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 18 V, 21 C, 14 KD, 13 MP, 11 L

För res. 30: 1 S, 63 SD, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Adnan Dibrani (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

1. utskottet
2. res. 36 (SD, C)

Votering:

209 för utskottet

84 för res. 36

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 18 V, 1 C, 14 KD, 13 MP, 11 L

För res. 36: 63 SD, 20 C, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Rickard Nordin (C) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

24 maj

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU21 Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott

Punkt 1 (Drogtester av barn under 15 år i fler fall)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

274 för utskottet

18 för res.

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 20 C, 14 KD, 13 MP, 11 L, 1 -

För res.: 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 4 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU22 Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU24 Effektivare åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU19 Ökad transparens för stora företags skattebetalningar

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Lagstiftningens framtida utformning)

1. utskottet
2. res. (V, MP)

Votering:

261 för utskottet

31 för res.

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 62 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 11 L, 1 -

För res.: 18 V, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

**SfU13 Riksrevisionens rapport om spårbyte i migrationsprocessen –
kontroller och uppföljning**

Punkt 1 (Spårbyte)

1. utskottet
2. res. (V, C, MP)

Votering:

242 för utskottet

51 för res.

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 1 C, 14 KD, 11 L, 1 -

För res.: 18 V, 20 C, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

**SfU18 Anpassning av svensk rätt till EU:s nya system för reseuppgif-
ter och resetillstånd**

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU15 Skogspolitik

Punkt 2 (Skogsbrukets roll i bioekonomin)

1. utskottet

2. res. 4 (S)

Votering:

179 för utskottet

93 för res. 4

21 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 59 M, 18 V, 14 KD, 13 MP, 11 L, 1 -

För res. 4: 93 S

Avstod: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 4 (Landskapsplanering)

1. utskottet

2. res. 9 (MP)

Votering:

262 för utskottet

13 för res. 9

18 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 11 L, 1 -

För res. 9: 13 MP

Avstod: 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 5 (Förutsättningar för skydd av skog)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

208 för utskottet

64 för res. 10

21 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 59 M, 18 V, 14 KD, 13 MP, 11 L

För res. 10: 63 SD, 1 -

Avstod: 21 C

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Punkt 6 (Olika former för skydd av skog)

1. utskottet

2. res. 13 (C)

Votering:

241 för utskottet

21 för res. 13

31 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 14 KD, 11 L, 1 -

För res. 13: 21 C

Avstod: 18 V, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Prot. 2022/23:111
24 maj

Punkt 9 (Skydd av skogar med höga naturvärden)

1. utskottet
2. res. 18 (V)

Votering:

275 för utskottet

18 för res. 18

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 59 M, 21 C, 14 KD, 13 MP, 11 L, 1 -

För res. 18: 18 V

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 6 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 5 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 23 maj

2022/23:364 Regelförenklingar och regelförbättringar

av *Elisabeth Thand Ringqvist* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:365 Resurstilldelning till vägarna i Jämtlands län

av *Kalle Olsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 maj

2022/23:697 Etablering av Skåne Havsvindpark

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:698 Väntetider för anmälda våldtäkter i Region Mitt

av *Jim Svensk Larm* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:699 Stöd till adopterade från Chile

av *Martina Johansson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:700 Folkhögskolornas betydelse

av *Tomas Eneroth* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:701 Människohandel som en del av arbetslivskriminaliteten

av *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:702 Konkurer av småföretag

av *Daniel Vencu Velasquez Castro* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

Prot. 2022/23:111

24 maj

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.32.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 11 anf. 29 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 68 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.00 och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Anmälan om faktapromemorior	3
§ 6 Ärende för hänvisning till utskott	3
§ 7 Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott	3
Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU21	3
Anf. 1 ANNA WALLENTHEIM (S)	3
Anf. 2 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik	6
Anf. 3 ANNA WALLENTHEIM (S) replik	6
Anf. 4 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik	7
Anf. 5 ANNA WALLENTHEIM (S) replik	7
Anf. 6 TALMANNEN	7
Anf. 7 GUDRUN NORDBORG (V)	7
Anf. 8 PONTUS ANDERSSON (SD)	9
Anf. 9 FREDRIK KÄRRHOLM (M)	11
Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C)	12
Anf. 11 TORSTEN ELOFSSON (KD)	13
Anf. 12 RASMUS LING (MP)	15
Anf. 13 JUNO BLOM (L)	16
(Beslut fattades under § 16.)	18
§ 8 Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig	18
Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU22	18
Anf. 14 CHARLOTTE NORDSTRÖM (M)	18
Anf. 15 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V)	19
Anf. 16 JONNY CATO (C)	20
Anf. 17 RASMUS LING (MP)	21
Anf. 18 JUNO BLOM (L)	22
(Beslut fattades under § 16.)	22
§ 9 Effektivare åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online	23
Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU24	23
Anf. 19 JESSICA WETTERLING (V)	23
(Beslut fattades under § 16.)	24
§ 10 Ökad transparens för stora företags skattebetalningar	24
Civilutskottets betänkande 2022/23:CU19	24
Anf. 20 MARKUS KALLIFATIDES (S)	24
Anf. 21 KATARINA LUHR (MP)	25
(Beslut fattades under § 16.)	26
§ 11 Riksrevisionens rapport om spårbyte i migrationsprocessen – kontroller och uppföljning	26
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU13	26
Anf. 22 MAGNUS RESARE (M)	26

Anf. 23	TONY HADDOU (V)	28
Anf. 24	MAGNUS RESARE (M) replik	29
Anf. 25	TONY HADDOU (V) replik	30
Anf. 26	MAGNUS RESARE (M) replik	30
Anf. 27	TONY HADDOU (V) replik	31
Anf. 28	LUDVIG ASPLING (SD) replik	31
Anf. 29	TONY HADDOU (V) replik	32
Anf. 30	LUDVIG ASPLING (SD) replik	32
Anf. 31	TONY HADDOU (V) replik	33
Anf. 32	LUDVIG ASPLING (SD)	33
Anf. 33	JONNY CATO (C)	36
Anf. 34	MAGNUS RESARE (M) replik	37
Anf. 35	JONNY CATO (C) replik	37
Anf. 36	MAGNUS RESARE (M) replik	38
Anf. 37	JONNY CATO (C) replik	38
Anf. 38	LUDVIG ASPLING (SD) replik	39
Anf. 39	JONNY CATO (C) replik	40
Anf. 40	LUDVIG ASPLING (SD) replik	40
Anf. 41	JONNY CATO (C) replik	41
Anf. 42	ANNIKA HIRVONEN (MP)	41
Anf. 43	MAGNUS RESARE (M) replik	43
Anf. 44	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	43
Anf. 45	MAGNUS RESARE (M) replik	44
Anf. 46	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	44
Anf. 47	LUDVIG ASPLING (SD)	45
	(Beslut fattades under § 16.)	45
§ 12	Anpassning av svensk rätt till EU:s nya system för	
	reseuppgifter och resetillstånd	45
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU18	45
	(Beslut fattades under § 16.)	45
§ 13	Skogspolitik	45
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23:MJU15	45
Anf. 48	JOHN WIDEGREN (M)	45
Anf. 49	MALIN LARSSON (S) replik	47
Anf. 50	JOHN WIDEGREN (M) replik	48
Anf. 51	MALIN LARSSON (S) replik	48
Anf. 52	JOHN WIDEGREN (M) replik	49
Anf. 53	EMMA NOHRÉN (MP)	49
Anf. 54	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	52
Anf. 55	EMMA NOHRÉN (MP) replik	52
Anf. 56	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	52
Anf. 57	EMMA NOHRÉN (MP) replik	53
Anf. 58	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)	54
Anf. 59	MALIN LARSSON (S) replik	55
Anf. 60	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	56
Anf. 61	MALIN LARSSON (S) replik	56
Anf. 62	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	57
Anf. 63	EMMA NOHRÉN (MP) replik	57
Anf. 64	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	57
Anf. 65	EMMA NOHRÉN (MP) replik	58

Anf. 66 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	59
Anf. 67 MALIN LARSSON (S)	59
Anf. 68 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	61
Anf. 69 MALIN LARSSON (S) replik	62
Anf. 70 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	62
Anf. 71 MALIN LARSSON (S) replik	63
Anf. 72 ELIN NILSSON (L).....	63
Anf. 73 MALIN LARSSON (S) replik	64
Anf. 74 ELIN NILSSON (L) replik	65
Anf. 75 MALIN LARSSON (S) replik	65
Anf. 76 ELIN NILSSON (L) replik	66
Anf. 77 MARTIN KINNUNEN (SD)	66
Anf. 78 KAJSA FREDHOLM (V).....	68
Anf. 79 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	69
Anf. 80 KAJSA FREDHOLM (V) replik	70
Anf. 81 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik	70
Anf. 82 KAJSA FREDHOLM (V) replik	71
Anf. 83 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	71
Anf. 84 KAJSA FREDHOLM (V) replik	72
Anf. 85 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	72
Anf. 86 KAJSA FREDHOLM (V) replik	72
Anf. 87 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	73
(Beslut fattades under § 16.)	75
Ajournering.....	75
Återupptaget sammanträde.....	75
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 maj	75
KrU8 Kultur för alla.....	75
SkU12 Företag, kapital och fastighet	77
UbU10 Högskolan.....	79
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 23 maj	81
SoU26 En sänkt åldersgräns för öppna insatser till barn utan vårdnadshavarens samtycke	81
SoU13 Prioriteringar inom hälso- och sjukvården	82
TU10 Vägtrafik- och fordonsfrågor	83
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	85
JuU21 Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott	85
JuU22 Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig.....	85
JuU24 Effektivare åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online	85
CU19 Ökad transparens för stora företags skattebetalningar	85
SfU13 Riksrevisionens rapport om spårbyte i migrationsprocessen – kontroller och uppföljning	86
SfU18 Anpassning av svensk rätt till EU:s nya system för reseuppgifter och resetillstånd.....	86
MJU15 Skogspolitik.....	86
§ 17 Anmälan om interpellationer	88
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	88

